

Udskriftsdato: 10. januar 2026

VEJ nr 9017 af 13/01/2016 (Gældende)

Vejledning i lov om offentlige veje Samlet vejledning

Ministerium: Transportministeriet

Journalnummer: Transportmin.,
Vejdirektoratet

Vejledning i lov om offentlige veje

Samlet vejledning

Vejledning i lov nr. 1520 af 27. december 2014, som ændret ved lov nr. xx af cc. December 2015

Indhold

Vejplaner

Vejbyggelinjer

Adgangsforhold og adgangsbestemmelser

Overtagelse

Vintervedligeholdelse og renholdelse

Gravearbejder og ledninger

Råden over vejarealet

Beplantning – tankanlæg – betaling for parkering – vejskilte – hegn mod vej

Ekspropriation og taksationsmyndigheder

Nedlæggelse og nedklassificering af kommuneveje

Klage til Vejdirektoratet

Vejplaner

Introduktion

En vejplan er en plan, hvor vejmyndigheden noterer anlæg af nye veje, større flytninger af bestående veje og andre større anlægsarbejder, herunder væsentlige ændringer i vejens tværprofil, jf. vejlovens § 3, nr. 4.

Vejplaner er vejmyndighedens planlægning af sine veje. Vejplaner er ofte en del af lokalplaner eller anden planlægning efter planlovgivningen og optræder som en integreret del af denne planlægning.

Vejplaner har især betydning for vejmyndighedens muligheder for at sikre sine veje og fremtidige vejprojekter med vejbyggelinjer.

Retsgrundlaget

Vejlovens regler om vejplaner og vejbyggelinjer

Kapitel 3

Vejplanlægning

§ 18. Vejmyndigheden udarbejder for samtlige offentlige veje under sin administration vejplaner for anlæg af nye veje, større flytninger af bestående veje og andre større anlægsarbejder, herunder væsentlige ændringer i vejens tværprofil.

§ 19. Vejplaner for statsveje godkendes af transportministeren.

Samarbejde og forhandling mellem vejmyndighederne

§ 20. Inden et vejanlæg optages på statens vejplan, skal de kommunalbestyrelser, i hvis område vejen forløber, have lejlighed til at udtale sig.

Stk. 2. Inden et vejanlæg optages på en kommunes vejplan, skal de kommunalbestyrelser, hvis veje vil skære eller få forbindelse med det planlagte vejanlæg, have lejlighed til at udtale sig.

Stk. 3. Inden et vejanlæg optages på en kommunes vejplan, skal Vejdirektoratet have lejlighed til at udtale sig, hvis det planlagte vejanlæg vil skære eller få forbindelse med en bestående eller planlagt statsvej eller rutenummereret vej.

§ 21. Vejmyndighederne skal føre en fortegnelse over de anlæg, der er optaget på deres vejplaner.

§ 22. § 20 gælder også, hvis en vejmyndighed ikke ønsker at gennemføre et anlæg, der er optaget på vejplanen.

Stk. 2. Når et anlæg er slettet fra vejplanen, skal vejmyndighederne sørge for, at vejbyggelinjer eller anden sikring til anlæggets gennemførelse ophæves, og at forholdene berigtiges i tingbogen.

§ 23. Transportministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse af vejmyndighedernes vejplaner og om udformningen af vejplanfortegnelser.

§ 24. Inden der for en kommunevej træffes en beslutning om vejens status eller konstruktion, der kan få betydning for vejens kapacitet eller fremkommelighed, skal Vejdirektoratet og de kommunalbestyrelser, i hvis område vejen forløber, have lejlighed til at udtale sig, hvis vejen skærer, vil skære eller har eller vil få forbindelse med en statsvej eller en rutenummereret vej.

Stk. 2. Inden anlægsarbejdet for et større projekteret statsvejsanlæg igangsættes, skal de kommunalbestyrelser, i hvis område vejen skal forløbe, have lejlighed til at udtale sig.

§ 25. Transportministeren kan fastsætte regler om fordeling af udgifter til vejforanstaltninger i kryds mellem veje, der hører under forskellige vejmyndigheder.

Forarbejder

Forarbejderne til bestemmelserne i vejlovens kap. 3 findes i L20 af 8. oktober 2014, de særlige bemærkninger til §§ 18 til 25.

Til dig som borger

Vejplaner er som udgangspunkt vejmyndighedens planlægningsredskab og pålægger ikke borgerne pligter eller rettigheder.

Af disse grunde har vejloven ikke bestemmelser om høring af borgerne, inden vejplanen udfærdiges.

Men ofte vil de berørte grundejere være inddraget i processen frem til den endelige vejplan, når vejplanen er en del af et lokalplanforslag eller andet planlægningsforslag, hvor der i planloven er foreskrevet en særlig høringsprocedure.

Endvidere vil de berørte grundejere blive inddraget i forbindelse med VVM-processen – vurdering af virkningen på miljøet – efter bestemmelserne herom.¹⁾

Oplysning om klageadgang

Som udgangspunkt kan du ikke klage over, at din kommune har ændret sin vejplan. Men hvis du mener, at du er så intensivt, direkte berørt af kommunens beslutning, kan du klage til Vejdirektoratet, som herefter vil tage stilling til, om du er klageberettiget.

Se nærmere Klage til Vejdirektoratet.

Til dig som sagsbehandler

Som det fremgår af vejlovens § 18, skal vejmyndigheden udarbejde en vejplan for samtlige offentlige veje under sin administration for anlæg af nye veje, større flytninger af bestående veje og andre større anlægsarbejder, herunder væsentlige ændringer i vejens tværprofil.

Formålet med bestemmelserne i vejlovens kap. 3 er dels at sikre, at der er et planlægningsgrundlag for udbygningen og administrationen af vejnettet har de respektive vejmyndigheder, dels at sikre, at de enkel-

te vejmyndigheder samarbejder om vejnettet med henblik på at optimere dets offentlige investeringer i vejnettet.

Vejloven stiller ikke særlige krav til, hvordan en vejplan skal foreligge. Den skal dog i sagens natur have en sådan præcision og udformning, at den kan tjene sit formål, at være et planlægningsgrundlag ikke alene for vejmyndighederne men også for andre planlæggende myndigheder.

Når vejplanen også kan foreligge som en lokalplan, kommuneplan eller andet dokument er det vigtigt, at det for høringsparterne har stået klart, at dette også er en vejplan.

Det omhandlede vejanlæg skal være optaget på vejmyndighedens vejplan, før vejmyndigheden kan sikre en fremtidig vej med vejbyggelinjer efter vejlovens § 41, stk. 1.

Hvilke hensyn skal varetages?

Bestemmelserne i vejlovens kap. 3 pålægger vejmyndigheden at forhandle med andre berørte vejmyndigheder inden et anlæg optages eller slettes på vejmyndighedens vejplan. Forhandlingen skal gennemføres, hvis det påtænkte vejanlæg vil skære, eller få forbindelse med en bestående eller planlagt vej, der administreres af en anden vejmyndighed. Hvis det påtænkte vejanlæg vil skære eller få forbindelse med en bestående eller planlagt rutenummeret vej skal den kommunale vejmyndighed forhandle med Vejdirektoratet, uanset om den rutenummerede vej er en kommunevej.

Der er ikke regler om, hvordan forhandlingen skal gennemføres, herunder hvor længe der forhandles. Men henset til formålet med forhandlingerne skal vejmyndigheden planlægge og tilrettelægge forhandlingerne på en sådan måde, at forhandlingsparterne får reel mulighed for at sætte sig ind i de trafikale konsekvenser af den foreslåede ændring og får mulighed for at påvirke planlægningen.

Vejmyndigheden, der ønsker at ændre sin vejplan, skal være opmærksom på, at en uenighed med en anden vejmyndighed kan indbringes for transport- og bygningsministeren som en tvist, jf. vejlovens § 133, stk. 1, og at udgangspunktet i denne situation ville være, at en rettidig indbringelse af tvisten vil have opsættende virkning på den planlæggende vejmyndigheds ønske om at ændre sin vejplan.

Partshøring

Hvis der er parter i sagen, skal vejmyndigheden overholde de almindelige forvaltningsretlige bestemmelser, navnlig reglerne i forvaltningsloven §§ 19 og 21 om partshøring og retten til at kræve afgørelsen udsat med henblik på at kunne fremkomme med bemærkninger og ændringsforslag til myndighedens beslutningsgrundlag.

Begrundelse

Hvis der er parter i sagen, og ændringerne af vejplanen er en afgørelse, der er til ugunst for en part, skal vejmyndigheden være opmærksom på forvaltningslovens § 24 om begrundelsens indhold.

Praksis

Vejregler

Planlægning af veje og stier i åbent land

Dato: 01.10.2012

Håndbog i Trafikplanlægning i byer

Dato: 1. juli 2015

Vejbyggelinjer

Introduktion

En vejbyggelinje er i vejlovens § 3, nr. 8, defineret som en sikringslinje med vejmyndigheden som påtaleberettiget, som indebærer begrænsninger i ejerens eller andre rettighedshaveres råden over et nærmere defineret areal.

Vejbyggelinjer giver vejmyndigheden mulighed for at sikre, at eksisterende veje kan udvides, og at vejmyndigheden kan varetage hensynet til færdslen i øvrigt på disse veje. Bestemmelserne giver også vejmyndigheden mulighed for at sikre arealerne til etablering af nye veje eller flytning af bestående veje samt fri oversigt i vejkryds for sådanne fremtidige veje.

Retsgrundlaget

Vejlovens regler om vejbyggelinjer

Kapitel 5

Sikring af vejanlæg

§ 40. Vejmyndigheden kan pålægge vejbyggelinjer, når det er nødvendigt af hensyn til en fremtidig udvidelse af et bestående vejanlæg, eller af hensyn til færdslen i øvrigt.

Stk. 2. På de arealer, der ligger foran en vejbyggelinje, må der ikke uden vejmyndighedens tilladelse opføres ny bebyggelse eller tilbygning til eksisterende bebyggelse, foretages væsentlige forandringer i eksisterende bebyggelse, genopføres nedbrændt eller nedrevet bebyggelse eller etableres andre anlæg og indretninger af blivende art.

Stk. 3. Pålægges der vejbyggelinjer på begge sider af vejen, må den indbyrdes afstand mellem vejbyggelinjerne ikke overstige 100 m på statsveje og andre rutenummererede veje og 50 m på kommunale veje. Pålægges der kun vejbyggelinje på den ene side af vejen, må afstanden til den modsatte side af vejen ikke overstige de nævnte mål.

Stk. 4. Pålægges vejbyggelinjen af hensyn til at sikre den frie oversigt ved vejkryds, kan vejmyndigheden fastlægge vejbyggelinjen i en anden beliggenhed end den i stk. 3 nævnte.

Stk. 5. Opføres en bygning eller et andet anlæg af blivende art ikke med sin jordlinje i samme højde som den fremtidige vejhøjde, må bygningen eller anlægget ikke opføres i vejbyggelinjen eller i vejlinjen uden vejmyndighedens tilladelse, men skal rykkes så meget længere tilbage, at det svarer til to gange højdeforskellen mellem bygningens eller anlæggets jordlinje og den fremtidige vejhøjde samt nødvendig bredde til passage foran bygningen eller anlægget på mindst 1,5 m.

§ 41. Når det er nødvendigt af hensyn til sikring af fremtidige vejanlæg, der er optaget på vejplan, eller til fremtidige flytninger af bestående veje, der er optaget på vejplan, kan vejmyndigheden pålægge vejbyggelinjer. Det samme gælder til sikring af fri oversigt ved sådanne veje.

Stk. 2. Pålæg af vejbyggelinjer efter stk. 1 har de retsvirkninger, der er nævnt i § 40, stk. 2.

Stk. 3. Vejbyggelinjer efter stk. 1 kan pålægges for en periode af højst 10 år. Vejbyggelinjepålægget kan forlænges med indtil 10 år ad gangen.

Stk. 4. Inden der sker pålæg af vejbyggelinjer til en statsvej efter stk. 1, skal de kommunalbestyrelser, i hvis område vejen forløber, have lejlighed til at udtale sig.

Stk. 5. Inden en myndighed giver tilladelse til at opføre bebyggelse eller til andre foranstaltninger, jf. § 40, stk. 2, skal de vejmyndigheder, som har udtalt sig om vejbyggelinjepålægget efter stk. 4, have

lejlighed til at udtale sig, hvis tilladelsen i væsentlig grad vil berøre planerne for vejens udbygning. Det samme gælder, hvis vejmyndigheden vil ophæve vejbyggelinjer pålagt efter stk. 1.

§ 42. Under forberedelsen af en vejs optagelse på vejplan kan vejmyndigheden nedlægge forbud mod, at der på en ejendom, der berøres af planlægningen, foretages de foranstaltninger, som er nævnt i § 40, stk. 2. Det samme gælder, når et anlæg er optaget på vejplan, og der planlægges pålæg af vejbyggelinjer efter § 41.

Stk. 2. Et forbud efter stk. 1 kan kun nedlægges for en periode af 1 år og kan ikke nedlægges mere end én gang.

Stk. 3. Inden en kommunalbestyrelse giver tilladelse til byggeri eller andre retlige eller fysiske foranstaltninger, som må forventes at komme i strid med vejlinjen for en statsvej, som er under planlægning eller er planlagt, men endnu ikke er sikret ved et vejbyggelinjepålæg, skal kommunalbestyrelsen give Vejdirektoratet oplysning herom. Hvis Vejdirektoratet ikke inden 2 måneder efter at have modtaget en sådan oplysning nedlægger forbud efter stk. 1, kan tilladelsen gives.

Stk. 4. Et forbud efter stk. 1 skal respekteres af alle fra datoen for forbuddets meddelelse, uanset hvornår deres rettigheder er erhvervet.

§ 43. Beslutninger om pålæg af vejbyggelinjer efter §§ 40 eller 41, forlængelse af vejbyggelinjer efter § 41, stk. 3, og forbud efter § 42, stk. 1, skal offentliggøres. Vejmyndigheden skal endvidere give meddelelse til de ejere og brugere af ejendomme, der bliver direkte berørt af pålægget, og hvis rettigheder fremgår af tingbogen.

Stk. 2. Ved pålæg af vejbyggelinjer efter § 41 skal den vejplan, der er udarbejdet af vejmyndigheden, være offentliggjort. Vejdirektoratet skal endvidere underrette de kommunalbestyrelser, i hvis kommune vejbyggelinjen forløber, når der sker pålæg af vejbyggelinjer på en statsvej.

Stk. 3. Pålagte vejbyggelinjer skal respekteres af alle fra datoen for pålæggets offentliggørelse, uanset hvornår deres rettigheder er erhvervet.

Stk. 4. Vejmyndighederne skal tinglyse pålagte vejbyggelinjer med angivelse af deres hjemmel, når de frister, der er nævnt i § 132, er udløbet og afgørelse om eventuelle klager er truffet.

Stk. 5. Vejmyndigheden skal på ejerens anmodning oplyse denne om vejbyggelinjernes beliggenhed på ejerens ejendom.

Stk. 6. Inden byggearbejde iværksættes på et areal, der er omfattet af vejbyggelinjer efter §§ 40 eller 41, skal bygherren søge oplyst hos vejmyndigheden, om arbejdets udførelse vil komme i strid med vejbyggelinjebestemmelserne.

§ 44. En ejer af et areal kan begære arealet overtaget af vejmyndigheden mod erstatning, hvis arealet er pålagt vejbyggelinjer efter §§ 40 eller 41 og ejeren afskæres fra en udnyttelse, der er økonomisk rimelig og forsvarlig under hensyn til arealets beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende arealer.

Stk. 2. Ejeren af et areal, der i ikke uvæsentligt omfang er pålagt vejbyggelinjer efter §§ 40 og 41, som hindrer afhændelse af arealet, kan, når der foreligger særlige personlige grunde hos ejeren, begære arealet overtaget af vejmyndigheden mod erstatning.

Stk. 3. Udgør det vejbyggelinjepålagte areal kun en del af en ejendom, kan ejeren kræve hele ejendommen overtaget, hvis den tilbageblivende del af ejendommen bliver så lille eller af en sådan beskaffenhed, at det ikke skønnes hensigtsmæssigt, at den bevares som en selvstændig ejendom, eller hvis det skønnes, at ejendommen ikke kan udnyttes på en rimelig måde.

Stk. 4. Begæring om overtagelse af arealer, der er pålagt vejbyggelinjer efter § 40, skal fremsættes, inden 6 måneder efter at ejeren har fået meddelelse om vejbyggelinjepålægget eller endelig afgørelse om en indgivet klage over pålægget er meddelt ejeren. Når særlige grunde foreligger, kan vejmyndigheden

tillade, at begæring om overtagelse fremsættes efter udløb af fristerne. For vejbyggelinjer pålagt efter § 41 gælder ingen frist for begæring om overtagelse.

Stk. 5. Sagen henvises til de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106, hvis vejmyndigheden afslår ejerens begæring efter stk. 1-3, eller hvis der ikke kan opnås enighed om erstatningens størrelse.

Stk. 6. Taksationsmyndighederne afgør, om ejerens krav efter stk. 1-3 skal imødekommes, og fast-sætter erstatning for arealets overtagelse efter reglerne i § 103.

Stk. 7. Sager, jf. stk. 5, behandles, for så vidt angår statsveje, herunder planlagte statsveje, af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 8. Transportministeren kan bestemme, at en sag som nævnt i stk. 5 vedrørende en statsvej be-handles af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

§ 45. Transportministeren kan efter anmodning fra ejeren i særlige tilfælde overtage en ejendom, der berøres særligt indgribende af en projekterings- eller anlægsaktivitet i forbindelse med projekteringen eller anlægget af nye statsvejsanlæg eller ændring af bestående statsvejsanlæg, før tidspunktet for de ordinære ekspropriationer, hvis ejendommen ikke kan afhændes på normale vilkår.

Stk. 2. Hvis transportministeren afslår ejerens anmodning efter stk. 1, eller hvis der ikke kan opnås enighed om prisen for ejendommens overtagelse, henvises sagen til ekspropriations- og taksations-myndighederne i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 3. Ved erstatningsfastsættelsen efter stk. 2 finder § 103 anvendelse.

§ 46. Politiet kan, uanset hvem der er påtaleberettiget i henhold til en servitut fastsat med hjemmel i vejlovgivningen, der er pålagt en ejendom, give den forpligtede pålæg om at overholde servitutbe-stem-melsen.

§ 47. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om hjørneafskæring af ejendomme, når dette er nødvendigt til sikring af færdslen.

Forarbejder

Forarbejderne til bestemmelserne i vejlovens kap. 5 findes i L20 af 8. oktober 2014, de almindelige bemærkninger 2.12.8 for så vidt angår § 45, og de særlige bemærkninger til §§ 40 til 47.

Vejbyggelinjer blev indført med lov nr. 275 af 28. november 1928 om fastsættelse af byggelinjer ved veje og gader.

Disse bestemmelser blev med få ændringer videreført i kap. IV, §§ 40-46, i lov nr. 95 af 29. marts 1957 om bestyrelsen af de offentlige veje (vejbestyrelsesloven). Fra og med 1957 har det været muligt at pålægge byggelinjer af hensyn til færdslen på en eksisterende vej.

Bestemmelserne i vejbestyrelsesloven blev få indholdsmæssige ændringer videreført i kap. 4, §§ 34-42, i lov nr. 312 af 9. juni 1971 om offentlige veje (vejloven). Herefter er der sket mindre justeringer i regler, navnlig i lov nr. 233 af 21. april 1999 om ændringer af lov om offentlige veje m.fl.

Til dig som borger

Indledende bemærkninger

Bestemmelserne om vejbyggelinjer, der i tidligere vejlovgivning blev kaldt byggelinjer, giver vejmyndigheden mulighed for at sikre, at eksisterende veje kan udvides, og at vejmyndigheden kan varetage hensynet til færdslen i øvrigt på de eksisterende veje. Vejmyndigheden kan også sikre arealer til at etablere nye veje eller flytte eksisterende veje samt fri oversigt i veikryds for disse fremtidige veje.

Sikringen består i, at du ikke må etablere nye faste anlæg, bygninger m.m. på det areal, der er omfattet af vejmyndighedens vejbyggelinje/vejbyggelinjer uden vejmyndighedens tilladelse.

Vejmyndigheden får altså mulighed for at sikre sig, at det kommende projekt, som eventuel skal gennemføres ved ekspropriation, rent faktisk kan gennemføres, og at der ikke etableres nye fordyrende foranstaltninger på ejendommen, som vejmyndigheden i givet fald skal erstatte.

De ting, som du lovligt har etableret på din ejendom inden for det område, der nu er omfattet af vejbyggelinjen, kan du lovligt fortsætte med, og de skal erstattes fuldt ud ved en ekspropriation.

Begrænsningerne i den måde, du fremover kan udnytte din ejendom inden for vejbyggelinjen, indtræder fra det tidspunkt, hvor vejmyndighedens meddelelse, om at den agter at lægge vejbyggelinjer på din ejendom, er kommet frem til dig. Det fremgår af vejlovens § 43, stk. 1 og 3.

Vejmyndighedens meddelelse og offentliggørelse af påtænkte og af endelige vejbyggelinjer er i praksis en erstatningsfri regulering af din ejendom. I almindelighed mener taksationsmyndighederne og domstolene, at du som grundejer må tåle disse indskrænkninger i den måde, du kan råde over din ejendom. Udbygningen af vejnettet er en del af den almindelige samfundsøkonomiske udvikling, som vi som borgere skal tåle. Domstolene og taksationsmyndighederne mener som udgangspunkt ikke, at det tab, som du får som ejer af ejendommen er af en sådan art, at det skal erstattes alene på grund af vejbyggelinjen. Hvis der sker en efterfølgende ekspropriation, vil der selvfølgelig være en erstatning.

Retsvirkningen af en vejbyggelinje

Vejbyggelinjen regulerer som sagt kun fremtidige handlinger, og kun handlinger omfattet af § 40, stk. 2.

På det areal, der er omfattet af vejbyggelinjen, skal du have vejmyndighedens tilladelse, hvis du ønsker at opføre ny bebyggelse eller tilbygning til eksisterende bygninger, foretage væsentlige forandringer i en eksisterende bebyggelse, genopføre nedbrændt eller nedrevet bebyggelse eller etablere anlæg og indretninger af blivende art.

”Omfattet af vejbyggelinjen” betyder ved en vejbyggelinje langs en eksisterende vej – en § 40-vejbyggelinje – arealet mellem vejens areal og vejbyggelinjen. Ved vejbyggelinjer til fremtidige veje – § 41-vejbyggelinjer – arealet mellem de 2 vejbyggelinjer.

”Væsentlige forandringer i en eksisterende bebyggelse” gælder ikke kun ydre forandringer i bebyggelsen. Det er dog ikke enhver forandring eller modernisering af en bygning, der kræver tilladelse. Du kan således uden at skulle indhente tilladelse først vedligeholde og istandsætte dine bygninger uden tilladelse, indlægge centralvarme, indrette badeværelse m.m. Derimod vil en udskiftning af en eksisterende træbygning med en stenbygning kræve tilladelse. Det samme gælder en gennemgående istandsættelse af et gammelt hus, hvor værdien af huset efter istandsættelsen forøges væsentligt.

”Etablering af anlæg og andre blivende indretninger” dækker bl.a. over jordvolde, støjværn, kirkegårde, sportspladser, organiseret skovrejsning m.m. Et andet, meget praktisk, eksempel er etablering af ledninger i de arealer, der er omfattet af vejbyggelinjer. I forbindelse med vejmyndighedens tilladelse til etablering af ledninger, vil vejmyndigheden ofte stille særlige krav til den aftale, som du indgår med ledningsejeren. Vejmyndigheden vil ofte kræve, at ledningen etableres på det almindelige gæsteprincips vilkår.

Du skal således have tilladelse, hvis du ønsker at etablere andre faste anlæg eller indretninger – f.eks. en skov, hvor der ikke tidligere har været skov – på din ejendom. Du kan derfor ikke indgå aftale med en ledningsejer om, at vedkommende må placere sin ledning i en del af din ejendom, som er berørt af en vejbyggelinje, uden først at have fået vejmyndighedens tilladelse.

Hvis du alligevel opfører bygninger eller etablerer faste eller blivende anlæg på din ejendom uden vejmyndighedens tilladelse, risikerer du eller senere ejere af din ejendom, at vejmyndigheden ikke vil erstatte disse anlæg i tilfælde af ekspropriation, og at domstolene giver vejmyndigheden medhold i dette.

Bestemmelsen skal således ses i lyset af det formål, der er med vejbyggelinjer, nemlig at undgå, at der på arealer omfattet af vejbyggelinjen opføres eller etableres forhold, som vil medføre en stor fordyrelse af ekspropriationen eller måske gøre det overordentligt vanskeligt at ekspropriere det pågældende areal. I tvivlsspørgsmål skal anbefalingen derfor være, at du retter henvendelse til vejmyndigheden for at få afklaret, om den ønskede modernisering eller foranstaltning kræver tilladelse efter vejlovens § 40, stk. 2, eller § 41, stk. 2.

Oplysning om klageadgang

Klager over kommunalbestyrelsens endelige afgørelse om vejbyggelinjer skal være modtaget i Vejdirektoratet senest 4 uger efter modtagelse af meddelelsen om den endelige afgørelse, jf. vejlovens § 132, stk. 3. Der henvises nærmere til Klage til Vejdirektoratet.

Den endelige afgørelse kan være pålæg, herunder fornyelse, af vejbyggelinjer, afslag på eller tilladelse på vilkår til at etablere forhold som nævnt i § 40, stk. 2, forbud som nævnt i § 42.

Klager over Vejdirektoratets afgørelser om vejbyggelinjer m.m. i forbindelse med statsvejene kan påklages til Transport- og Bygningsministeriet.

Hvis du mener, at vejbyggelinjen indebærer sådanne begrænsninger i dine muligheder for at udnytte din ejendom, at du lider et tab, skal du rejse dette krav over for vejmyndigheden. Hvis vejmyndigheden ikke er enig med dig i, at du har lidt et tab, eller i tabets størrelse, kan du kræve sagen indbragt for taksationsmyndighederne. Med hensyn til taksationsmyndighederne efter vejlovens §§ 105 og 106 henvises til kapitlet Ekspropriation og taksationsmyndighederne.

Hvis du i øvrigt opfylder betingelserne i vejlovens § 44, stk. 1, kan du også kræve en uenighed om, hvorvidt vejmyndigheden skal overtage din ejendom, indbragt for taksationsmyndighederne og efterfølgende for domstolene. Der henvises til kapitlet Overtagelse.

Det er en betingelse for, at du kan indbringe sagen for domstolene, at du har udnyttet din klagemulighed til Vejdirektoratet, eller at erstatningsspørgsmålet har været behandlet af taksationsmyndighederne.

Til dig som sagsbehandler

Hvilke hensyn skal varetages?

Som nævnt er vejbyggelinjer en principielt erstatningsfri regulering af den private ejendomsret. Dette betyder, at muligheden for at sikre vejanlæg med vejbyggelinjer skal anvendes med omtanke. Det bør også have betydning for den måde, hvorpå vejmyndigheden behandler ansøgninger om tilladelse (dispensation) til at foretage en handling nævnt i § 40, stk. 2, og de eventuelle vilkår, som fastsættes for tilladelsen.

Over for disse hensyn til vejens naboer står, at lovgiver netop ved at have regler om sikring af vejanlæg i vejloven anerkender, at der kan være behov for at begrænse ejerens råden over sin ejendom, og at ejeren som udgangspunkt må acceptere begrænsninger til fordel for det fælles gode - en tidssvarende og effektiv infrastruktur på vejnettet.

I forbindelse med ansøgning om dispensation fra eksisterende vejbyggelinjer bør vejmyndigheden inddrage ansøgerens begrundelse for ansøgningen, herunder at den almindelige samfundsøkonomiske udvikling også taler for, at grundejeren løbende vedligeholder og forbedrer deres ejendomme. Disse hensyn skal afvejes med de hensyn til planlægning, udvikling af vejnettet og hensynet til trafik-sikkerheden på vejnettet, samt aktualiteten af en eventuel arealerhvervelse. På baggrund af denne samlede vurdering træffer vejmyndigheden sin afgørelse – tilladelse, eventuelt med vilkår, eller afslag.

Reglerne om vejbyggelinjer

Bestemmelsen i vejlovens § 40 giver vejmyndigheden mulighed for at pålægge vejbyggelinjer langs med eksisterende veje, når det er nødvendigt, af hensyn til en fremtidig udvidelse af vejen eller af hensyn til færdslen i øvrigt.

Som det fremgår af det følgende, har det betydning for vejbyggelinjens placering og bredde, med hvilket formål vejbyggelinjen placeres. Dette taler for, at formålet præciseres i afgørelsen.

Hvis der pålægges vejbyggelinjer på begge sider af vejen, må den indbyrdes afstand mellem linjerne ikke overstige 50 meter for kommuneveje og 100 meter for statsveje og rutenummererede veje. Hvis der kun pålægges vejbyggelinje på den ene side af vejen, må afstanden til den modsatte side af vejen ikke overstige de nævnte mål.

Hvis vejbyggelinjen (også) er pålagt af hensyn til fri oversigt i vejkryds, kan vejbyggelinjen placeres på anden, formålstjenelig måde.

Særligt om højdeforskel mellem bygningens jordlinje og den fremtidige vejhøjde

Det kræver vejmyndighedens tilladelse at opføre bygninger, hvis disse ikke opføres med sine jordlinjer i samme højde som fremtidig vejhøjde. Det fremgår af vejlovens § 40, stk. 5. Bygninger m.m., der ønskes etableret på en sådan måde, at der opstår en højdeforskel mellem bygningens jordlinje og den fremtidige vejhøjde, skal trækkes så langt væk fra vejbyggelinjen eller vejlinje, at vejen eller det vejbyggelinjebelagte areal ikke udsættes for fare på grund af jordmaterialets naturlige bevægelser, erosion m.m. Hermed undgår vejmyndigheden at skulle træffe beslutning om ofte dyre afværgeforanstaltninger af hensyn til bygningerne, når vejen etableres eller udvides.

Ved en bygnings jordlinje forstås sædvanligvis den højde på en bygnings fundament eller sokkel, hvortil jord kan lægges op eller fjernes uden det vil kræve videre foranstaltninger eller følgeomkostninger for et senere vejanlæg. Det kan dreje sig om det projekterede byggeris terrænhøjde langs fundamentet/soklen eller en lednings eller særlige bygværks krævede mindste eller største jorddække, som må forudsættes intakt ved et senere vejanlæg.

En bygning, mur eller anden indretning af blivende art kan være konstrueret således, at der efterfølgende kan fyldes jord på op til en vis højde, uden der af den grund vil skulle bekostes forstærkninger eller afværgeforanstaltninger, f.eks. i form af forstærkning og isolering af sokkel, tilmuring eller flytning af vinduesudluftningshuller mv. Selve konstruktionen af en bygning, et bassin eller et ledningsanlæg kan også forudsætte et vist mindste jorddække eller en mindste jordhøjde. Disse forhold kan eventuelt få betydning, hvis det er på tale at dispensere fra en vejbyggelinje med højdetillæg på vilkår om ikke-fordyrelse ved et evt. senere vejanlæg.

En bygnings jordlinje vil typisk fremgå af det konkrete byggeprojekt, såvel af hensyn til et eventuelt senere haveanlæg, som selve bygningskonstruktionen, dennes adgangsveje, ledningsanlæg i jord med krav om jorddække, bassiner med krav om sidestøtte i jorden mv.

Fremtidig vejhøjde vil i forbindelse med en dispensation fra en vejbyggelinje med højdetillæg typisk kunne fastsættes som koten (højden) af vejens midte eller nærmeste eksisterende kørebanekant. Dette vil som udgangspunkt kunne tilgodese en sideudvidelse med flere kørespor mv. af en eksisterende vej, såfremt der ikke er udarbejdet konkrete detaljerede planer med koter (højder) for vejens fremtidige linje.

Byggelinjer til sikring af nye offentlige veje eller flytning af eksisterende veje eller til sikring af fri oversigt i vejkryds

I vejlovens § 41 videreføres den tidligere vejlovs § 35, hvorefter vejmyndigheden kan pålægge vejbyggelinjer med henblik på at sikre gennemførelsen af nye offentlige veje, flytning af eksisterende veje eller til sikring af oversigt i vejkryds – for vejanlæg, der er optaget på vejmyndighedens vejplan.

Vejbyggelinjerne efter § 41, stk. 1, har de samme retsvirkninger som en vejbyggelinje pålagt efter vejlovens § 40, stk. 1. Med hensyn til disse retsvirkninger henvises til overfor om § 40.

Vejbyggelinjer efter den gamle vejlovs § 35 har siden 1. juli 1999 kun kunne have en varighed på maksimalt 10 år, hvorefter de skal fornys efter samme regler, som gælder for pålæg af vejbyggelinjer på det nu foreliggende tidspunkt. Det vil sige, at gamle § 35-byggelinjer skal fornys efter den nye vejlovs regler. Tidsbegrænsningen på 10 år er videreført i den nye vejlovs § 41, stk. 3.

Formålet med tidsbegrænsningen er, at vejmyndigheden regelmæssigt skal vurdere, om den pågældende arealreservation fortsat bør opretholdes, således at reservationerne ikke "glemmes" i den videre planlægning af vejinfrastrukturen.

Høringsbestemmelser, der er nævnt i vejlovens § 41, stk. 4 og 5, skal først og fremmest sikre, at vejplanlægning og anden planlægning koordineres, således at udbygningsmulighederne kan fastholdes.

Forbud imod tilstandsændringer med henblik på at udarbejde en vejplan og på det grundlag pålægge vejbyggelinjer til sikring af projektet

Bestemmelsen i vejlovens 42 har igen til formål at sikre, at planlagte vejprojekter kan gennemføres, også økonomisk.

Hvis en vejs optagelse på vejplan er under forberedelse, kan vejmyndigheden nedlægge et forbud for en periode af 1 år imod, at der foretages foranstaltninger som nævnt i § 40, stk. 2, der må forventes at komme i strid med den vejbyggelinje, som vejmyndigheden ønsker at lægge på ejendommen. Forbuddet på 1 år kan ikke forlænges.

Bestemmelsen, der er en videreførelse af den tidligere vejlovs § 36, forudsætter et samarbejde mellem Vejdirektoratet og kommunerne eller en intern koordinering i kommunen. Som det fremgår af § 42, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen underrette Vejdirektoratet herom, hvis kommunalbestyrelsen agter at give tilladelse til byggeri eller andre retlige eller fysiske foranstaltninger, der må forventes at komme i strid med vejlinjen for en statsvej, som er under planlægning eller er planlagt, men blot ikke sikret ved vejbyggelinjer. Vejdirektoratet har herefter maksimalt 2 måneder til at nedlægge forbud.

Proceduren

De særlige procedureregler for vejbyggelinjer findes i vejlovens § 43.

Ved siden af disse regler skal vejmyndigheden overholde de almindelige forvaltningsretlige regler, her først og fremmest partshøringsbestemmelsen i forvaltningslovens § 19 og bestemmelsen i forvaltningslovens § 21 om retten til at bede om udsættelse af afgørelsen med henblik på at kunne kommentere beslutningsgrundlaget.

Vejmyndigheden skal offentliggøre pålæg af vejbyggelinjer (vejlovens §§ 40 og 41), forlængelse af vejbyggelinjer (vejlovens § 41, stk. 3) og forbud efter vejlovens § 42, stk. 1. Vejmyndigheden skal også meddele pålægget til ejere og brugere, som bliver direkte berørt af pålægget, og hvis rettigheder fremgår af tingbogen. Det fremgår af vejlovens § 43, stk. 1.

Vejdirektoratet skal endvidere underrette de kommunalbestyrelser, i hvis kommune vejbyggelinjen for en statsvej forløber, jf. § 43, stk. 2, 2. pkt.

Disse bestemmelser gælder såvel de afgørelser, som vejmyndigheden agter at træffe, som vejmyndighedens endelige afgørelser. Den i § 43, stk. 3, nævnte beskyttelse af vejbyggelinjen indtræder fra tidspunktet for offentliggørelsen henholdsvis meddelelsen af den vejbyggelinje eller det forbud, som vejmyndigheden agter at træffe afgørelse om.

Med hensyn til offentliggørelse kan vejmyndigheden frit vælge det eller de medier, som er bedst egnede til at udbrede den beslutning, der er tale om. Der er ikke krav om, at offentliggørelsen skal ske flere steder. Der henvises til de almindelige bemærkninger 2.12.6 i L20 af 8. november 2014.

De ejere og brugere, som skal have meddelelse, jf. § 43, stk. 1, 2. pkt., er først og fremmest de ejere og brugere, hvis adkomst eller brugsret fremgår af tingbogen. Herudover vil det være ejere og brugere, som vejmyndigheden bliver bekendt med i forbindelse med sin undersøgelse af sagen.

Det er en betingelse for, at vejmyndigheden i det hele taget pålægge vejbyggelinjer på en ejendom med henvisning til vejlovens § 41, at vejplanen er offentliggjort, jf. vejlovens § 43, stk. 2, 1. pkt.

Vejmyndigheden skal tinglyse pålagte, endelige vejbyggelinjer med angivelse af deres hjemmel, når klagefristen i vejlovens § 132 er udløbet, og afgørelse om eventuelle klager er truffet. Det fremgår af vejlovens § 43, stk. 4.

Bestemmelserne i § 43, stk. 5 og 6, er ordensmæssige bestemmelser, der pålægger vejmyndigheden at oplyse om sine vejbyggelinjer, og pålægger en bygherre at undersøge, om der er vejbyggelinjer, inden byggearbejdet påbegyndes.

Praksis

Henvisninger til vejregler:

Grundlag for udformning af trafikarealer -

<http://vejregler.lovportaler.dk/ShowDoc.aspx?q=byggelinjer&docId=vd-anlaeg-vejgeo-grundlag2-full>

Tværsprofiler i åbent land –

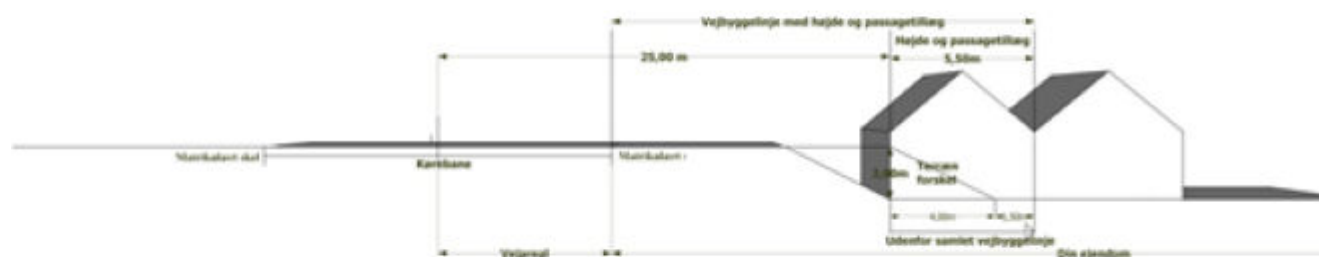
<http://vejregler.lovportaler.dk/ShowDoc.aspx?q=byggelinjer&docId=vd-anlaeg-tvaer-aabent2013-full>

Trafiksikkerhedsrevision –

<http://vejregler.lovportaler.dk/ShowDoc.aspx?q=byggelinjer&docId=vd-2015-0021-full>

Illustrationer

Bilag 1: Højde- og passagetillæg

Adgangsforhold og adgangsbestemmelser

Introduktion

Det har siden slutningen af 1700-tallet krævet vejmyndighedens tilladelse at etablere en adgang fra sin ejendom til en offentlig vej.

Vejlovens begreb ”adgang” har mange andre udtryk i daglig tale.

Overkørsel, indkørsel, tilkørsel – det vil sige en adgang, hvor det understreges, at ejeren kan køre ind på sin ejendom fra vejen.

Indgang, udgang, havelåge – det vil sige en adgang, det understreges, at der er gående eller cyklende adgang til ejendommen.

I vejloven benyttes endvidere begrebet ”tilslutning” om det linjestykke, hvor to offentlige veje eller en offentlig vej og offentlig sti mødes.

Retsgrundlaget

Vejlovens regler for adgangsforhold og adgangsbestemmelser

Kapitel 6

Adgangsforhold til offentlige veje

§ 48

I forbindelse med anlæg af nye veje og ved ombygning af eksisterende veje skal vejmyndigheden tage stilling til, om og i hvilket omfang der kan tillades adgang til vejen fra de ejendomme, der grænser op til vejen.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal så vidt muligt sikre ejendommen en anden fornøden vejadgang, hvis vejanlægget afbryder ejendommens hidtidige adgang til en offentlig vej eller til en del af ejendommen.

Stk. 3. En ejendom anses for at have fornøden vejadgang, selv om

- 1) de ændrede adgangsforhold giver ejendommen en mere afsides beliggenhed i forhold til offentlig vej, en bebyggelse eller en lokalitet,
- 2) en ejendom helt eller delvis afskæres fra sin hidtidige kundekreds eller
- 3) ejeren af ejendommen påføres fremtidige udgifter til vedligeholdelse eller renholdelse af vej.

Stk. 4. Etableres der ikke fornøden vejadgang, jf. stk. 2 og 3, har ejendommens ejer ret til erstatning efter §§ 103, 104 og 112-118.

Stk. 5. Afskæres enhver adgang til ejendommen eller en del af denne, uden at der tilvejebringes anden adgang til offentlig vej, skal vejmyndigheden overtage ejendommen helt eller delvis mod erstatning efter §§ 103, 104 og 112-118.

Stk. 6. Sager, jf. stk. 4 og 5, behandles, for så vidt angår statsveje, herunder planlagte statsveje, af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 7. Transportministeren kan bestemme, at en sag som nævnt i stk. 4 og 5 vedrørende en statsvej behandles af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

§ 49

Nye adgange og udvidelse af eksisterende adgange til offentlige veje og stier må ikke etableres uden vejmyndighedens tilladelse.

Stk. 2. Den, der ansøger om en ny adgang eller udvidelse af en eksisterende adgang til en offentlig vej eller sti, afholder udgifterne til etablering, medmindre andet er aftalt mellem vejmyndigheden og ansøgeren.

Stk. 3. Vejmyndigheden skal indhente Vejdirektoratets samtykke, hvis der etableres en adgang som nævnt i stk. 1 til en kommunevej i mindre afstand end 100 m, dog 50 m i byer og bymæssige områder, fra statsvej.

Stk. 4. Skønnes det påkrævet af vejtekniske eller færdselsmæssige grunde, kan vejmyndigheden som betingelse for tilladelse efter stk. 1 stille krav til placering, udformning og benyttelse af adgangen. Vejdirektoratet kan på samme måde fastsætte betingelser for sit samtykke efter stk. 3. Vejmyndigheden kan kræve selv at udføre de krævede foranstaltninger for ansøgerens regning.

Stk. 5. Vejmyndigheden kan gøre tilladelsen betinget af, at den offentlige vej ombygges med midter-rabat, kanalisering, lyssignal og lign., når det på grund af en adgang efter stk. 1 skønnes trafikalt nød-vendigt.

Stk. 6. Vejmyndigheden kan kræve, at udgifterne til foranstaltningerne efter stk. 5 helt eller delvis afholdes af en anden vejmyndighed, når en offentlig vej eller offentlig sti tilsluttes den offentlige vej. Vejmyndigheden kan i særlige tilfælde kræve, at udgifterne til foranstaltningerne efter stk. 5 afholdes af vedkommende ejer eller bruger, når der gives tilladelse til etablering af en adgang fra en privat ejendom eller fra en privat fællesvej til en offentlig vej og disse udgifter står i et rimeligt forhold til de fordele, som ansøgeren opnår ved tilladelsen.

Stk. 7. Vejmyndigheden skal sikre, at arbejdet udføres billigst muligt ved gennemførelse af proceduren i § 137, når den udfører arbejde for ansøgers regning. Vejmyndigheden kan i dette tilfælde medregne et administrationstillæg efter § 30.

§ 50

Eksisterende adgange må kun benyttes af de ejendomme, for hvilke de er anlagt, medmindre vejmyndigheden har givet tilladelse til, at andre ejendomme kan benytte dem.

Stk. 2. Vejmyndighedens tilladelse kræves, hvis en adgang til en mark ønskes benyttet til anden færdsel end rent landbrugsmæssig færdsel.

Stk. 3. En bestående adgang må ikke uden vejmyndighedens tilladelse benyttes af ejendomme, der fremkommer eller ændres ved udstykning, matrikulering, sammenlægning eller arealoverførsel.

Stk. 4. I særlige tilfælde, hvor der konstateres en markant ændring i benyttelse af adgangen, uden at ejendommen er ændret matrikulært, kan vejmyndigheden træffe nye bestemmelser om benyttelse af en eksisterende vejadgang.

Stk. 5. Ind- og udkørsel uden for de godkendte adgange og vejtilslutninger må ikke finde sted uden vejmyndighedens tilladelse.

Stk. 6. Vejmyndigheden skal indhente Vejdirektoratets tilladelse, når der indhentes tilladelse efter stk. 1-3 og 5 for adgange ved kommunevej i mindre afstand end 100 m, dog 50 m i byer og bymæssige områder, fra en statsvej.

Stk. 7. Tilladelse efter stk. 1-3 og 5 kan betinges af de samme vilkår, som er nævnt i § 49, stk. 5 og 6.

Stk. 8. Afskæres ejeren af en ejendom som følge af en beslutning efter stk. 4 fra en udnyttelse af arealet, der er økonomisk rimelig og forsvarlig under hensyn til ejendommens beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende arealer, kan ejeren begære arealet helt eller delvis overtaget af vejmyndigheden mod erstatning.

Stk. 9. Begæring om overtagelse af arealer efter stk. 8 skal fremsættes, inden 6 måneder efter at vej-myndigheden eller klagemyndigheden har truffet endelig afgørelse. Når særlige grunde foreligger, kan vejmyndigheden tillade, at begæring om overtagelse fremsættes efter udløbet af fristerne.

Stk. 10. Sagen henvises til de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106, hvis vejmyndigheden afslår ejerens begæring efter stk. 8, eller hvis der ikke kan opnås enighed om erstatningens størrelse.

Stk. 11. Taksationsmyndighederne afgør, om ejerens krav om overtagelse er berettiget. Er dette tilfældet, fastsætter taksationsmyndighederne erstatning for arealets overtagelse efter § 103.

Stk. 12. Sager, jf. stk. 10, behandles, for så vidt angår statsveje, herunder planlagte statsveje, af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 13. Transportministeren kan bestemme, at en sag som nævnt i stk. 10 vedrørende en statsvej behandles af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Adgangsbestemmelser

§ 51

Vejmyndigheden fastsætter, hvilke varige begrænsninger der skal gælde med hensyn til tilslutning af nye veje og stier og anlæg af nye adgange. Vejmyndigheden kan endvidere fastsætte varige begrænsninger vedrørende udnyttelsen af bestående adgange til vejen.

Stk. 2. Vejdirektoratet fastsætter adgangsbestemmelser for samtlige statsveje.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen fastsætter adgangsbestemmelser for kommuneveje, som skønnes af særlig betydning for den gennemgående færdsel.

Om adgangsbestemmelsernes fastsættelse

§ 52

Vejmyndigheden skal offentliggøre sin påtænkte beslutning om adgangsbestemmelser, ligesom vejmyndigheden skal meddele enhver ejer og bruger af ejendomme, der må antages at blive berørt af adgangsbestemmelserne, baggrunden for adgangsbestemmelserne og de konkrete adgangsbestemmelser, der ønskes fastsat for ejendommen.

Stk. 2. I forbindelse med offentliggørelsen og meddelelsen fastsættes en frist på mindst 12 uger til at fremkomme med bemærkninger og indsigelser. Offentliggørelsen og meddelelsen skal endvidere indeholde oplysning om indholdet af § 57.

§ 53

Vejdirektoratet skal forhandle med kommunalbestyrelsen, inden der fastsættes adgangsbestemmelser for statsveje, der ligger i den pågældende kommune. Denne pligt gælder dog ikke for afgørelser omfattet af § 50, stk. 2.

Stk. 2. Er der uenighed mellem Vejdirektoratet og kommunalbestyrelsen, afgør transportministeren tvisten om, hvilke adgangsbestemmelser der skal fastsættes for vejstrækningen.

Ændring af adgangsbestemmelser

§ 54

Vejmyndigheden kan af egen drift eller efter ansøgning ændre, dispensere fra eller ophæve adgangsbestemmelser på en ejendom eller en vejstrækning i sin helhed.

Den påtænkte beslutnings retsvirkninger

§ 55

Vejmyndigheden kan nedlægge forbud mod, at der på en ejendom etableres forhold, der er i strid med en påtænkt adgangsbestemmelse for ejendommen, når vejmyndighedens påtænkte beslutning er offentliggjort eller meddelelsen er kommet frem til ejeren eller brugeren.

Stk. 2. Et forbud efter stk. 1 kan kun nedlægges for en periode af 1 år regnet fra offentliggørelsen eller meddelelsen af den påtænkte beslutning.

Stk. 3. Vejmyndighedens påtænkte beslutning, jf. stk. 1, skal respekteres af alle fra datoen for offentliggørelsen eller meddelelsen af den påtænkte beslutning, uanset hvornår deres rettigheder er erhvervet.

Vejmyndighedens endelige afgørelse om adgangsbestemmelser

§ 56

Vejmyndighedens endelige afgørelse om adgangsbestemmelser skal træffes snarest muligt efter udløbet af fristen for indsigelser, jf. § 52, stk. 2, dog senest 1 år efter offentliggørelsen eller meddelelsen af den påtænkte beslutning.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal offentliggøre og meddele sin afgørelse til ejere og brugere af ejendomme, der bliver berørt af afgørelsen.

Stk. 3. Vejmyndighedens offentliggjorte afgørelse om adgangsbestemmelser skal respekteres af alle fra datoen for offentliggørelsen af afgørelsen, uanset hvornår deres rettigheder er erhvervet.

Stk. 4. Vejmyndigheden sørger for, at afgørelsen tinglyses på de berørte ejendomme. Vejmyndigheden kan pålægge grundejeren at betale alle udgifter i forbindelse med tinglysning, når behovet for en tinglysning skyldes grundejerens ønske om at få ændret de hidtidige adgangsbestemmelser.

§ 57

Afskæres ejeren af en ejendom som følge af en påtænkt eller endeligt fastlagt adgangsbestemmelse truffet efter §§ 51 eller 56 fra en udnyttelse af arealet, der er økonomisk rimelig og forsvarlig under hensyn til ejendommens beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende arealer, kan ejeren begære arealet helt eller delvis overtaget af vejmyndigheden, medmindre vejmyndigheden kan anvise anden fornøden adgang til arealet.

Stk. 2. Begæring om overtagelse af arealer skal fremsættes, inden 6 måneder efter at vejmyndigheden eller klagemyndigheden har truffet endelig afgørelse. Når særlige grunde foreligger, kan vejmyndigheden tillade, at begæring om overtagelse fremsættes efter udløbet af fristen.

§ 58

En sag henvises til de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106, hvis vejmyndigheden afslår ejerens begæring efter § 57, eller hvis der ikke kan opnås enighed om erstatningens størrelse.

Stk. 2. Taksationsmyndighederne afgør, om ejerens krav om overtagelse er berettiget. Er dette tilfældet, fastsætter taksationsmyndighederne erstatning for arealets overtagelse efter reglerne i § 103.

Stk. 3. Taksationsmæssige sager, der angår statsveje, herunder planlagte statsveje, behandles af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 4. Transportministeren kan bestemme, at en sag som nævnt i stk. 3 vedrørende en statsvej behandles af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

§ 59

Miljøministeren og justitsministeren kan hver især inden for deres område fastsætte nærmere regler om henholdsvis matrikulære berigtigelser og tinglysningsmæssige berigtigelser, der er foranlediget af bestemmelserne i dette kapitel.

Forarbejder

Forarbejderne til bestemmelserne i vejlovens kap. 6 findes i L20 af 8. oktober 2014, de særlige be-mærkninger til §§ 48 til 59.

Til dig som borger

En adgang er det linjestykke, hvor det er tilladt at krydse fra den offentlige vej og ind på en privat ejendom.

Det kan også udtrykkes på en anden måde, som det er sket i vejlovens § 50, stk. 5. Det forhold, at det er muligt at gå eller køre fra din ejendom ud på vejen langs hele facaden, fordi der ikke er hegn eller hæk langs med ejendommen, betyder ikke, at du lovligt må det.

Såvel udstykningsloven som vejlovgivningen bygger på den forudsætning, at der skal være adgang til en ejendom (det matrikulære begreb), for at den kan blive godkendt. Dette krav er baggrunden for vejlovens regler om, hvornår vejmyndigheden kan pålægges at overtage en ejendom på grund af af-gørelser om ejendommens adgangsforhold.

Du kan som ejer af en ejendom, der grænser til en offentlig vej, have en vis berettiget forventning om at kunne udnytte naboskabet til den offentlige vej. Dette skal indgå i vejmyndighedens vurdering af ansøgninger om etablering af adgang eller udnyttelse af eksisterende adgange. Men du har til en offentlig vej, har ikke krav på at kunne etablere adgang til den offentlige vej.

Krav til ansøgningen

Vejloven stiller ikke krav om, at ansøgningen skal ske på en bestemt måde eller vedlagt bestemte bilag/tegninger.

Men i almindelighed bør ansøgningerne være skriftlige. Dermed er der klarhed over, hvad der søges om, og hvad der gives tilladelse til, når ansøgningen blot imødekommes uden særlige vilkår.

Afhængig af de konkrete omstændigheder – adgangs størrelse, vejens beskaffenhed m.v., professionel eller privat ansøger – kan vejmyndigheden opfordre til, at ansøgningen er vedlagt tekniske tegninger. Det kan derfor være en god ide at rette henvendelse til vejmyndigheden for at høre, at der stilles særlige krav eller forventninger til ansøgningens form og indhold, for på denne måde at forkorte sagsbehandlingstiden hos myndigheden.

Oplysning om klageadgang

Klager over kommunalbestyrelsens endelige afgørelse om adgang eller adgangsbestemmelser skal være modtaget i Vejdirektoratet senest 4 uger efter modtagelse af meddelelsen om den endelige afgørelse, jf. vejlovens § 132, stk. 3.

Klager over Vejdirektoratets afgørelser om adgang m.m. til statsvejene kan påklages til Transport- og Bygningsministeriet.

Klager over, om der er fornøden vejadgang, erstatning og afslag på overtagelse skal indbringes for taksationsmyndighederne.

Der henvises til Klage til Vejdirektoratet.

Til dig som sagsbehandler

Bestemmelserne i vejlovens kap. 6 regulerer tre forskellige situationer.

1. Regulering af adgange i forbindelse med anlæg af nye veje eller ombygning af bestående veje

Bestemmelsen i vejlovens § 48 viderefører den tidligere vejlovs § 69 og giver således vejmyndigheden ret til at tage stilling til eksisterende adgange til en offentlig vej, når vejen ombygges, udvides eller lignende. Vejmyndigheden kan bestemme, at hidtidige adgange skal nedlægges, hvis de vurderes trafikfarlige eller uhensigtsmæssige i forhold til de hensyn, der ligger bag ombygningen. Bestemmelsen skal således først og fremmest sikre trafiksikkerhedsmæssige og trafikafviklingsmæssige forhold.

Af bestemmelsens stk. 2 fremgår, at vejmyndigheden skal sørge for, at ejendommen, der bliver berørt af en afgørelse om ændring af sine adgangsforhold har fornøden vejadgang, enten til en offentlig vej eller ad en privat fællesvej. Hvis det ikke er muligt at anvise fornøden vejadgang, har ejeren af ejendommen krav på overtagelse af ejendommen og erstatning, jf. stk. 4.

I bestemmelsens stk. 3 præciseres begrebet fornøden vejadgang. En ejendom har således fornøden vejadgang, selvom de ændrede adgangsforhold giver ejendommen en mere afsides beliggenhed i forhold til offentlig vej, en bebyggelse eller lokalitet, eller afskærer ejendommen helt eller delvist fra sin hidtidige kundekreds. Dette er bl.a. fastslået i Højesterets dom af 2. juni 1988 om Vejlbys-Riisskov Brugsforening ved Grenåvej (UfR 1988.629H).

Den tidligere vejlovs § 69, stk. 2, eller princippet i den har endvidere været omdrejningspunktet for en række afgørelser om erstatning i forbindelse med det københavnske Metro-byggeri.

Højesterets dom af 2. juni 1988 er i lighed med andre afgørelser på området udtryk for, at ejeren af en ejendom ikke har krav på en bestemt standard af adgang til en offentlig vej. Ejeren har krav på fornøden vejadgang, men dette kan være en dårligere vejadgang efter ombygningen af vejen end før.

Omvendt kan vejmyndigheden heller ikke – uden for de tilfælde, hvor der kan pålægges vejbidrag – kræve betaling af naboerne til vejen, når vejen forbedres.

Hvis der er uenighed mellem grundejeren og vejmyndigheden om, hvorvidt der fortsat er fornøden vejadgang eller om erstatningen, skal kommunale vejmyndighed indbringe sagen for taksationsmyndighederne, jf. vejlovens §§ 103, 104 og 112-118. Vejdirektoratet skal indbringe sagen for Kommissarius for Statens Ekspropriationer, jf. ekspropriationsproceslovens bestemmelser.

Der henvises nærmere til erstatninger.

Midlertidige afbrydelser

Bestemmelsen i § 48 finder kun anvendelse på permanente foranstaltninger. I et vist omfang skal vejens naboer tåle, at deres vejadgang kortvarigt afbrydes eller vanskeliggøres i forbindelse med arbejder på og i vejen. Alt sammen med henblik på at vedligeholde og forbedre vejen og den øvrige infrastruktur, f.eks. ledninger, der findes i, på eller over vejen.

Hvis vejmyndigheden overskrider den naboretlige tålegrænse, kan vejens nabo kræve sit tab erstatet. Vejmyndigheden bør derfor tilrettelægge arbejderne inden for vejens areal på en hensynsfuld måde over for vejens naboer. Det kan ske ved orientering om det forestående arbejde, orientering hvis den oplyste arbejdsperiode ikke kan holde, høring af naboerne med henblik på at reducere generne, så vidt det er muligt.

Østre Landsrets afgørelse af 27. februar 2002 (UfR 2002.1152Ø) viser, at en stor forsinkelse af et arbejde i vejarealet, og dermed en meget langvarig afbrydelse af sædvanlige adgangsforhold til en forretning, kan være erstatningsudløsende.

1. Etablering af nye adgange og benyttelse af bestående adgange

Bestemmelserne i §§ 49 og 50 viderefører i stort omfang den gamle vejlovs bestemmelser om adgange.

Nye adgange og udvidelse af eksisterende adgange

Bestemmelsen i § 49, stk. 1, fastslår, at grundejeren skal have vejmyndighedens tilladelse, inden der etableres en ny adgang eller en bestående adgang fra ejendommen til den offentlige vej udvides.

Hvis vejmyndigheden konstaterer, at der er etableret en ny adgang uden forudgående tilladelse, skal vejmyndigheden tage stilling til, om den kan give tilladelse eller må kræve forholdene fysisk lovliggjort, dvs. kræve adgangen fjernet og eventuelt hegn genetableret, kantsten genoprettet m.v. Det fremgår af vejlovens § 136, stk. 1.

Bestemmelsen i § 49, stk. 3, erstatter den tidligere vejlovs § 70, stk. 2. Med den nye vejlov er det fastslået, at med begrebet ”by og bymæssigt område” sigtes til definitionen i vejlovens § 3, nr. 5. Afgrænsningen er således ikke nødvendigvis identisk med den færdselsmæssige afmærkning *E55 tættere bebygget område*.

Af bestemmelsens stk. 4 og 5 fremgår, at vejmyndigheden af vejtekniske og færdselsmæssige grunde kan stille krav til adgangs placering, størrelse, udformning og udnyttelse. Vejmyndigheden kan endvidere stille krav om, at arbejder inden for vejens areal skal udføres af vejmyndigheden for ansøgerens regning. Bestemmelserne viderefører i denne henseende den tidligere vejlovs § 70, stk. 3.

Bestemmelsens stk. 6 viderefører den tidligere vejlovs § 70, stk. 3, 3. pkt., og giver således vejmyndigheden adgang til at kræve, at den, der ansøger om en tilslutning eller adgang til den offentlige vej, helt eller delvist skal afholde udgifterne til de færdselsregulerende foranstaltninger på den offentlige vej, som efter vejmyndighedens mening er nødvendige for at kunne give en tilladelse til en vejtilslutning eller vejadgang. Det er ikke et krav, at de færdselsregulerende foranstaltninger, f.eks. lysregulering, skal etableres umiddelbart ud for den ansøgte adgang. Men det er et krav, at foranstaltningen skal have virkning for færdselssikkerheden ved det omhandlede adgang.

I relation til vejtilslutninger skal adgangen til at kræve, at en anden vejmyndighed skal betale for færdselsregulerende foranstaltninger på vejen, administreres i overensstemmelse med bekendtgørelsen om udgiftsfordeling i kryds, m.v.

Når det drejer sig om adgang til en enkelt ejendom eller adgang til en privat fællesvej, skal kravet om, at ansøger skal betale for trafikregulerende foranstaltninger på den offentlige vej som et vilkår for en adgangstilladelse, stå i et rimeligt forhold til de fordele, som ansøgeren opnår ved adgangstilladelsen (proportionalitet). Denne betingelse anses bl.a. opfyldt i tilfælde af adgangstilladelse til nye udstykningsområder, butikcentre, særligt trafikskabende detailbutikker og virksomheder m.v.

Der er flere afgørelser, hvor proportionalitetsspørgsmålet har været prøvet. Der henvises til eksemplerne nedenfor.

Benyttelse af eksisterende adgang for anden ejendom, end adgangen er godkendt for

Bestemmelsen i vejlovens § 50 fastslår, at vejmyndigheden skal godkende, at en eksisterende overkørsel fortsat benyttes, hvis den ejendom, som adgangen er godkendt for, ændres matrikulært. Det er i den forbindelse uden betydning, om ejendommen eller en parcel heraf beholder det gamle matrikelnummer. Ved udstykning, matrikulering, sammenlægning eller arealoverførsel skal vejmyndighedens tilladelse indhentes, før en eksisterende adgang lovligt må benyttes.

Det samme gælder, hvis en eksisterende overkørsel ønskes benyttet til en anden brug, end den er godkendt for. Denne bestemmelse finder bl.a. anvendelse, hvis der tildeles yderligere vejrettigheder til en eksisterende privat fællesvej. I så fald skal vejmyndigheden godkende den fortsatte brug af adgangen for den private fællesvej til den offentlige vej.

Det er sjældent, at der i forbindelse med en tilladelse efter vejlovens § 49, stk. 1, indlægges klart tilkendegivne forudsætninger om, hvor mange daglige passager der maksimalt må benytte adgangen. Men hvis det er tilfældet, kræver en benyttelse, der ikke kan rummes i den tidligere tilladelse, ny tilladelse.

Endelig fastslås det i bestemmelsens stk. 2, at en adgang til en mark – en markoverkørsel – kun må benyttes til ejendommens rent landbrugsmæssige drift. Det betyder, at denne type adgang ikke må benyttes som adgang til ejendommens driftsbygninger eller bolig. Adgangen må heller ikke benyttes som adgang til en gyllebeholder.

En tilladelse efter § 50, stk. 1-3 og 5, med meddeles med de samme vilkår som nævnt i § 49, stk. 5 og 6. Se ovenfor.

Bestemmelsen i vejlovens § 50, stk. 4, er ny. I særlige tilfælde kan vejmyndigheden træffe nye bestemmelser om benyttelsen af en eksisterende adgang, når der konstateres en markant ændring i benyttelsen af adgangen. Bestemmelsen er således tænkt at kunne benyttes i ganske særlige tilfælde, hvor en markant ændret benyttelse udgør en fare for færdslen på vejen. Bestemmelsen har karakter af et ekspropriativt indgreb, hvorfor ejeren af ejendommen efter stk. 8 kan kræve erstatning, herunder at ejendommen overtages af vejmyndigheden, hvis de nu ændrede adgangsforhold afskærer ejeren af ejendommen fra at benytte sin ejendom på en økonomisk rimelig og forsvarlig måde under hensyn til udnyttelsen af andre tilgrænsende eller omliggende arealer. Der henvises til Overtagelse.

2. Adgangsbestemmelser, vejlovens § 51

Adgangsbestemmelser er en særlig form for regulering af adgangene til en offentlig vej, hvor hensynet til den gennemgående færdsel på vejen vejer særdeles tungt. Der er således adgangsbestemmelser for alle statsveje og for en række overordnede kommuneveje.

Adgangsbestemmelser fastsættes for en bestemt vejstrækning, hvor vejmyndigheden noterer, om de tilgrænsende ejendomme har adgang til vejen, og i bekræftende fald, hvor adgangen ligger, og hvad den må benyttes til. Det kan således være noteret, at adgangen er til et enfamiliehus på ejendommen, hvilket betyder, at den pågældende adgang ikke må benyttes som adgang til f.eks. et enfamilieshus med erhverv uden vejmyndighedens tilladelse.

I vejlovens §§ 52 til 56 er fastsat nærmere procedureregler for fastsættelse af adgangsbestemmelser. Det er i denne forbindelse blevet understreget med § 56, at den endelige afgørelse om adgangsbestemmelser skal offentliggøres og meddeles den pågældende grundejer, ligesom den påtænkte afgørelse om adgangsbestemmelser.

Hvilke hensyn kan varetages?

Det er som udgangspunkt de samme hensyn, der skal vurderes, uanset om vejmyndigheden skal tage stilling til en ansøgning om en ny adgang, benyttelse af en bestående eller lovliggørelse af en adgang, hvortil der ikke er givet tilladelse.

Vejmyndigheden skal først og fremmest varetage hensynet i færdslen på vejen, herunder trafiksikkerheden. Men det skal ske med respekt for, at ejerne af de tilgrænsende ejendomme har en vis forventning om at kunne udnytte naboskabet til den offentlige vej som adgang til deres ejendom.

Ved afgørelser efter §§ 49 og 51 skal vejmyndigheden derfor være opmærksom på de almindelige forvaltningsretlige regler om begrundelse af en afgørelse, jf. forvaltningslovens §§ 22 og 24.

Det samme gælder for adgangsbestemmelser. Selvom disse bestemmelser er udtryk for, at hensynet til afviklingen af færdslen og trafiksikkerheden taler for så få adgange til vejstrækningen som muligt, skal vejmyndigheden administrere bestemmelserne på en sådan måde, at der tages hensyn til grundejernes mulighed for på en økonomisk rimelig måde at kunne udnytte den eksisterende bygningsmasse på de pågældende ejendomme. Der henvises nærmere til forarbejderne til § 51.

Hvor kravene til trafikafviklingen og trafiksikkerheden ikke kan forenes med hensynet til de tilgrænsende grundejere, vil bestemmelsen i lovens § 57 om overtagelse af areal kunne komme på tale.

Partshøring

Da der ikke er fastsat særlige procedureregler for afgørelserne efter vejlovens §§ 48 – 50, skal de almindelige forvaltningsretlige regler, herunder bestemmelserne i forvaltningslovens §§ 19 og 21 iagttages af vejmyndigheden.

Som nævnt er der fastsat nærmere procedureregler i vejlovens § 52-53 og 55-56 for adgangsbestemmelser. De almindelige forvaltningsretlige regler skal iagttages samtidigt med de nævnte regler i vejloven, idet omfang vejlovens regler ikke giver parten en mindst lige så god retsstilling som forvaltningslovens bestemmelser.

Praksis

Domme: UfR 1988.629H,

Transport- og bygningsministeriet/VD

De to afgørelser fra Haderslev, Frederikssund, Gladsaxe

Vejdirektoratets afgørelse af 17. december 2002 (VDs j.nr. 515-D0312-5). Ejendom, der tidligere havde været offentligt tilgængeligt parkeringsareal ændret til drive-in bageri. Betalingskrav efter den tidligere vejlovs § 70, stk. 3, ikke proportionalt.

Vejdirektoratets afgørelse af 29. januar 2003 (VDs j.nr. 515-D0312-7). Ny kørende adgang til en udstykning med 6 parcelhuse og 1 erhvervsgrund. Ejendommen hidtil benyttet som énfamilieshus med kontor. Ikke et særligt tilfælde.

Vejdirektoratets afgørelse af 17. august 2007 (VDs j.nr. 06/00461). Vilkår om etablering af hævet flade ved overkørsel og etablering af fortov.

Vejdirektoratets afgørelse af 22. maj 2014 (VDs j.nr. 13/16137). Krav om etablering af svingbane. Vilkår om arealafståelse til offentlig vej og afholdelse af fremtidige udgifter til vejudvidelse ikke lovligt. Vilkår om betaling for vejbelysning, hvis nærmere udformning fastsættes af tredjemand, ikke lovligt.

Overtagelse

Introduktion

Vejloven indeholder en række bestemmelser, som giver vejmyndigheden ret til at bestemme, hvordan en grundejer, der grænser op til en vej, fremover kan udnytte sin ejendom. Som den klare hovedregel udløser disse indgreb i ejerens ret til at bestemme over sin ejendom ikke erstatning.

Men der er i vejloven en række situationer, hvor en grundejer kan bede vejmyndigheden om at overtage sin ejendom helt eller delvist. Det kan skyldes, at vejmyndigheden har pålagt ejendommen vejbyggelinjer, ændret ejendommens adgangsforhold, givet afslag på ændring af adgangsbestemmelser eller kun har eksproprieret en del af ejendommen.

Udover at der skal være en af de nævnte situationer, skal særlige betingelser være opfyldt, før vejmyndigheden har pligt til at overtage ejendommen.

De nye regler om overtagelse på grund af planlægningslinjer og projekteringslinjer i forbindelse med et statsprojekt behandles for sig selv sidst i dette kapitel.

Her gennemgås de enkelte bestemmelser i loven:

Retsgrundlaget

Vejlovens regler om overtalelse

Overtagelse på grund af vejbyggelinjer

§ 44. En ejer af et areal kan begære arealet overtaget af vejmyndigheden mod erstatning, hvis arealet er pålagt vejbyggelinjer efter §§ 40 eller 41 og ejeren afskæres fra en udnyttelse, der er økonomisk rimelig og forsvarlig under hensyn til arealets beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende arealer.

Stk. 2. Ejeren af et areal, der i ikke uvæsentligt omfang er pålagt vejbyggelinjer efter §§ 40 og 41, som hindrer afhændelse af arealet, kan, når der foreligger særlige personlige grunde hos ejeren, begære arealet overtaget af vejmyndigheden mod erstatning.

Stk. 3. Udgør det vejbyggelinjepålagte areal kun en del af en ejendom, kan ejeren kræve hele ejendommen overtaget, hvis den tilbageblivende del af ejendommen bliver så lille eller af en sådan beskaffenhed, at det ikke skønnes hensigtsmæssigt, at den bevares som en selvstændig ejendom, eller hvis det skønnes, at ejendommen ikke kan udnyttes på en rimelig måde.

Stk. 4. Begæring om overtagelse af arealer, der er pålagt vejbyggelinjer efter § 40, skal fremsættes, inden 6 måneder efter at ejeren har fået meddelelse om vejbyggelinjepålægget eller endelig afgørelse om en indgivet klage over pålægget er meddelt ejeren. Når særlige grunde foreligger, kan vejmyndigheden tillade, at begæring om overtagelse fremsættes efter udløb af fristerne. For vejbyggelinjer pålagt efter § 41 gælder ingen frist for begæring om overtagelse.

Stk. 5. Sagen henvises til de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106, hvis vejmyndigheden afslår ejerens begæring efter stk. 1-3, eller hvis der ikke kan opnås enighed om erstatningens størrelse.

Stk. 6. Taksationsmyndighederne afgør, om ejerens krav efter stk. 1-3 skal imødekommes, og fastsætter erstatning for arealets overtagelse efter reglerne i § 103.

Stk. 7. Sager, jf. stk. 5, behandles, for så vidt angår statsveje, herunder planlagte statsveje, af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 8. Transportministeren kan bestemme, at en sag som nævnt i stk. 5 vedrørende en statsvej behandles af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Overtagelse på grund af projekterings – eller anlægsaktivitet vedrørende en statsvej

§ 45. Transportministeren kan efter anmodning fra ejeren i særlige tilfælde overtage en ejendom, der berøres særligt indgribende af en projekterings- eller anlægsaktivitet i forbindelse med projekteringen eller anlægget af nye statsvejsanlæg eller ændring af bestående statsvejsanlæg, før tidspunktet for de ordinære ekspropriationer, hvis ejendommen ikke kan afhændes på normale vilkår.

Stk. 2. Hvis transportministeren afslår ejerens anmodning efter stk. 1, eller hvis der ikke kan opnås enighed om prisen for ejendommens overtagelse, henvises sagen til ekspropriations- og taksationsmyndighederne i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 3. Ved erstatningsfastsættelsen efter stk. 2 finder § 103 anvendelse.

Overtagelse på grund af ombygning af en vej eller anlæg af ny vej

§ 48.

Stk. 4. Etableres der ikke fornøden vejadgang, jf. stk. 2 og 3, har ejendommens ejer ret til erstatning efter §§ 103, 104 og 112-118.

Stk. 5. Afskæres enhver adgang til ejendommen eller en del af denne, uden at der tilvejebringes anden adgang til offentlig vej, skal vejmyndigheden overtage ejendommen helt eller delvis mod erstatning efter §§ 103, 104 og 112-118.

Stk. 6. Sager, jf. stk. 4 og 5, behandles, for så vidt angår statsveje, herunder planlagte statsveje, af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 7. Transportministeren kan bestemme, at en sag som nævnt i stk. 4 og 5 vedrørende en statsvej behandles af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Overtagelse på grund af afgørelser om adgang til vejen

§ 50.

Stk. 8. Afskæres ejeren af en ejendom som følge af en beslutning efter stk. 4 fra en udnyttelse af arealet, der er økonomisk rimelig og forsvarlig under hensyn til ejendommens beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende arealer, kan ejeren begære arealet helt eller delvis overtaget af vejmyndigheden mod erstatning.

Stk. 9. Begæring om overtagelse af arealer efter stk. 8 skal fremsættes, inden 6 måneder efter at vejmyndigheden eller klagemyndigheden har truffet endelig afgørelse. Når særlige grunde foreligger, kan vejmyndigheden tillade, at begæring om overtagelse fremsættes efter udløbet af fristerne.

Stk. 10. Sagen henvises til de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106, hvis vejmyndigheden afslår ejerens begæring efter stk. 8, eller hvis der ikke kan opnås enighed om erstatningens størrelse.

Stk. 11. Taksationsmyndighederne afgør, om ejerens krav om overtagelse er berettiget. Er dette tilfældet, fastsætter taksationsmyndighederne erstatning for arealets overtagelse efter § 103.

Stk. 12. Sager, jf. stk. 10, behandles, for så vidt angår statsveje, herunder planlagte statsveje, af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 13. Transportministeren kan bestemme, at en sag som nævnt i stk. 10 vedrørende en statsvej behandles af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

§ 57. Afskæres ejeren af en ejendom som følge af en påtænkt eller endeligt fastlagt adgangsbestemmelse truffet efter §§ 51 eller 56 fra en udnyttelse af arealet, der er økonomisk rimelig og forsvarlig under hensyn til ejendommens beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende arealer, kan ejeren begære arealet helt eller delvis overtaget af vejmyndigheden, medmindre vejmyndigheden kan anvise anden fornøden adgang til arealet.

Stk. 2. Begæring om overtagelse af arealer skal fremsættes, inden 6 måneder efter at vejmyndigheden eller klagemyndigheden har truffet endelig afgørelse. Når særlige grunde foreligger, kan vejmyndigheden tillade, at begæring om overtagelse fremsættes efter udløbet af fristen.

§ 58. En sag henvises til de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106, hvis vejmyndigheden afslår ejerens begæring efter § 57, eller hvis der ikke kan opnås enighed om erstatningens størrelse.

Stk. 2. Taksationsmyndighederne afgør, om ejerens krav om overtagelse er berettiget. Er dette tilfældet, fastsætter taksationsmyndighederne erstatning for arealets overtagelse efter reglerne i § 103.

Stk. 3. Taksationsmæssige sager, der angår statsveje, herunder planlagte statsveje, behandles af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 4. Transportministeren kan bestemme, at en sag som nævnt i stk. 3 vedrørende en statsvej behandles af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Overtagelse på grund af ekspropriation

§ 104. Ejeren af en ejendom kan kræve, at hele ejendommen bliver eksproprieret, hvis ekspropriationen medfører, at restejendommen bliver så lille eller af en sådan beskaffenhed, at det ikke skønnes hensigts-

mæssigt, at den bevares som en selvstændig ejendom, eller det skønnes, at den ikke kan udnyttes på en rimelig måde. Ejeren kan tilsvarende kræve en del af ejendommen eksproprieret, hvis denne afskæres ved en vejlinje.

Stk. 2. Vejmyndigheden kan kræve hele ejendommen afstået, hvis det skønnes, at en erstatning for en ejendoms værdiforringelse kommer til at stå i åbenbart misforhold til restejendommens værdi.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan kræve, at arealer, der er blevet afskåret ved vejlinjen, og som ikke kan byttes til andet areal, skal afstås, hvis erstatningen for deres værdiforringelse eller omkostninger ved at skaffe en ny adgang til arealerne står i et åbenbart misforhold til arealernes værdi.

Stk. 4. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse, når der foretages ekspropriation af de rettigheder, der er nævnt i § 98, stk. 1, nr. 2-4.

Stk. 5. Opnås der ikke aftale med vejmyndigheden om de forhold, der er nævnt i stk. 1-4, træffes afgørelsen af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Forarbejder

Forarbejderne til bestemmelserne i vejlovens § 44 findes i i L20 af 8. oktober 2014, de særlige bemærkninger til § 44. Bestemmelsen er en videreførelse af den tidligere vejlovs § 38.

Forarbejderne til bestemmelserne i vejlovens § 45 findes i i L20 af 8. oktober 2014, de almindelige bemærkninger 2.12.8 og de særlige bemærkninger til § 45. Bestemmelsen er ny.

Forarbejderne til bestemmelserne i vejlovens § 48 findes i i L20 af 8. oktober 2014, de særlige bemærkninger til § 48. Bestemmelsen er en videreførelse af den tidligere vejlovs § 69.

Trafikministeriets Ekspertudvalg: betænkning nr. 1391 fra 2000 – Erstatning for vejstøj og forringede adgangsforhold ved nyanlæg af veje mv.

<http://www.trm.dk/da/publikationer/2000/erstatning-for-vejstoej-og-forringede-adgangsforhold-ved-ny-anlaeg-af-veje>

Forarbejderne til bestemmelserne i vejlovens § 50 findes i L20 af 8. oktober 2014, de særlige bemærkninger til § 50. Bestemmelsens stk. 1-3 og 5-7 er en videreførelse af den tidligere vejlovs § 71.

Forarbejderne til bestemmelserne i vejlovens § 57 findes i i L20 af 8. oktober 2014, de særlige bemærkninger til § 57. Bestemmelsen er en videreførelse af den tidligere vejlovs § 78.

Forarbejderne til bestemmelserne i vejlovens § 104 findes i i L20 af 8. oktober 2014, de særlige bemærkninger til § 104. Bestemmelsen er en videreførelse af den tidligere vejlovs § 51, stk. 3-7.

Til dig som borger

Det praktiske udgangspunkt er, at det ikke udløser erstatning, hvis en vejmyndighed foretager en af disse handlinger på din ejendom;

- pålægger vejbyggelinjer,
- bygger en eksisterende vej om, og i den forbindelse lukker adgange fra din ejendom til vejen, forudsat, at du efter afslutningen af vejarbejdet fortsat har fornøden vejadgang til din ejendom,
- ændrer vilkårene for udnyttelsen af din eksisterende adgang eller lukker den med hjemmel i vejlovens § 50, stk. 4,
- giver dig afslag på en anmodning om at ændre på eksisterende adgangsbestemmelser for din ejendom, og
- kun eksproprierer og erstatter en del af din ejendom, mens du beholder restejendommen.

Men der kan være konkrete tilfælde, hvor konsekvenserne af en af disse afgørelser er så indgribende for grundejeren, at denne kan kræve, at vejmyndigheden overtager hele ejendommen til den almindelige pris i handel ogandel.

Da kravene eller de særlige betingelser ikke er de samme for alle indgreb, gennemgås hvert indgreb for sig.

Vejbyggelinje

En anmodning om overtagelse af din ejendom på grund af en vejbyggelinje pålagt efter §§ 40 og 41 kan begrundes med en af de to følgende begrundelser, eller hvis du er en privatperson eventuelt med dem begge:

Den økonomiske udnyttelse af ejendommen

Vejmyndighedens afgørelse betyder, at du ikke længere kan udnytte sin ejendom på en måde, som er rimelig og forsvarlig under hensyn til arealets beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende arealer.

De offentliggjorte afgørelser, hvor der tages stilling til, om denne betingelse er opfyldt, er meget konkrete og bygger på taksationsmyndighedernes og domstolenes mere generelle opfattelse af, hvilke økonomiske muligheder der var på en ejendom, som den sagen handlede om. Der er kun offentliggjort få afgørelser, og de er vanskelige at drage paralleller af, netop fordi de er meget konkrete.

Ejendommen er usælgelig på normale vilkår, og ejeren har særlige grunde til at ville af med ejendommen nu.

Du kan også kræve din ejendom overtaget, hvis begrænsningerne i den måde, du fremover kan udnytte din ejendom på, omfatter en væsentlig del af din ejendom, og ejendommen derfor er usælgelig på sædvanlige markedsvilkår, og du har særlige personlige grunde til at ville sælge nu.

Det forhold, at begrænsningen kan påvirke forventet salgspris eller andre forhold ift. realkreditinstitutterne, medfører ikke i sig selv at ejendommen kan betragtes som usælgelig.

Særlige personlige grunde kan være sygdom, alder, familieførøgelse eller andre sociale grunde.

Særlige personlige grunde kan ikke påberåbes af en virksomhed eller juridisk person, der ejer en ejendom. Hvis en virksomhed i denne situation ønsker, at vejmyndigheden skal overtage ejendommen på grund af vejbyggelinjen, skal anmodningen begrundes med, at vejbyggelinjen indebærer afgørende forringelser i ejendommens økonomiske udnyttelses- og vækstmuligheder.

Frister

En anmodning om overtagelse af en ejendom på grund af pålæg af vejbyggelinjer langs en eksisterende vej, vejlovens § 40, skal være fremsat over for vejmyndigheden senest 6 måneder, efter at du har fået meddelt, at vejmyndigheden agter at lægge eller har lagt en vejbyggelinje på din ejendom. Det fremgår af vejlovens § 44, stk. 4. Når særlige grunde taler derfor, kan vejmyndigheden behandle en anmodning, der er fremkommet efter fristen på 6 måneder.

Der starter ikke en ny frist på 6 måneder i forbindelse med ejerskifte af ejendommen.

Der skal foreligge særlige gode grunde for at fremsende anmodningen efter fristens udløb. Der findes ikke en udtømmende definition på en særlig god grund. Men fra andre retsområder skal der være tale om undskyldelige, uforudsigelige grunde af helbredsmæssig karakter eller lignende. Forhindringen skal have været til stede i størstedelen af den periode, hvor fristen er løbet. Endelig vil det ofte indgå i vejmyndighedens overvejelser, om anmodningen er fremsendt snarest efter forhindringens ophør.

Der gælder ingen frister for fremsættelse af en anmodning om overtagelse på grund af en § 41-vejbyggelinje. Her kan anmodningen således fremsættes af den til enhver tid værende ejer af ejendommen.

Nedlæggelse af vejadgang på grund af ombygning af vejen eller anlæg af ny vej

Som det fremgår af vejlovens § 48, stk. 1, kan vejmyndigheden lukke en ejendoms eksisterende adgang til vejen i forbindelse med anlæg af nye veje eller ombygning af den eksisterende vej. Vejmyndigheden skal så vidt muligt sikre, at ejendommen har fornøden vejadgang, jf. § 48, stk. 2.

Hvis du som ejer af en ejendom ikke mener, at vejmyndigheden har sikret, at du har fornøden vejadgang efter en ombygning af vejen m.m., kan du kræve, at vejmyndigheden overtager din ejendom.

Der er ikke fastsat frister for, hvor hurtigt du skal fremsætte dette krav, men det vil kun kunne fremsættes, hvis du ejer ejendommen på det tidspunkt, hvor vejadgangene ændres. Køber du ejendommen senere, har du købt ejendommen med de adgange, den har på salgstidspunktet.

Vejmyndighedens vurdering af, om du fortsat har fornøden vejadgang, er en konkret vurdering, hvori det også vil indgå, hvordan du har udnyttet og lovligt kan udnytte din ejendom. Fornøden vejadgang er således ikke det samme for ejeren af et enfamilieshus og ejeren af en virksomhed. Den ledende dom på området ”fornøden vejadgang” er dommen om adgangen til Brugsforeningen i Vejlbj-Riisskov, Højesterets dom af 2. juni 1988.

Overtagelse på grund af afgørelser om benyttelse af eksisterende adgange

I henhold til vejlovens § 50, stk. 4, kan vejmyndigheden i særlige tilfælde træffe nye bestemmelser om benyttelsen af en eksisterende adgang, også selvom ejendommen ikke matrikulært ændres, eller vejen ombygges.

En forudsætning for, at vejmyndigheden efter denne bestemmelse kan ændre vilkårene for, hvordan du må udnytte overkørslen eller helt nedlægge den, er, at den brug, du nu gør af adgangen, indebærer en markant ændring i forhold til de forudsætninger, der indgik i vejmyndighedens vurdering, da tilladelsen til at etablere adgangen blev givet. Der skal således være tale om tungtvejende hensyn til trafikikkerheden eller trafikafviklingen på vejen, og disse hensyn skal opveje hensynene, der taler for, at du bevarer din adgang på de nuværende betingelser.

Hvis vejmyndigheden i dette særlige undtagelsestilfælde ændrer vilkårene for adgangen fra din ejendom til den offentlige vej, kan du kræve, at vejmyndigheden overtager din ejendom, hvis de ændrede adgangsforhold betyder, at du ikke længere kan udnytte din ejendom på en måde, som er økonomisk rimelig og forsvarlig under hensyn til ejendommens beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende ejendomme, jf. vejlovens § 50, stk. 8.

En anmodning om overtagelse af en ejendom på grund af en beslutning efter § 50, stk. 4, skal være fremsat over for vejmyndigheden senest 6 måneder, efter at du har fået meddelt, at vejmyndigheden ændrer dine adgangsforhold. Det fremgår af vejlovens § 50, stk. 9. Når særlige grunde taler derfor, kan vejmyndigheden behandle en anmodning, der er fremkommet efter fristen på 6 måneder.

Med hensyn til særlige grunde, der taler for, at vejmyndigheden ser bort fra en overskridelse af fristen, henvises der til ovenfor om vejbyggelinjer.

Overtagelse på grund af afgørelser om adgangsbestemmelser

Som det fremgår af vejlovens § 51 er der på en række veje og vejstrækninger fastsat adgangsbestemmelser, hvor vejmyndigheden ønsker at begrænse nye adgange og tilslutninger af hensyn til den gennemgående færdsel på vejen. Vejmyndigheden kan af egen drift eller efter ansøgning ændre eller dispensere fra eller helt ophæve adgangsbestemmelser for en ejendom, jf. § 54.

Hvis du på grund af en påtænkt eller endeligt vedtaget adgangsbestemmelse eller på grund af et afslag på en dispensation eller ophævelse af en adgangsbestemmelse for din ejendom ønsker, at vejmyndigheden skal overtage din ejendom, skal dette være begrundet i, at du på grund af disse bestemmelser ikke længere kan udnytte din ejendom på en måde, som er økonomisk rimelig og forsvarlig under hensyn til

ejendommens beliggenhed og øvrige beskaffenhed, og som svarer til den udnyttelse, der finder sted af andre tilgrænsende og omliggende ejendomme, jf. vejlovens § 57, stk. 1.

En anmodning om overtagelsen skal være fremsat over for vejmyndigheden senest 6 måneder, efter at du har modtaget vejmyndighedens meddelelse om, at den agter at pålægge din ejendom adgangsbestemmelser, nu har pålagt din ejendom adgangsbestemmelser, eller har meddelt dig afslag på en anmodning om ændring af de gældende adgangsbestemmelser. Det fremgår af vejlovens § 57, stk. 2. Når særlige grunde taler derfor, kan vejmyndigheden behandle en anmodning, der er fremkommet efter fristen på 6 måneder.

Med hensyn til særlige grunde, der taler for, at vejmyndigheden ser bort fra en overskridelse af fristen, henvises der til ovenfor om vejbyggelinjer.

Overtagelse på grund af ekspropriation af den øvrige del af ejendommen

Hvis du i forbindelse med eller efter en ekspropriation mener, at din restejendom er blevet så lille eller af en sådan beskaffenhed, at det ikke er hensigtsmæssigt at bevare den som selvstændig ejendom, eller at ejendommen er blevet så lille, at den ikke kan udnyttes på en rimelig måde, kan du bede vejmyndigheden om at overtage din restejendom. Det samme gælder, hvis en del af din ejendom er blevet afskåret på grund af en vejlinje. Det fremgår af vejlovens § 104, stk. 1.

Der er ikke fastsat frister for fremsættelse af en sådan anmodning.

Overtagelse på grund af afgørelser om projekterings- og anlægsaktivitet i forbindelse med statsveje

Med den nye vejlovs § 45 blev der indsat en ny bestemmelse om fremrykket ekspropriation af ejendomme, der berøres indgribende af planlægning og projekteringsaktiviteter på statsvejsnettet.

Hidtil og normalt har vejmyndigheden først haft pligt til at tage stilling til en sådan anmodning fra en grundejer, når vejanlægget blev optaget på ministerens vejplan og der blev fastsat vejbyggelinjer, eller når der blev eksproprieret til anlægget.

Formålet med den nye bestemmelse i § 45 er, at ejere af ejendomme, der reelt bliver afskåret fra at kunne sælge deres ejendom til normal markedspris på grund af planlægnings- og projekteringsaktiviteter på statsvejsnettet, skal have mulighed for at kræve deres ejendomme overtaget.

Forudsætningerne for at kunne overtage ved fremrykket ekspropriation er, at planlægningen eller projekteringen har en vis fasthed. Det vil være tilfældet, når enten,

- undersøgelsesfasen, idéfasen for VVM-undersøgelserne, der ligger til grund for projekteringskorridorerne er gennemført, eller
- hvis det ved en politisk aftale er besluttet, at et anlægsprojekt skal gennemføres, eller
- hvis det ved en politisk aftale er besluttet, at der skal arbejdes videre med en bestemt linjeføring.

Bestemmelsen om fremrykkede ekspropriationer vil endvidere kun kunne finde anvendelse, hvis disse betingelser er opfyldt:

- Ejendommen berøres særligt indgribende af projekteringen. Det vil sige, at der er betydelig risiko for, at ejendommen vil skulle totaleksproprieres eller deleksproprieres i et omfang, som vil påføre ejeren væsentlige ulemper. Det indebærer, at den forventede delvise ekspropriation eller ulemper, som planlægnings- eller projekteringsaktiviteten indebærer, skal have et betydeligt omfang.
- Der skal foreligge et særligt tilfælde. Det vil sige, at ejeren skal have særlige personlige grunde til at ønske sin ejendom overtaget før de ordinære ekspropriationer. Disse grunde kan være sygdom, alder, familieforøgelse eller andre sociale årsager. Det er også et særligt tilfælde, hvis en fremrykket ekspropriation kan afværge væsentlige økonomiske konsekvenser, som f.eks. hvis der er risiko for, at en erhvervsvirksomhed, der ønsker at flytte med henblik på at kunne udvide produktionen m.m., lider et betydeligt indtægtstab ved ikke at kunne sælge ejendommen nu.

- Ejendommen kan ikke afhændes på normale markedsvilkår. Forventede ændringer i ejendomspriserne kan ikke i sig selv anses for at udgøre en væsentlig økonomisk konsekvens.

Det er med bestemmelsen meningen, at der først sker en fremrykket ekspropriation, når transport- og bygningsministeren konkret vurderer, at projektet vil blive gennemført i praksis.

En fremrykket ekspropriation kan endvidere kun komme på tale, hvis ejeren af en ejendom eller erhvervsvirksomhed anmoder om det.

Krav til ansøgningen

Vejloven stiller ikke krav om, hvordan du som grundejer skal fremsætte din anmodning om overtagelse. Men af hensyn til dokumentation af, at anmodningen er fremsat, skal det anbefales, at det sker skriftligt – brev eller mail.

I lighed med mange andre ansøgninger skal opfordringen være, at du nøje overvejer, hvilke grunde der skal anføres til støtte for overtagelsen, og at disse bliver nøje beskrevet.

Med hensyn til fristerne henvises til ovenfor om de enkelte indgreb. Hvis der er en frist, er det vigtigt at overholde den. Der skal foreligge særligt gode grunde for at behandle en ansøgning, der er for sent modtaget.

Oplysning om klageadgang

Vejmyndigheden har pligt til at oplyse dig om reglerne om overtagelse i forbindelse med det konkrete indgreb/foranstaltning, herunder om klageadgangen, klagemyndigheden og eventuelle frister for rettidig klage/anmodning om overtagelse.

For alle de situationer, der er omtalt ovenfor, gælder, at du kan kræve, at vejmyndigheden indbringer en uenighed mellem dig og vejmyndigheden til taksationsmyndighederne om, enten hvorvidt ejendommen skal overtages, eller om prisen for overtagelsen (erstatningen).

Med hensyn til taksationsmyndighederne efter vejlovens §§ 105 og 106, henvises nærmere til kapitlet om ekspropriation og taksationsmyndigheder.

Til dig som sagsbehandler

Som det fremgår af de enkelte bestemmelser skal særlige betingelser være opfyldt, for at vejmyndigheden har pligt til at overtage en ejendom.

Bestemmelserne om overtagelse har derfor karakter af undtagelsesbestemmelser.

Der er tale om politisk og til tider pressemæssigt vanskelige sager, og det er vigtigt, at sagsbehandleren holder dette adskilt fra juraen.

Vurderingen af, om betingelserne for overtagelse er opfyldt, er i høj grad bundet til det konkrete tidspunkt, hvor sagen behandles. Der er tale om økonomiske og sociale vurdering, hvor grænser umærkeligt ændres over tid. Der bør der udvises forsigtighed med at drage for mange paralleller af gamle afgørelser.

Partshøring

Vejloven har ikke særlige bestemmelser om partshøring m.v. i forbindelse med afgørelser om overtagelse eller erstatningen i forbindelse med en overtagelse. Her gælder derfor de almindelige partshøringsbestemmelser i forvaltningslovens § 19 og princippet i § 21.

Vejmyndigheden skal derfor høre ansøgeren over de faktiske omstændigheder i vejmyndighedens beslutningsgrundlag, som kan medføre en afgørelse til ugunst for ansøgeren. Det kan være vurdering af de økonomiske udnyttelsesmuligheder af ejendommen, vurdering af de personlige forhold, vurdering af ejendommens værdi.

Begrundelse

Forvaltningslovens § 22, jf. 24, indebærer, at vejmyndigheden skal begrunde sit afslag på overtagelse eller afslag på at imødekomme ansøgers erstatningspåstand (beløbet) i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige regler.

Praksis

Domme

Der foreligger ikke mange optrykte domme eller afgørelser fra taksationsmyndighederne om overtagelse af ejendom efter vejlovens bestemmelser.

Derimod findes mange optrykte domme vedrørende bestemmelsen i vejlovens § 48 – tidligere vejlovens § 69.

Af disse skal især fremhæves

- Højesterets dom af 2. juni 1988 (UfR 1988.629H) – Brugsforeningen ved Vejlbj-Riisskov
- Østre Landsrets dom af 27. februar 2002 (UfR 2002.1152Ø) – Ullerichs Konfektion – Metro

Taksationskendelser

Her kan særligt henvises til KFE 05.216, KFE 93.104, KFE 92.116, KFE 81.227, KFE 79.149, KFE 77.95, KFE 76.85 og KFE 76.73.

Specielt de ældre kendelser, der kun er gengivet summarisk, skal dog anvendes med en vis forsigtighed, fordi der er tale om et dynamisk, skønspregt retsområde.

Ombudsmanden

Folketingets Ombudsmand ses ikke have udtalt sig om spørgsmålet.

Vintervedligeholdelse og renholdelse

Introduktion

Bestemmelserne i den nye vejlovs kapitel 8 om vintervedligeholdelse og renholdelse af de offentlige veje og stier trådte i kraft den 31. december 2014, dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Hermed blev lov om vintervedligeholdelse og renholdelse af veje ophævet.

De eksisterende vinterregulativer, som er fastsat efter bestemmelserne i vintervedligeholdelses- og renholdelsesloven, er fortsat gyldige, hvis de ikke stiller krav til borgeren om snerydning, der går ud de muligheder, der er i de nye bestemmelser i loven.

Vejmyndighederne kan således administrere efter disse bestemmelser, indtil vinterregulativet ophæves og eventuelt afløses af et nyt regulativ. Det nye regulativ skal være fastsat efter bestemmelserne i vejlovens kap. 8, og privatvejslovens § 8, § 80, stk. 3, § 81, stk. 3 og § 82, stk. 3.

Reglerne i vejlovens kap. 8 er i stort omfang en videreførelse af reglerne i vintervedligeholdelses- og renholdelsesloven. Ændringerne består især i, at det er præciseret, hvornår og i hvilket omfang vejmyndigheden kan pålægge tilgrænsende grundejere pligter vedrørende fortove og sti.

Reglerne i vejlovens kap. 8 fastslår for det første, at vejmyndigheden har pligt til at sørge for, at dens offentlige veje og offentlige stier er ryddet for sne, bekæmpet imod glat føre, dvs. saltet eller lignende og at området er holdt rent. Hvor rent og hvor sneryddet der skal være, er op til et skøn.

Kapitlet indeholder også bestemmelser om, hvornår vejmyndigheden kan bede (pålægge) borgerne at udføre disse pligter på fortovet og de offentlige stier langs deres ejendomme, og hvornår vejmyndigheden kan bestemme, at den selv udfører de pligter, som den har pålagt borgerne, men for borgernes regning.

Retsgrundlaget

Reglerne om vintervedligeholdelse og renholdelse af offentlige veje og offentlige stier findes i vejlovens kapitel 8, §§ 62-72.

Kapitel 8

Snerydning, glatførebekæmpelse og renholdelse

§ 62. På offentlige veje og stier har vejmyndigheden pligt til

1. at sørge for snerydning,
2. at træffe foranstaltninger mod glat føre og
3. at sørge for renholdelse.

Stk. 2. Vejmyndigheden bestemmer snerydningens, glatførebekæmpelsens og renholdelsens omfang og rækkefølge.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan efter forhandling med politiet bestemme, at enkelte vejstrækninger skal undtages fra pligten til snerydning eller glatførebekæmpelse.

Stk. 4. Vejmyndigheden kan bestemme, at enkelte stier skal undtages fra pligten til snerydning eller glatførebekæmpelse.

Stk. 5. På offentlige veje i landzone omfatter vejmyndighedens pligt til renholdelse alene den renholdelse, der er nødvendig af hensyn til trafikikkerheden. Dette gælder dog ikke for parkerings- og rastepladser og lign. i landzone eller for offentlige veje i nærmere afgrænsede områder i landzone, hvor kommunalbestyrelsen har bestemt, at de private fællesveje skal administreres efter byreglerne i §§ 25-86 i lov om private fællesveje.

Stk. 6. Vejmyndigheden kan lade de arbejder, der følger af denne bestemmelse, udføre af en anden vejmyndighed og afgive tilbud på arbejder, der er udbudt i licitation af en anden vejmyndighed.

Stk. 7. Vejmyndigheden fastsætter efter forhandling med politiet nærmere regler for vejmyndighedens gennemførelse af snerydning, glatførebekæmpelse og renholdelse. Reglerne skal offentliggøres.

Stk. 8. Transportministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte vejledende retningslinjer for snerydning og glatførebekæmpelse.

Grundejernes forpligtelser

§ 63. I byer og bymæssige områder har grundejerne altid pligt til at snerydde, glatførebekæmpe og renholde trapper til deres ejendomme.

§ 64. I byer og bymæssige områder kan vejmyndigheden efter forhandling med politiet bestemme, at grundejere, hvis ejendom grænser op til en offentlig vej eller sti, skal snerydde, glatførebekæmpe og renholde fortov og sti ud for ejendommen i overensstemmelse med bestemmelserne i §§ 66-68. Færdselsarealer, der primært er bestemt for gående færdsel, sidestilles med fortov og sti. Gangtunneler og gangbroer betragtes ikke som fortovs- eller stiareal.

Stk. 2. En grundejer kan ved en beslutning efter stk. 1 kun pålægges at snerydde, glatførebekæmpe og renholde fortov eller sti, som ligger i ubrudt forlængelse af en adgang til ejendommen. Tilsvarende gælder, hvis pågældende ejer efter ansøgning har fået tilladelse til at etablere en adgang. En grundejer kan kun pålægges pligter efter stk. 1 for et fortov eller stiareal i en bredde af maksimalt 10 m og for det til ejendommen nærmest liggende fortovs- eller stiareal.

Stk. 3. Forpligtelser efter stk. 1 kan pålægges jernbaner og lufthavne for vejstrækninger, hvor der er adgang fra ejendommen til vejen. Hvis der alene er tale om adgange til drift af jernbane eller luftfartsanlæg, kan der kun pålægges forpligtelser på strækningen ud for adgangen med et tillæg af 10 m til hver side langs ejendommen.

Stk. 4. Beslutninger efter stk. 1 skal offentliggøres.

Stk. 5. Transportministeren kan delegere sin beslutningskompetence i henhold til stk. 1 til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor statsvejen ligger.

§ 65. Vejmyndigheden kan efter forhandling med politiet give nærmere forskrifter for grundejernes pligt til udførelsen af snerydning, glatførebekæmpelse og renholdelse, herunder for de virkemidler, der må benyttes.

§ 66. Grundejerens snerydningspligt efter § 64 omfatter at rydde fortov eller sti for sne snarest muligt efter snefald.

Stk. 2. Grundejere har pligt til at sørge for, at pladsen omkring brandhaner, brand- og politialarmskabe og installationer til trafikregulering til enhver tid holdes ryddet for sne.

§ 67. Grundejerens forpligtelse efter § 64 til glatførebekæmpelse omfatter at træffe foranstaltninger mod glat føre snarest muligt efter førets indtræden.

§ 68. Grundejerens renholdelsespligt efter § 64 omfatter at

1. fjerne ukrudt og lign.,
2. renholde fortove eller stier, der er asfalterede, brolagte, flisebelagte eller på anden måde overfladebehandlede færdselsarealer,
3. fjerne affald og andet, der er særligt forurenende eller til ulempe for færdslen, og
4. renholde grøfter, rendestene, nedløbsriste, rørgennemløb og udløbsrender, som ligger i fortov og sti, for alt, hvad der kan hindre vandets frie løb.

Tilsyn m.v.

§ 69. Vejmyndigheden fører tilsyn med, at grundejerne overholder deres forpligtelser efter §§ 63, 64 og 66-68. Når transportministeren har delegeret sin beslutningskompetence i henhold til § 64, stk. 5, føres tilsynet dog af den relevante kommunalbestyrelse.

Stk. 2. Vejmyndigheden kan om nødvendigt lade foranstaltninger udføre for grundejerens regning, hvis grundejeren ikke overholder sine forpligtelser.

§ 70. Efterlader nogen på offentlig vej eller sti affald eller genstande, der kan være til ulempe for færdslen eller er særligt forurenende, kan vejmyndigheden eller politiet lade det efterladte fjerne for den pågældendes regning.

§ 71. Vejmyndigheden kan på ejendomme, som grænser til offentlig vej eller sti, opstille flyttelige sneskærme eller træffe andre foranstaltninger af midlertidig karakter til forebyggelse af snedriver på vejarealet.

Stk. 2. I landzone kan vejmyndigheden midlertidigt benytte ejendomme, som grænser til offentlig vej eller sti, for at kunne varetage sine pligter efter § 62. Hvis en vej ikke umiddelbart kan ryddes, kan vejmyndigheden etablere og afmærke en midlertidig vej over tilgrænsende arealer.

Stk. 3. Erstatning for skader, der opstår i forbindelse med foranstaltninger efter stk. 1 og 2, fastsættes af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106, hvis der ikke kan opnås enighed om erstatningens størrelse.

§ 72. Vejmyndigheden kan bestemme, at forpligtelser, der er pålagt grundejere efter § 64, stk. 1, helt eller delvis skal udføres ved vejmyndighedens foranstaltning for grundejernes regning. Vejmyndigheden fastsætter fordelingen af udgifterne hertil mellem grundejerne.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal sikre, at arbejdet udføres billigst muligt ved gennemførelse af proceduren i § 137, når den udfører arbejde for ansøgers regning. Vejmyndigheden kan i dette tilfælde medregne et administrationstillæg efter § 30.

Forarbejder

Forarbejderne til vejlovens kap. 8 findes i de særlige bemærkninger til §§ 62-72 i L20 af 8. oktober 2014 til lov om offentlige veje, og specielt vedrørende § 64, stk. 2, Transportudvalgets betænkning af 11. december 2014 over forslag til lov om offentlige veje m.v. og tillægsbetænkning af 17. december 2014 over forslag til lov om offentlige veje m.v., Folketingets referater fra 2. behandlingen og 3. behandlingen af lovforslaget, samt til transportministerens svar til Transportudvalget på spørgsmål 18 og spørgsmål 19.

Til dig som borger

Vejmyndigheden (kommunalbestyrelsen eller Vejdirektoratet) kan pålægge dig som ejer af en ejendom, der grænser til en offentlig vej eller en offentlig sti, pligter vedrørende snerydning, glatførebekæmpelse og renholdelse. Det gælder, hvis du ejer en ejendom, der grænser til en offentlig vej eller en offentlig sti, som ligger i byzone, sommerhusområde og et af de nærmere afgrænsede områder i landzone, hvor kommunalbestyrelsen med hjemmel i privatvejslovens § 3, stk. 2, har bestemt, at de private fællesveje skal administreres efter privatvejslovens byregler. Hvis din ejendom grænser til en offentlig vej eller en offentlig sti, der ligger i landzone, kan vejmyndigheden ikke uden videre pålægge dig pligt til at rydde fortovet eller stien langs med din ejendom.

Fastlæggelse af byzone, sommerhusområde og landzone sker på grundlag af planlovens bestemmelser. Kommunen kan oplyse nærmere herom, ligesom kommunen kan oplyse, om den pågældende vejstrækning ligger i et særligt afgrænset område i landzone, hvor de private fællesveje administreres efter byreglerne i privatvejsloven.

Du skal som grundejer sørge for at snerydde, glatførebekæmpe og renholde trapper til din ejendom. Det fremgår af vejlovens § 63. Men vejmyndigheden kan kun give dig påbud herom, hvis vejmyndigheden har truffet afgørelse efter § 64 om, at du er pålagt pligter vedrørende fortovet eller stien.

Vejmyndigheden kan efter forhandling med politiet bestemme, at ejere af ejendomme, der grænser til en offentlig vej eller en offentlig sti, skal snerydde, glatførebekæmpe og renholde fortov eller sti langs med deres ejendomme, jf. vejlovens § 64, stk. 1.

Som udgangspunkt er du som grundejer forpligtet til at rydde fortov og sti for sne snarest efter snefald, og du har pligt til at sørge for, at pladsen omkring brandhaner, brand- og politiskabe og installationer til trafikregulering til enhver tid er ryddet for sne. Det fremgår af vejlovens § 66. Med hensyn til bekæmpelse af glat føre skal du have udført dette snarest muligt efter førets indtræden, jf. § 67. Din renholdelsespligt indebærer, at ukrudt og lignende skal fjernes i fortov og sti, at fortove og stier skal renholdes, hvis de har en fast belægning, at affald og andet, der er særligt forurenende eller til ulempe for færdslen skal fjernes, og at grøfter, rendestene, nedløbsriste, rørgennemløb og udløbsrender, som ligger i fortovet eller stien, skal renholdes for alt, hvad der kan hindre vandets frie løb. Det fremgår af vejlovens § 68.

Vejmyndigheden kan ikke pålægge dig pligter til snerydning, glatførebekæmpelse eller renholdelse uden for fortovet eller stien. Du kan dog pålægges pligt til rengøring inden for hele vejens areal efter vejlovens § 70, hvis betingelserne her er opfyldt, se nedenfor.

De nærmere bestemmelser om, hvilke af disse pligter du skal udføre, hvornår de skal være udført, og eventuelt hvordan de skal udføres, offentliggøres typisk i et vinterregulativ. Det er for det meste også med henvisning til dette vinterregulativ, at vejmyndigheden meddeler de konkrete påbud til grundejerne.

Beplantning eller ukrudt

Forskellen mellem beplantning og ukrudt er, at beplantning er sået, plantet osv. ved en bevidst handling, mens ukrudt er selvsåede planter eller vildskud fra beplantning. Det afgørende er således ikke plantens art, f.eks. græs, men om det er selvsået græs i en grusrabat eller græs, som er sået eller rullet ud ved vejmyndighedens foranstaltning eller med vejmyndighedens tilladelse. Den beplantning, som vejmyndig-

heden har etableret, f.eks. et fortov der ligger i græs, eller den beplantning, som er etableret med vejmyndighedens tilladelse, administreres efter vejlovens § 8, stk. 1, eller § 87.

Fortov og offentlig sti

Et fortov eller en offentlig sti er i § 64, stk. 1, defineret som et færdselsareal, der primært er forbeholdt gående færdsel. Gangtunneler og gangbroer betragtes ikke som fortov eller stiareal i denne sammenhæng.

Der er ikke krav om, at fortovet eller stien fysisk skal fremtræde på en bestemt måde, f.eks. at der skal være belægning. Fortovet eller stien kan også fremtræde som et græsbelædt areal eller som en trampesti. Det afgørende er, at vejmyndigheden administrerer dette areal som vejens fortov eller som en offentlig sti.

Der er ikke krav om, at din ejendom skal grænse direkte til fortovet. Der er krav om, at din ejendom grænser direkte til vejens areal. Der kan således godt være et grønt bælte f.eks. et skråningsareal, på vejarealet mellem din ejendom og det fortov, som du pålægges pligter til.

Normalt anses den smalle (30 – 50 cm brede) grus- eller græsbelagte rabat mellem hækken og flisekanten som en del af fortovet – ”primært bestemt for gående færdsel”. Det gælder dog ikke altid skillerabatten mellem fortov og cykelsti/vognbane.

Kun fortov i ubrudt forlængelse af en adgang til den offentlige vej eller offentlige sti

Det er i vejlovens § 64, stk. 2, 1. punktum, præciseret, at du kun kan pålægges forpligtelser for det fortov eller den sti, som ligger i ubrudt forlængelse af en lovlig adgang fra din ejendom til den offentlige vej eller offentlige sti.

Dette er en ændring i forhold til de tidligere regler i vintervedligeholdelseslovens § 6, stk. 1, og dermed en ændring i forhold til de pligter, som du lovligt kan være pålagt i et vinterregulativ fastsat efter den gamle vintervedligeholdelseslovs regler. Denne ændring fremkom i forbindelse med Folketingets behandling af lovforslaget. Derfor skal forarbejderne til denne bestemmelse ikke findes i bemærkningerne til § 64 i lovforslaget af 8. oktober 2014, men i Transportudvalgets betænkning af 11. december 2014 og ordførertalerne i forbindelse med 2. behandlingen i Folketinget.

Reglen i vejlovens § 64, stk. 2, 1. pkt., betyder, at du kun kan pålægges pligter vedrørende fortov, hvis du har adgang ud til en offentlig vej med et fortov langs med din ejendom. Hvis der ikke er fortov langs med den side af ejendommen, hvor du har lovlig adgang, kan du ikke pålægges forpligtelser vedrørende fortov langs med andre sider af ejendommen.

Der skal være adgang til en offentlig vej eller offentlig sti. Hvis din hjørnejendom har adgang til en privat fællesvej og samtidig grænser til en offentlig vej eller offentlig sti, hvortil ejendommen ikke har lovlig adgang, kan du ikke pålægges pligter vedrørende den offentlige vejs fortov eller den offentlige sti.

De fortovsstrækninger, som vejmyndigheden ikke kan pålægge dig at snerydde og renholde m.v. som tilgrænsende grundejer, skal derfor fortsat vedligeholdes af vejmyndigheden, jf. vejlovens § 62, stk. 1.

Kun i 10 meters bredde

I vejlovens § 64, stk. 2, 3. punktum, videreføres den eksisterende 10 meterregel.

Du kan kun pålægges at rydde fortovet i en bredde af 10 meter rundt om din ejendom, og det skal være de 10 meter af fortovet eller stien, som ligger nærmest ejendommen.

Denne regel har sin praktiske anvendelse ved ejendomme, der ligger ud til torve i byerne.

I forbindelse med behandlingen af lovforslaget til den nuværende vejlov har Folketinget præciseret, hvordan den eksisterende 10 meter regel skal forstås ved ejendomme, der ligger ved vejkryds. Der er tale om en præcisering af, hvordan reglen har skullet bruges og fremover skal bruges. Der henvises til

nedenstående illustrationer fra Transportudvalgets spørgsmål nr. 18 og eksemplerne i vejledningen til paradigmet for Vinter- og Renholdelsesregulativ.

Hverken vejlovens § 64 eller forarbejderne til denne bestemmelse, herunder den tidligere vintervedligeholdelses- og renholdelseslovs § 5, indeholder nærmere om, hvilke hensyn vejmyndigheden skal varetage i forbindelse med, at den pålægger de tilgrænsende grundejere at vintervedligeholde og renholde fortov og sti.

Overdragelse af sine pligter til tredjemand

Den nye vejlov indeholder ikke bestemmelser om, at vejmyndigheden skal godkende den aftale, hvorved du overfører dine pligter til vintervedligeholdelse og renholdelse til en anden fysisk person, f.eks. din nabo, eller til en entreprenør eller et vejlaug.

Der er heller ikke et krav om, at vejmyndigheden skal underrettes om disse privatretlige aftaler. Vejmyndigheden kan derfor altid rette sine krav imod dig som ejer af ejendommen.

Oplysning om klageadgang

Du kan som udgangspunkt ikke klage over vedtagelsen og offentliggørelsen af et vinterregulativ, i hvilket vejmyndigheden pålægger dig eller har pålagt dig at vintervedligeholde og renholde fortovet langs din ejendom. I almindelighed anses et vinterregulativ ikke at være en forvaltningsretlig afgørelse, men en mere generel regulering og tilkendegivelse om, hvordan vejmyndigheden vil regulere sit vejnet.²⁾

Du kan derimod påklage vejmyndighedens konkrete påbud meddelt med henvisning til vinterregulativet. I den forbindelse vil Vejdirektoratet som klagemyndighed kunne tage stilling til, om vejmyndigheden lovligt har kunnet bestemme, at du skal udføre det omhandlede arbejde. Der henvises til Klage til Vejdirektoratet.

Til dig som sagsbehandler

I vejlovens § 62 videreføres bestemmelserne i den nu ophævede vintervedligeholdelses- og renholdelseslovs §§ 2-4 om vejmyndighedens pligter og ansvar for snerydning, glatførebekæmpelse og renholdelse af sine offentlige veje og offentlige stier.

Vejmyndigheden kan efter forhandling med politiet bestemme snerydningens, glatførebekæmpelsens og renholdelsens omfang og rækkefølge. Dette sker typisk ved, at vejmyndigheden inddeler sit vejnet i forskellige vejklasser, afhængig af vejens betydning for færdselsafviklingen m.m. Vejmyndigheden kan efter forhandling med politiet ligeledes bestemme, at enkelte vejstrækninger, herunder enkelte stier, undtages fra pligten til snerydning og glatførebekæmpelse. Se nærmere § 62, stk. 2 og 3.

Vejlovens § 62, stk. 2 og 3, hverken udvider eller indskrænker vejmyndighedens mulighed for at undtage nærmere bestemte vejstrækninger eller offentlige stier fra at blive sneryddet eller glatførebekæmpet. Det er stadig forudsat, at trafikalt betydende veje ikke kan undtages fra snerydning og glatførebekæmpelse. Det er også forudsat, at "enkelte vejstrækninger" ikke kan udgøre større dele af en kommunes offentlige vejnet, og at vejmyndighedens vurdering af, hvornår snerydning og glatførebekæmpelse kan undlades af trafikale, herunder trafiksikkerhedsmæssige, grunde, er den samme, som vejmyndigheden benytter ved vurdering af, om der skal træffes bestemmelser om vintervedligeholdelse på private fællesveje og private veje efter privatvejslovens bestemmelser. Varetagelse af økonomiske hensyn i forbindelse med denne prioritering af det offentlige vejnet er ikke i overensstemmelse med loven.

En kommunal vejmyndighed kan ikke kræve en højere standard på vintervedligeholdelse og renholdelse af de private fællesveje, end den har fastsat for sine tilsvarende kommuneveje, medmindre der foreligger særlige grunde med hensyn til den enkelte private fællesvej, f.eks. vigtig adgangsvej for den gående færdsel til en station, eller trafiksikker vej for gående og cyklende børn til skole m.m.

Det er en betingelse, at forhandlingen med politiet er sket, inden der fastsættes bestemmelser i et vinterregulativ. Forhandlingerne med politiet skal netop sikre, at vigtigere veje sneryddes og glatførebekæmpes, jf. Transportministeriets skrivelse af 15. februar 1988.

Som udgangspunkt vil bestemmelser i et vinterregulativ om prioriteringen af vinterindsatsen og undtagelsen af enkelte vejstrækninger betyde, at vejmyndigheden ikke gøres ansvarlig for falduheld m.m. på disse strækninger. Men der findes domme, hvor vejmyndigheden er ifaldet ansvar, fordi retten ikke har ment, at vinterforanstaltningerne konkret var tilstrækkelige. Der kan henvises til dommene nedenfor; Vestre Landsret 27. februar 2015 – ikke ansvar, Østre Landsret 21. april 2011 - ansvar, Østre Landsret 27. oktober 2009 – ikke ansvar, og Østre Landsret 15. oktober 2003 – ikke ansvar.

Fjernelse af efterladte eller henkastede genstande

Bestemmelsen i vejlovens § 70 giver vejmyndigheden eller politiet ret til at fjerne efterladte eller henkastede genstande på vejen for den pågældendes regning. Det er en forudsætning, at den efterladte eller henkastede genstand er til fare for færdslen på vejen eller er særligt forurenende.

Bestemmelsen, der supplerer færdselslovens § 87, stk. 1 og 2, indeholder ikke en forudsætning om, at vejmyndigheden skal kunne bebrejde den pågældende, at genstanden ligger på vejarealet, men den forudsætter, at vejmyndigheden er i stand til at identificere, hvem der har efterladt eller henkastet genstanden. Hvis vejmyndigheden ikke ved, hvem der har efterladt eller henkastet genstanden, kan vejmyndigheden være forpligtet efter vejlovens § 62, stk. 1, eller vejlovens § 8, stk. 1, til selv at afholde udgifterne til at få fjernet genstanden.

Bestemmelsen i § 70 anvendes i praksis ofte på genstande, der tabes fra køretøjer, herunder fra anhængere, eller på brændstof, der siver ud fra køretøjet. Bestemmelsen ville også kunne anvendes på oprydning på vejen af grene og væltede træer fra naboejendommene efter en kraftig storm.

I det omfang, at det rent praktisk er muligt for den pågældende, og de trafiksikkerhedsmæssige forhold på stedet eller de miljømæssige vurderinger gør det forsvarligt, skal vejmyndigheden ved påbud give den pågældende mulighed for selv at fjerne genstanden.

Vejmyndigheden skal være opmærksom på, at en anvendelse af vejlovens § 70 er en forvaltningsretlig afgørelse, der skal træffes af vejmyndigheden. Den kan ikke overlades til, endsige meddeles af, den entreprenør, som vejmyndigheden måtte have indgået aftale med om beredskabs- og nødhjælpsindsats på sit vejnet.

Tilsyn, vejlovens § 69

Vejmyndigheden skal føre tilsyn med, at grundejerne udfører den renholdelse og vintervedligeholdelse på de offentlige vejes fortove eller på offentlige stier, som vejmyndigheden har pålagt dem efter vejlovens § 64, stk. 1.

Vejmyndigheden kan om nødvendigt lade de pålagte arbejder udføre for den forpligtigede grundejers regning, hvis denne ikke har udført de pålagte arbejder eller ikke har udført dem på en tilfredsstillende måde, jf. vejlovens § 69, stk. 2.

Vendingen ”om nødvendigt” betyder, at vejmyndigheden skal give påbud til grundejeren, hvor det er muligt, eventuelt afmærke eller afspærre det pågældende færdselsareal, hvor det er trafiksikkerhedsmæssigt forsvarligt, før vejmyndigheden beslutter at udføre arbejdet på den forpligtigedes regning.

Overtagelse af udførelsen af de forpligtelser, vejmyndigheden har pålagt grundejerne

Med hjemmel i vejlovens § 72, stk. 1, kan vejmyndigheden bestemme, at den udfører arbejder, der efter vejlovens § 64 er pålagt grundejerne, for grundejernes regning.

Vejmyndigheden kan bestemme, at den kun vil udføre visse af de pålagte arbejder, f.eks. snerydning og glatførebekæmpelse – men ikke renholdelse. Vejmyndigheden kan også bestemme, at den kun vil udføre arbejderne på en del af fortovet eller stien, f.eks. kun fliserne, mens grundejerne fortsat skal udføre arbejderne på det øvrige fortovs- eller stiareal.

Vejmyndigheden fordeler udgifterne til de arbejder, som den udfører på grundejers regning, imellem grundejerne. Vejmyndigheden kan frit vælge, hvilke saglige kriterier den vil fordele efter. Vejmyndigheden kan dog ikke sagligt undlade at inddrage visse bestemte typer grundejere, f.eks. grundejere, der alene udnytter ejendommen til boligformål, mens den pålægger grundejere, der udnytter ejendommen til forretnings- og udlejningsformål i udgiftsfordelingen.

Når vejmyndigheden træffer afgørelse om, at den for grundejernes regning overtager udførelsen af arbejder, der er pålagt grundejerne, skal arbejdet udføres billigst muligt ved gennemførelse af den procedure, der er fastlagt i vejlovens § 137 om konkurrenceudsættelse. Vejmyndigheden kan i dette tilfælde beregne sig et administrationstillæg efter vejlovens § 30.

Det betyder, at der normalt skal indhentes tre tilbud på det pågældende arbejde, og at vejmyndigheden skal vælge det billigste tilbud, som er i overensstemmelse med udbuddets bestemmelser om bl.a. tid og kvalitet. Som det fremgår af kap. 4 i bekendtgørelsen om udgiftsfordeling i kryds, vejbidrag, adgangsforhold til tankanlæg langs offentlige veje og konkurrenceudsættelse, kan visse arbejder være undtaget fra pligten til konkurrenceudsættelse.

Arbejder, som vejmyndigheden udfører, fordi den forpligtigede grundejer ikke har udført dem eller ikke har udført dem godt nok, skal ikke konkurrenceudsættes, jf. vejlovens § 137, stk. 2.

Hvilke hensyn?

Som udgangspunkt skal offentlige veje og offentlige stier vintervedligeholdes og renholdes. Men vejmyndigheden kan efter forhandling med politiet ud fra trafikale og trafiksikkerhedsmæssige hensyn undtage enkelte vejstrækninger eller offentlige stier helt eller delvist, jf. vejlovens § 62, stk. 2 og 3.

Det fremgår hverken af ordlyden i § 64, stk. 1, eller bestemmelsens forarbejder, hvilke hensyn vejmyndigheden skal varetage i forbindelse med beslutningen om at pålægge de tilgrænsende grundejere at snerydde, glatførebekæmpe og renholde fortov eller offentlig sti langs med deres ejendomme.

Med hensyn til formålet med vintervedligeholdelse og renholdelse må det dog antages, at vejmyndigheden først og fremmest skal afveje, om det ud fra en trafiksikkerhedsmæssig vurdering er forsvarligt at lade disse opgaver udføre af grundejerne, og om grundejerne må antages at kunne løfte denne opgave (proportionalitetsprincippet). Afgørelsen kan ikke alene være begrundet i hensynet til vejmyndighedens vinter- og renholdelsesbudget.

Det samme gælder for vejmyndighedens afgørelse efter vejlovens § 72, stk. 1. Kommunalbestyrelsen kan således ikke bestemme, at den udfører forpligtelserne for grundejernes regning alene for at varetage økonomiske eller administrative hensyn hos kommunen – f.eks. med henblik på at opnå en bedre pris på et samlet udbud af disse opgaver.

Omvendt kan vejmyndigheden varetage økonomiske eller administrative hensyn i forbindelsen med en eventuel afgrænsning af, hvilke opgaver der er opfattet af § 72-beslutningen. Vejmyndigheden kan således afgrænse bestemte delopgaver med den begrundelse, at disse er administrativt ressourcekrævende.³⁾⁴⁾

Partshøring

Principielt gælder de samme forvaltningsretlige regler ved afgørelser og påbud efter reglerne i vejloven om vintervedligeholdelse og renholdelse som for andre afgørelser.

Vejmyndigheden bør derfor varsle et påtænkt påbud, inden det egentlige påbud (afgørelsen) fremsendes til grundejeren eller den betalingsforpligtigede.

Men specielt når det drejer sig om vintervedligeholdelse kan disse bestemmelser rent praktisk være vanskelige at anvende i fuld udstrækning.

Hverken partshøringsbestemmelsen i forvaltningslovens § 19 eller de forvaltningsretlige regler om handlefrist for udførelse af påbud indeholder bestemte minimumtidsfrister. Såvel i forbindelse med partshøring som ved påbud skal parten/modtageren have en rimelig frist, dels til at sætte sig ind i partshøringen/påbuddet dels til at efterkomme det.

En grundejer må kunne forvente at der falder sne og at det bliver glat i vintermånederne. Grundejeren må derfor forventes at have forberedt sig herpå ved at have købt de fornødne redskaber og remedier eller indgået aftaler omkring udførelsen af disse opgaver. Af hensyn til de øvrige gående trafikanters sikkerhed og førerlyst kan der efter omstændighederne lovligt gives meget korte frister for indsigelser eller for at udføre de påbudte handlinger. Under visse omstændigheder kan undtagelsesbestemmelserne i forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 1, 3 og 5, anvendes til at undlade en partshøring.

Begrundelse

Et påbud eller en afgørelse efter vejlovens regler om vintervedligeholdelse og renholdelse skal være begrundet i overensstemmelse med forvaltningslovens §§ 22 og 24 om en begrundelse og om begrundelsens indhold.

I påbuddet skal vejmyndigheden således henvise til den eller de regler, som giver vejmyndigheden ret til at påbyde den pågældende handling, ligesom vejmyndighedens skøn skal være begrundet i overensstemmelse med forvaltningslovens § 24. Vejmyndighedens afgørelse skal indeholde en forklaring på afgørelsens indhold.

Praksis

Domme

- 2015-02-27 Vestre Landsret (UfR 2015.1988V) – Ikke ansvar for fald på glat vejbane, der var glatførebekæmpet i overensstemmelse med vinterregulativet.
- 2011-04-21 Østre Landsret (UfR 2012.2489Ø) – ansvar - offentlig cykelsti – trods glatførebekæmpelse i overensstemmelse med vinterregulativ – utilstrækkelige foranstaltninger.
- 2009-10-27 Østre Landsret – ikke ansvar for fald – glatførebekæmpet i overensstemmelse med vinterregulativet.
- 2008-03-27 BR – Renholdelsesordning i Odense – om usaglig forskelsbehandling og manglende partshøring
- 2003-10-15 Østre Landsret – ikke ansvar for fald på glat vejbane og fortov. Lovligt undtaget. Borgere havde klaget til kommunen før faldulykke.

Ombudsmanden

- FOB 2007.363 OM – Kommunes overtagelse af grundejerforpligtelser.

Transport- og bygningsministeriet/VD

- 2015-02-19 – VDs 15/03298 – om ”ubruds forlængelse”.
- 2015-02-03 – VDs 15/01947 – om ”ubruds forlængelse”.
- 2015-02-03 – VDs 15/01488 – om at grænse til flere veje.
- 2014-02-18 – VDs 13/24070 – renholdelsesordning i Aabenraa midtby.
- 2005-09-23 – VDs A01-D0304-22 – partsbegreb i forbindelse med beslutning efter vintervedligeholdelses- og renholdelseslovens § 10 (nu vejlovens § 72).
- 1988-08-05 Trafikministeriets skrivelse om bl.a. adgangen til at undtage visse vejstrækninger og om forhandling med politiet.

- 1988-02-15 Trafikministeriet – forhandling med politiet en gyldighedsbetingelse
- 1980-02-15 Cirkulæreskrivelse nr. 30 om finansiering af hastighedsdæmpende foranstaltninger i opholds- og legeområder samt stillevejsområder og om vintervedligeholdelse og renholdelse i de nævnte områder. 1979-11-22 Transportministeriets skrivelse om, at grundejerens forpligtelser efter (nu vejlovens § 64) ikke ved tinglyst deklaration kan udvides til at omfatte mere end fortov og sti.

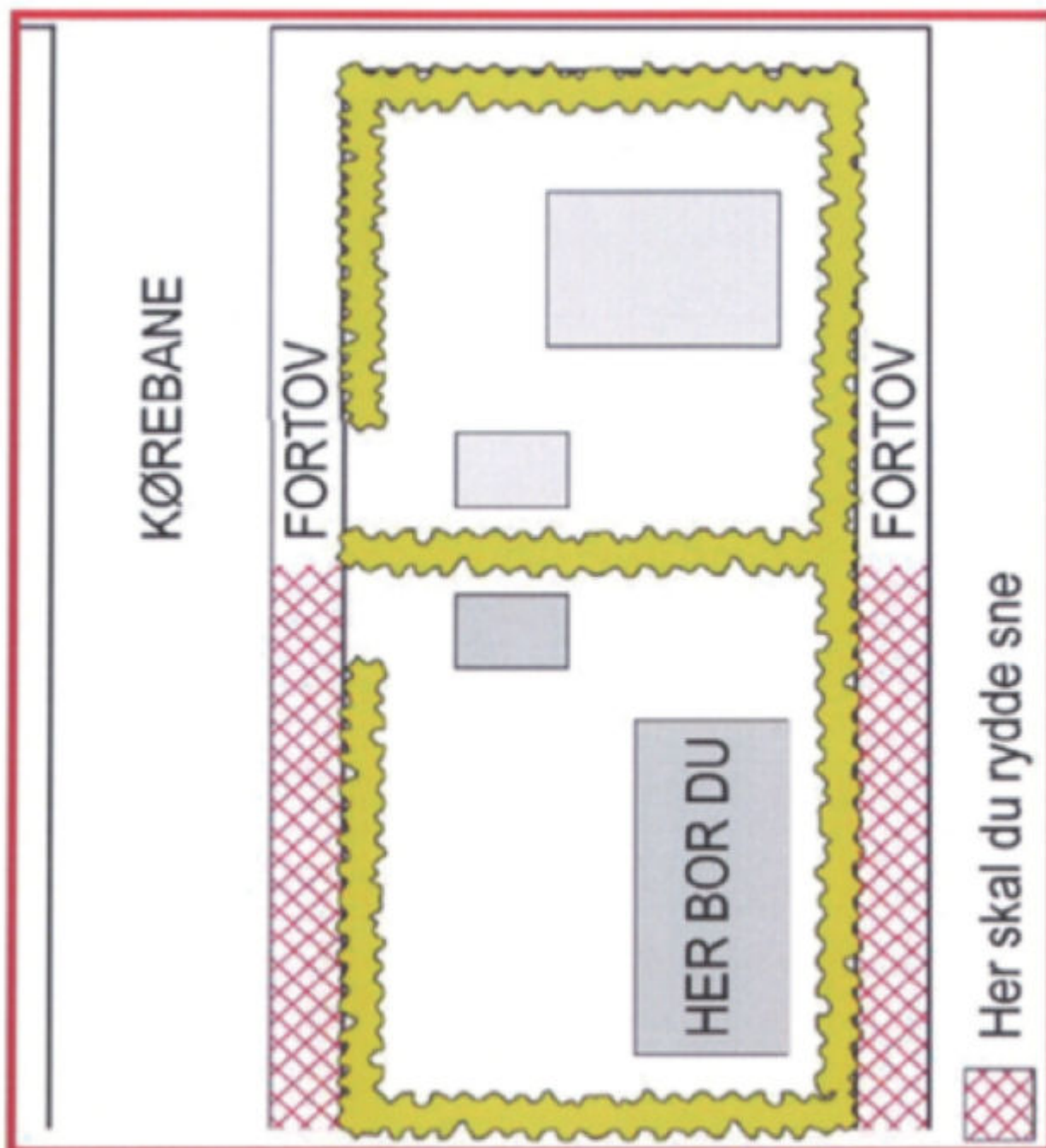
Vejregler

- Paradigme – Vinter- og Renholdelsesregulativ, drift – Vejdirektoratet
- Vejledning - Vinter- og Renholdelsesregulativ, drift – Vejdirektoratet

Illustrationer

Transportudvalget 2014-15 L20 Bilag 15.

Gravearbejder og ledninger

Introduktion

Med den nye vejlov er der indført en række nye regler, der skal sikre, at vejarbejder og ledningsarbejder forsøges koordineret, således at de perioder, hvor vejen er helt eller delvist afspærret for almindelig færdsel, bliver så få og så korte som muligt af hensyn til en smidig afvikling af færdslen.

Derfor er der i den nye vejlov peget på, at de vilkår, som vejmyndigheden kan fastsætte i forbindelse med meddelelse af gravetilladelser, kan være et særdeles effektivt redskab til at sikre, at gravearbejder på vejens areal afsluttes til fastsat tid og på en måde, så vejen ikke har lidt skade ved opgravningen.

Formålet er ikke, at der skal placeres færre ledninger i vejens areal, men at det sker på en smartere måde.

Reglerne om opgravning m.v. kan i korthed beskrives sådan:

- Ledningsejeren skal have tilladelse til at grave i vejens areal.
- Ledningsejeren eller vejmyndigheden skal undersøge mulighederne for koordinering af arbejdet med andre ledningsejere i samme areal eller med vejmyndigheden. Dette skal ske, inden der træffes beslutning om opgravning m.v.
- Vejmyndigheden kan fastsætte saglige vilkår for sin tilladelse.
- Ledningsejeren har ret til at komme gratis i jorden.
- Vejmyndigheden kan kræve, at en ledning eller et ledningselement flyttes eller fjernes, hvis dette er nødvendigt af hensyn til udførelse af de opgaver, en vejmyndighed lovligt skal eller kan varetage inden for vejens areal.
- Ledningen ligger som udgangspunkt på gæsteprincippets vilkår. Det vil sige, at ledningsejeren skal flytte sin ledning for egen regning, når vejmyndigheden beder vedkommende herom af hensyn til gennemførelsen af et arbejde i vejens areal. I tilfælde af uenighed mellem ledningsejeren og vejmyndigheden (arealejeren), er det ledningsejeren, der skal bevise, at ledningen ikke ligger som gæst.

Med hensyn til de tre sidste punkter henvises til afsnittet om ”Til dig som sagsbehandler - Gæsteprincippet”.

Retsgrundlaget

Vejlovens regler om opgravning og ledninger

Reglerne om gravetilladelser og koordinering af gravearbejder findes i vejlovens kap. 9, §§ 73-79 og § 83.

Opgravning m.v.

§ 73. Der skal søges om vejmyndighedens tilladelse, inden der foretages forandringer, herunder opgravning m.v., på en offentlig vejs areal. Uopsættelige reparationsarbejder på ledninger kan dog udføres uden tilladelse, når der snarest herefter sker anmeldelse til vejmyndigheden.

Stk. 2. Der skal søges om vejmyndighedens tilladelse, inden der graves, pløjes eller udføres andre lignende foranstaltninger så tæt ved vejarealet, at vejarealet, vejafmærkninger eller skelsten m.v. beskadiges.

Stk. 3. Det kræver vejmyndighedens tilladelse at foretage udgravning eller påfyldning nærmere vejens areal end 3 m samt nærmere vejens areal end svarende til to gange højdeforskellen mellem udgravningen eller påfyldningen og vejens areal.

Stk. 4. Der skal søges om Vejdirektoratets tilladelse, inden der anbringes langsgående ledninger på eller i arealer af statsveje, der er anlagt eller udbygget som motorveje.

Stk. 5. Tilladelser efter stk. 1-4 er altid betinget af, at indehaveren af tilladelsen retablerer vejarealet efter vejmyndighedens anvisninger, medmindre andet er aftalt mellem vejmyndigheden og indehaveren af tilladelsen. Tilsvarende gælder uopsættelige reparationsarbejder, jf. stk. 1.

Stk. 6. Den, som ved offentlige veje og offentlige veje under anlæg, iværksætter byggeri, udgravning eller opfyldning, skal træffe de foranstaltninger, der efter arbejdets art og omfang er nødvendige for at afværge fare eller ulempe for færdslen, herunder sikring mod udskriden eller beskadigelse af vejarealet eller af de ledninger, kabler, standere m.v., der er anbragt i arealet. Hvis jordbundens art nødvendiggør det, kan vejmyndigheden stille krav om iagttagelse af særlige sikkerhedsforanstaltninger eller om en mindre skråningshældning eller fastsætte en større afstand fra vejen, inden for hvilken udgravning eller opfyldning ikke må foretages.

Stk. 7. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om, at visse typer gravearbejder kan undtages fra kravet om tilladelse efter stk. 1-4, og regler om udførelse af gravearbejde m.v. Transportministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler om proceduren for ansøgning om tilladelse efter stk. 1-4, ansøgningsfrister, frister for vejmyndighedernes behandling af ansøgninger efter stk. 1-4 og de krav, vejmyndighederne kan stille til ansøgninger om tilladelse efter stk. 1-4.

Koordinering af gravearbejder, ansøgningsprocedure m.v.

§ 74. Den, der planlægger at ansøge om tilladelse til at foretage forandringer, herunder opgravning m.v., på en offentlig vejs areal, jf. § 73, stk. 1-4, skal så tidligt som muligt drøfte det planlagte arbejde med andre graveaktører med henblik på at undersøge, om flere gravearbejder kan koordineres.

Stk. 2. En graveaktør eller vejmyndighed skal efter anmodning oplyse om de grave- eller anlægsarbejder efter § 73, der enten er udstedt tilladelse til, som afventer tilladelse, eller som der inden for de næste 6 måneder forventes indgivet en første ansøgning om tilladelse til.

Stk. 3. Overholder en graveaktør eller vejmyndighed ikke koordineringsforpligtelsen, jf. stk. 1, og oplysningsforpligtelsen, jf. stk. 2, skal den pågældende dække de dokumenterede tab eller meromkostninger, som vejmyndigheden eller andre graveaktører lider som følge af den manglende koordinering.

Stk. 4. Transportministeren fastsætter nærmere regler om de oplysninger, der skal gives efter stk. 2, om koordinering af gravearbejder efter stk. 1, om offentliggørelse af oplysninger om planlagte arbejder og tilladelser m.v., og om fordeling af udgifterne til gravearbejder, erstatning m.v., i forbindelse med at flere graveaktører har udnyttet samme opgravning af vejarealet.

§ 75. En ansøgning efter § 73, stk. 1-4, skal indeholde oplysning om resultatet af de drøftelser og undersøgelser, der fremgår af § 74, og eventuelle muligheder for at koordinere flere gravearbejder.

Vilkår for gravetilladelser

§ 76. Vejmyndigheden kan lade tilladelser efter § 73, stk. 1-4, være betinget af vilkår, jf. stk. 2.

Stk. 2. Der kan bl.a. fastsættes vilkår om:

1. Længde og bredde på åbne grave.
2. Frist for gennemførelse af det tilladte gravearbejde.
3. Tidspunkter for arbejdets udførelse.
4. Vejafmærkning, hensyn til vejens naboer og miljømæssige hensyn.
5. At indehaveren af en tilladelse skal tåle, at andre får tilladelse til at udnytte samme opgravning til at udføre egne arbejder i eller over vejarealet inden for det i tilladelsen fastsatte tidsrum. Vejmyndigheden kan i den forbindelse fastsætte nye vilkår for det samlede arbejde, herunder om fordeling af graveudgifterne.
6. Bod ved forsinkelser.

Stk. 3. Overholdes tilladelsen eller vilkårene ikke, kan vejmyndigheden meddele påbud om lovliggørelse af forholdet. Hvis vejmyndighedens påbud og vilkår efter denne bestemmelse ikke efterkommes inden for en af vejmyndigheden fastsat frist, kan vejmyndigheden lade arbejdet udføre for graveaktørens regning eller forlænge fristen.

Stk. 4. Indtil 2 år efter at vejmyndigheden har udført vedligeholdelsesarbejde på en offentlig vej, kan vejmyndigheden betinge en gravetilladelse af, at den, der modtager tilladelsen, dækker ethvert tab, som påføres vejmyndigheden som følge af gravearbejdet. Dette kræver dog, at vejmyndigheden senest 6 måneder før igangsættelse af vedligeholdelsesarbejdet har offentliggjort dette, og at vejmyndigheden har afholdt et møde før igangsættelsen med graveaktører, der har anmodet herom, med henblik på at undersøge mulighederne for at koordinere vedligeholdelsesarbejdet med andre planer vedrørende den pågældende vejstrækning.

Stk. 5. Transportministeren fastsætter nærmere regler om fastlæggelse af bod ved forsinkelser, jf. stk. 2, nr. 6.

Ledningsarbejder

§ 77. Arbejder på ledninger i eller over offentlige veje og stier, herunder om nødvendigt flytning af ledninger, i forbindelse med arbejder, der iværksættes af vejmyndigheden inden for rammerne af de formål, som vejmyndigheden kan varetage, betales af ledningsejeren.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis andet er særligt bestemt ved aftale, kendelse afsagt af en ekspropriationskommission nedsat i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom eller afgørelse truffet af en kommunalbestyrelse efter vandforsyningslovens §§ 37 og 38, jf. § 40.

Stk. 3. Foretages der i forbindelse med et statsvejsanlæg arbejder på en kommunalt eller fælleskommunalt ejet ledning placeret i en kommunevej, afholder staten udgifterne til dette ledningsarbejde. Udgifter til senere arbejder på disse ledninger er dog omfattet af stk. 1.

§ 78. Arbejder på ledninger i eller over offentlige veje udføres af vedkommende ledningsejer, medmindre andet er særligt aftalt.

Stk. 2. Vejmyndigheden kan kræve selv at udføre vejarbejder i forbindelse med ledningsarbejder, hvis

1. der er behov for at koordinere ledningsarbejdet med andre arbejder på vejarealet,
2. ledningsejeren ikke overholder vilkår stillet i forbindelse med en tilladelse eller
3. arbejdets udførelse kræver særlig faglig ekspertise.

Stk. 3. Vejdirektoratet kan i særlige tilfælde lade ledningsarbejder udføre for ledningsejerens regning, når ledningsejeren trods indskærpelse af vilkårene for gravetilladelsen ikke overholder disse. Vejdirektoratet kan i dette tilfælde medregne et administrationstillæg efter § 30.

Vejmyndighedens pligt til at koordinere vej- og ledningsarbejder

§ 79. I forbindelse med en vejmyndigheds arbejder efter § 77, der iværksættes af vejmyndigheden inden for rammerne af de formål, som vejmyndigheden kan varetage, skal vejmyndigheden tage hensyn til ledninger i eller over vejarealet.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal så tidligt som muligt drøfte et planlagt arbejde med ledningsejeren med henblik på at undersøge, hvordan arbejdet kan tilrettelægges på den mest hensigtsmæssige måde for vejmyndigheden og ledningsejeren.

Stk. 3. Opnås der ikke enighed mellem vejmyndigheden og ledningsejeren, kan vejmyndigheden efter at have meddelt ledningsejeren, at det planlagte arbejde påbegyndes, gennemføre arbejdet og kræve nærmere bestemte ledningsarbejder udført af ledningsejeren.

Stk. 4. Vejdirektoratet kan i særlige tilfælde lade de ledningsarbejder, der er nævnt i stk. 3, udføre for ledningsejerens regning. Vejdirektoratet kan i dette tilfælde opkræve et administrationstillæg efter § 30.

Stk. 5. Tvister om betaling for arbejder på eller af hensyn til ledninger kan indbringes for transportministeren efter § 133, stk. 2 og 3.

Digital ansøgningsprocedure

§ 83. Ansøgning efter § 73, stk. 1-4, § 80, stk. 1, og § 82 skal indgives til vejmyndigheden ved anvendelse af den digitale løsning, som vejmyndigheden stiller til rådighed (digital selvbetjening). Ansøgninger, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af vejmyndigheden, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal, hvis den finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at ansøgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, tilbyde, at ansøgningen kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening efter stk. 1. Vejmyndigheden bestemmer, hvordan en ansøgning omfattet af 1. pkt. skal indgives, herunder om den skal indgives mundtligt eller skriftligt.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan helt ekstraordinært ud over i de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, undlade at afvise en ansøgning, der ikke er indgivet ved digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for vejmyndigheden ved at modtage ansøgningen på anden måde end digitalt.

Stk. 4. En digital ansøgning anses efter denne lov for at være kommet frem, når den er tilgængelig for vejmyndigheden.

Forarbejder

Forarbejderne til bestemmelserne i §§ 73 til 79 findes dels i lovforslaget til i L20 af 8. oktober 2014, de særlige bemærkninger til §§ 73-79 og transportministerens svar til Transportudvalget på spørgsmålene 1, 4, 8-12, 14 og 16.

Forarbejderne til bestemmelserne i § 83 findes i lov nr. 552 af 2. juni 2014 om ændring af forskellige lovbestemmelser om ansøgninger, meddelelser, anmodninger og erklæringer til offentlige myndigheder – finansministerens lovforslag L158 af 18. marts 2014, de almene bemærkninger, navnlig pkt. 4.4.6., og de særlige bemærkninger til lovforslagets §§ 13 og 14.

Bekendtgørelse

Transport- og Bygningsministeren har i bekendtgørelse nr. 1650 af 16. december 2015 om gravearbejder i offentlige vejarealer og private fællesveje i byer og bymæssige områder fastsat nærmere regler om, hvornår der skal søges om gravetilladelse m.m..

Til dig som borger

Grundlæggende vil vejmyndigheden og ledningsejerne det samme, nemlig at kunne forsyne den enkelte borger, husstand, med infrastrukturen (vand, gas, elektricitet, bredbånd, telefonforbindelse, kloakering osv.).

Selvom arbejderne som regel udføres på vejens areal, forsøger mange vejmyndigheder at gennemføre en borgerhøring eller borgerinformation, før tilladelsen til at igangsætte vej- eller ledningsarbejderne gives. Dette gør vejmyndighederne dels for at informere de berørte borgere, dels for at give vejmyndigheden mulighed for at fastsætte de rigtige vilkår for gravetilladelsen, f.eks. vilkår om køreplader over åbne grave, således at grundejerne kan køre ind på deres ejendomme, vilkår om arbejdsperioder m.m., vilkår om afmærkning af gravestedet og arbejdsområdet osv.

Selvom om reglerne om gravetilladelse m.m. oftest anvendes mellem ledningsejere og vejmyndigheden, kan du som grundejer også i en situation, hvor du skal kende reglerne. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis du skal etablere en stikledning ud til ledningen i vejens areal, eller du ønsker og får tilladelse til

at etablere en ny adgang fra din ejendom til vejen eller at ændre (udvide eller flytte) den bestående adgang. Hvis du får tilladelse til at arbejde i vejens areal, skal du være opmærksom på, at der kan ligge ledninger i arealet – ledninger du skal tage hensyn til.

Krav til ansøgningen

Hovedreglen er, at ansøgninger om tilladelse til at grave i vejens areal, skal sendes til vejmyndigheden digitalt. Det fremgår af vejlovens § 83.

De fleste vejmyndigheder har på deres hjemmeside oplyst nærmere om, hvordan du søger. Som eksempel henvises her til Vejdirektoratets hjemmeside, hvorfra du klikker dig over til www.virk.dk

[http://www.vejdirektoratet.dk/DA/vejsektor/vejregler-og-tilladelser/tilladelser/Sider/Gra-veans%](http://www.vejdirektoratet.dk/DA/vejsektor/vejregler-og-tilladelser/tilladelser/Sider/Gra-veans%c3%b8gning.aspx)

Oplysning om klageadgang

Du kan klage over kommunalbestyrelsens afgørelse til Vejdirektoratet. Se nærmere Klage til Vejdirektoratet

Hvis du er ejer af en ejendom, der grænser til den offentlige vej, og du ønsker at klage over tilladelsen til ledningsejeren, skal du være særlig opmærksom på, at du skal være klageberettiget.

Du kan klage over Vejdirektoratets afgørelse vedrørende statsvejene til Transport- og Bygningsministeriets Departement, Vej- og Byggekontoret, Frederiksholms Kanal 27 F, 1220 København K – trm@trm.dk

Til dig som ledningsejer

Indledende bemærkninger

Selvom vejens areal tilhører vejmyndigheden anerkender vejmyndigheden, at ledningsejeren har en naturlig forventning om at kunne placere sine ledninger m.m. i eller over vejens areal med henblik på at fremføre sin infrastruktur til slutbrugeren – borgeren.

Vejmyndigheden skal således have gode og saglige, navnlig vejtekniske eller trafikale grunde, til at meddele afslag på en ansøgning om gravetilladelse.

Der kan også være den helt praktiske grund, at der ikke plads til ledningen i vejarealet, bl.a. fordi vejmyndigheden skal respektere de særlige tekniske forskrifter om ledningers indbyrdes placering.

Selvom der er plads i vejarealet, har ledningsejeren ikke krav på, at ansøgningen skal imødekommes præcist som ansøgt. Vejmyndigheden kan fastsætte saglige vilkår for sin tilladelse, herunder krav om samgravning, jf. § 76, stk. 2, nr. 5, eller tilladelse til at grave på et andet tidspunkt end ansøgt.

Koordinering

Reglerne om koordinering findes i vejlovens § 74. Bestemmelsen er ny og implementerer dele af EP/Rdir 2014/61/EU af 15. maj 2014 om foranstaltninger for at reducere omkostninger ved etablering af højhastighedsnet til elektronisk kommunikation. Direktivet skal være implementeret senest 1. januar 2016.

Direktivet har som overordnet formål at gøre det nemmere og billigere for ledningsejerne at etablere højhastighedsbredbånd i EU. Størstedelen af omkostningerne forbundet med udrulning af højhastighedsbredbånd ligger i nedgravningen af kabler. Direktivet omfatter en række tiltag, der skal være med til at nedbringe omkostningsniveauet og skal medvirke til en mere effektiv udrulning. Dette skal ske gennem en hensigtsmæssig planlægning og koordinering af infrastrukturudrulningen, bl.a. gennem koordinering af grave- og anlægsarbejder mellem flere graveaktører, herunder på tværs af sektorer, og fælles udnyttelse af

eksisterende fysisk infrastruktur på tværs af sektorer på forhandlede vilkår. Direktivet tager også sigte på at reducere den administrative byrde for dem, som vil udrulle højhastighedsbreddband.

Vejmyndighederne, som stiller fysisk infrastruktur i form af bl.a. vejarealer til rådighed, er omfattet af direktivets definition af en netoperatør, og er derfor i relevant omfang forpligtet af direktivets regler, jf. direktivets art. 2, nr. 1b.

I direktivet er det endvidere forudsat, at flere graveaktører i samme vejareal kan bidrage til at reducere den enkelte ledningsejers omkostninger og være til gavn for fremkommeligheden. Samgravning ønskes derfor fremmet.

En åbenhed i form af offentliggørelse af tilladelser forventes at kunne fremme samgravning, idet andre ledningsejere via det elektroniske system kan blive opmærksom på gravearbejdet og tilrettelægge deres eget gravearbejde, så der søges om tilladelse til at grave samtidigt i samme vejareal. Det er Rådets og EU-Parlamentets opfattelse, at sådanne samfundsmæssige hensyn kan veje tungere end hensynet til ledningsejernes eventuelle ønske om at hemmeligholde gravearbejdet af konkurrencemæssige årsager.

Direktivet og vejlovens § 73 pålægger ikke vejmyndighederne at imødekomme enhver ansøgning om gravetilladelse og heller ikke enhver anmodning om koordinering af grave- og ledningsarbejder. Det er dog på den anden side klart forudsat i direktivet, at ledninger skal kunne placeres i offentligt ejede vejarealer. Vejmyndighederne forventes derfor at være imødekommende over for graveaktørernes og ledningsejernes ønsker og koordineringsforslag.

Direktivets bestemmelser om koordinering af forskellige ledningsarbejder og koordinering af ledningsarbejder og vejarbejder er i vejlovens § 74 og § 76, stk. 2, nr. 5, overført til at gælde alle ledningsarbejder og vejarbejder, medmindre transport- og bygningsministeren har bestemt andet, jf. § 73, stk. 7, og § 74, stk. 4. I sagens natur gælder dette ikke uopsættelige arbejder, jf. § 73, stk. 1, 2. pkt.

Ledningsejeren og vejmyndigheden har pligt til at undersøge koordineringsmulighederne med andre infrastrukturejere i det pågældende vejareal, inden en ansøgning om gravetilladelse fremsendes, jf. vejlovens § 74, stk. 1. Formålet er at sikre, at afbrydelse eller indskrænkninger i trafikafviklingen på den pågældende vej bliver så få som muligt og tidsmæssigt så klart afgrænsede som muligt.

Vejmyndighedens kendskab til mulighederne for at koordinere arbejderne i vejens areal skal gøre det muligt for vejmyndigheden på en økonomisk forsvarlig og trafikalt hensigtsmæssigt måde at fastsætte krav om samgravning, se § 76, stk. 2, nr. 5.

Loven indeholder ikke bindende regler om, hvordan koordinering skal være undersøgt og forsøgt, herunder tidsmæssige rammer for, hvilken udsættelse af gravearbejderne en graveaktør (direktivets netoperatør) skal tåle. Der vil i denne forbindelse kunne trækkes på de erfaringer, der er indvundet i branchen, fra denne type samarbejder og koordineringsbestrebelse. Transport- og Bygningsministeren kan dog fastsætte nærmere regler om disse emner. En ansøgning om gravetilladelse skal være vedlagt oplysning om undersøgelse af koordineringsmulighederne og resultatet af drøftelserne herom med andre graveaktører. Det fremgår af vejlovens § 75.

Koordinering bør ske så tidligt som muligt, så formålet med koordineringen og samarbejdet mellem infrastrukturejerne i vejarealet kan opnås. Såvel i direktivet som i vejlovens § 74, stk. 2, er graveaktørerne (ledningsejeren og vejmyndigheden) pålagt en pligt til at oplyse, hvilke grave- eller anlægsarbejder, der enten er ansøgt om, er meddelt tilladelse til, eller inden for de næste 6 måneder forventes at blive ansøgt om.

Hvis en graveaktør ikke overholder denne koordinerings- eller oplysningsforpligtigelse, kan pågældende ifalde et erstatningsansvar over for andre graveaktører, som kan godtgøre, at de har lidt et tab på grund af den manglende koordinering.

Gravetilladelser

Det kræver således vejmyndighedens tilladelse at grave, fjerne belægning eller foretage opfyldning inden for vejens areal. Vejlovens § 73, stk. 1 til 4 og 6, viderefører den tidligere vejlovs § 101 og § 106, stk. 5.

Ved vejens areal forstås det areal, som er udskilt i matriklen som vejareal. Hvis den offentlige vejs areal endnu ikke er udskilt i matriklen i overensstemmelse med vejlovens § 60, stk. 1, og § 61, stk. 1, er vejens areal det areal, som efter vejmyndighedens vurdering er taget i brug til vejformål, herunder eventuelle rabatter.

Som en ny bestemmelse fastslår vejlovens § 73, stk. 5, at gravearbejder inden for vejens areal altid er betinget af, at graveaktøren retablerer vejarealet efter endt arbejde. Med retablering må i almindelighed forstås, at vejen afleveres med de samme egenskaber og funktionalitet som før gravearbejdet. Vilkåret om retablering giver ikke vejmyndigheden hjemmel til at kræve, at ledningsejeren skal aflevere vejen i bedre stand, eller afholde udgifterne hertil, end vejen havde før opgravningen.

Vejmyndigheden kan dog konkret fravige vilkåret om retablering, f.eks. med henblik på at sikre samgravning eller at koordinere et ledningsarbejde med et vedligeholdelsesarbejde. I denne forbindelse bør den nærmere arbejds- og udgiftsfordeling mellem graveaktørerne eller graveaktøren og vejmyndigheden være fastlagt.

Vejlovens § 73, stk. 2, 3 og 6, giver endvidere vejmyndigheden mulighed for at regulere udnyttelsen af naboejendommene med henblik på at beskytte vejen, herunder vejens opbygning, og trafikken på vejen. Grundejeren må ikke uden vejmyndighedens tilladelse grave, pløje eller udføre andre lignende foranstaltninger, så tæt på vejens areal, at vejarealet, vejafmærkning eller skelsten m.v. beskadiges, jf. § 73, stk. 2.

I vejlovens § 73, stk. 3, udvides beskyttelseszonen til, at der ikke uden vejmyndighedens tilladelse må graves eller foretages opfyldning nærmere vejens areal end 3 meter. Pløjning er i denne sammenhæng ikke en gravning.

Hvis der er højdeforskel mellem udgravningen eller påfyldningen og vejens areal, skal grundejeren rykke sit grave- eller påfyldningsarbejde yderligere væk fra vejens areal svarende til 2 gange højdeforskellen mellem udgravningen/påfyldningen og vejens areal, medmindre vejmyndigheden giver tilladelse hertil. Det fremgår af vejens § 73, stk. 3, 2. led. Som illustration af denne regel henvises til nedennævnte bilag 1.

Endelig kan vejmyndigheden pålægge naboejeren at foretage særlige foranstaltninger på sin ejendom i forbindelse med byggeri, gravning og opfyldning med henblik på at beskytte trafikanterne på vejen for fare eller ulempe, og fare for udskridning eller beskadigelse af vejarealet, jf. § 73, stk. 6.

Da bestemmelserne i vejlovens § 73, stk. 2, 3 og 6, er en erstatningsfri regulering af naboejendomme, skal vejmyndigheden være særlig opmærksom på muligheden for at fastsætte konkrete og saglige vilkår i forbindelse med regulering af, hvad naboejeren må foretage på sin ejendom, således at den beskyttelse af vejarealet, som disse bestemmelser skal tjene til, kan ske på en så skånsom måde som muligt for naboejeren.

Vilkår

Vilkår for en tilladelse skal være meddelt senest i forbindelse med meddelelsen af gravetilladelsen.

Vilkårene kan tjene mange forskellige saglige formål. Vejmyndigheden kan f.eks. have ønske om at finde et fornuftigt kompromis mellem at påføre vejens naboer og brugere så få gener som muligt ved gravearbejdet, opretholde en høj trafiksikkerhed, fremme trafikviklingen bedst muligt, beskytte sine investeringer i vejanlægget og samtidigt at bidrage til, at ledningsejeren kan føre sine ledninger frem til

borgerne på en økonomisk og teknisk forsvarlig måde, der samtidigt sikrer, at ledningsejeren kan tilse og vedligeholde sine ledninger.

Opregningen af vilkår i § 76 er ikke udtømmende. Af andre vilkår kunne nævnes i tilladelsen at præcisere, hvor i vejarealet, herunder i hvilken dybde, ledningen må etableres. Dette gør det muligt at fremme sagsbehandlingen af senere ansøgninger om etablering af ledninger i vejarealet og at reducere risikoen for skade på de eksisterende ledninger i vejen.

Bestemmelsen om bod ved forsinkelser, vejlovens § 76, stk. 2, nr. 6, er ikke tænkt som en indtægtskilde for vejmyndighederne, men som et incitament til, at der opstilles realistiske perioder for gravetilladelser og for rettidig afslutning på gravearbejdet.

Boden bør også være et incitament til, at graveaktøren så hurtigt som muligt tager kontakt til vejmyndigheden, hvis der er forhold på stedet eller andre uforudsete og uforudsigelige omstændigheder, som indebærer, at en forsinkelse ikke vil kunne undgås, trods en forcering af arbejdet.

Forsinkelser kan ikke helt undgås, selvom det er professionelle aktører, der normalt arbejder inden for vejens areal. Men med en loyal og rettidig kontakt til de øvrige interessenter kan forsinkelser minimeres.

Transport- og Bygningsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om boden, jf. § 76, stk. 5. I de særlige bemærkninger til denne bestemmelse fremgår det, at det er hensigten, at bodens størrelse som fastsættes med udgangspunkt i årsdøgnstrafikken (ådt) ganget med 1 kr. Der kan pålægges bod for hver påbegyndt uge, hvor gravearbejdet er forsinket. F.eks. ville der kunne fastsætte en bod på 56.700 kr. pr. påbegyndt uge ved forsinkelser på H. C. Andersens Boulevard i København.

Hvor der ikke foreligger målinger af årsdøgnstrafikken, vil boden skulle fastsættes på et andet sagligt grundlag. Det kunne f.eks. være på baggrund af vejens betydning for trafikafviklingen i lokalområdet, den gene gravearbejdet vurderes at udgøre for vejens naboer, betydningen af at fristen overholdes pga. andre planlagte vej- eller ledningsarbejder i området.

For at undgå, at forsinkelser i færdiggørelsen af gravearbejder flyttes over på veje, herunder private fællesveje, med en lavere årsdøgnstrafik, vil der nødvendigvis at kunne udforme bodsbestemmelsen sådan, at der også her er incitament til at fastsætte realistiske frister og fremme arbejderne. Det kunne f.eks. i disse tilfælde være nødvendigt at fastsætte boden til 10-20 kr. gange årsdøgnstrafikken.

Det kunne også overvejes at operere med en minimumbod, f.eks. 15.000 kr. pr. påbegyndt uge – uanset årsdøgnstrafikken.

Under alle omstændigheder er der afgørende, at boden kan begrundes sagligt og at bodens størrelse er proportional med den gene, som trafikanterne påføres. Det sidste er naturligvis svært at opgøre, men må så sandsynliggøres. Men igen skal det understreges, at bodsbestemmelserne er et belastende vilkår, som kun bør fastsættes efter en konkret vurdering af nødvendigheden. Hvis vejmyndigheden har dårlige erfaringer med en bestemt entreprenør, bør vejmyndigheden først og fremmest tage kontakt til ledningsejeren og understrege, hvorfor myndigheden i denne situation vil føre tæt tilsyn og eventuelt kræve ugentlige indrapporteringer om arbejdets fremskridt, samt i det hele holde ledningsejeren ansvarlig for overholdelsen af de fastsatte vilkår.

Den såkaldte ”fredningsregel” i § 76, stk. 4, er en ny bestemmelse i vejlovgivningen. Bestemmelsen har til formål at støtte op om og tilskynde til koordinering mellem vej- og ledningsarbejder og indbyrdes mellem ledningsejere, der har interesser i det pågældende vejareal. Bestemmelsen indebærer ikke, at vejmyndigheden kan afslå enhver graveansøgning i en toårig periode efter et vedligeholdelsesarbejde på vejen. Vejmyndigheden skal undersøge, hvorfor ledningsejeren ikke har anmeldt eller kunne anmelde sin interesse, da det påtænkte vejarbejde blev offentliggjort senest 6 måneder før igangsættelsen. Herefter må vejmyndigheden tage stilling til, om der kan meddeles gravetilladelse og eventuelle vilkår for gravetilladelsen.

Omvendt signalerer bestemmelsen til ledningsejeren, at denne skal have rigtig gode grunde til at ansøge om gravetilladelse i en vej, der lige er blevet vedligeholdt, og at ledningsejeren må påregne skærpede vilkår for sin tilladelse. Alt sammen for at beskytte vejmyndighedens investeringer i sit vejareal og for at tilgodese fremkommeligheden på vejene.

Krav til ansøgningen

Hovedreglen er, at ansøgninger om tilladelse til at grave i vejens areal, skal sendes til vejmyndigheden digitalt. Det fremgår af vejlovens § 83.

De fleste vejmyndigheder har på deres hjemmeside oplyst nærmere om, hvordan du søger. Som eksempel henvises her til Vejdirektoratets hjemmeside, hvorfra du klikker dig over til www.virk.dk

[http://www.vejdirektoratet.dk/DA/vejsektor/vejregler-og-tilladelser/tilladelser/Sider/Gra-veans%
c3%b8gning.aspx](http://www.vejdirektoratet.dk/DA/vejsektor/vejregler-og-tilladelser/tilladelser/Sider/Gra-veans%c3%b8gning.aspx)

Oplysning om klageadgang

Du kan klage over kommunalbestyrelsens afgørelse til Vejdirektoratet. Se nærmere Klage til Vejdirektoratet

Du kan klage over Vejdirektoratets afgørelse vedrørende statsvejene til Transport- og Bygningsministeriets Departement, Vej- og Byggekontoret, Frederiksholms Kanal 27 F, 1220 København K – trm@trm.dk

Du kan indbringe en uenighed med den kommunale vejmyndighed om de spørgsmål, der er reguleret i §§ 73, 77 og 78, som en tvist til transport- og bygningsministerens afgørelse, jf. vejlovens § 133, stk. 2.

Twister mellem en kommunal vejmyndighed og en ledningsejer forberedes af Vejdirektoratet til ministerens afgørelse.

Twister mellem Vejdirektoratet og en ledningsejer forberedes af Transport- og Bygningsministeriets Departement.

Til dig som sagsbehandler

Der må ikke graves i en offentlig vejs areal uden vejmyndighedens tilladelse. Det gælder selvfølgelig ikke for uopsættelige reparationsarbejder på ledninger. Men her gælder en regel om, at ledningsejeren snarest herefter underretter vejmyndigheden om, at der har været gravet i vejens areal. Disse regler er fastslået i vejlovens § 73, stk. 1.

Reglen er udtryk for, at vejens areal tilhører vejmyndigheden, og at vejmyndigheden har ret til at bestemme, hvem der skal grave m.m. på ejendommen, hvor og hvornår. Dermed sikres vejmyndigheden muligheden for at varetage hensynene til vejarealets primære formål, nemlig færdsel, og trafiksikkerhed og trafikafvikling på vejene.

Vejmyndighedens ejendomsret til arealet skal dog respektere, at andre – særligt ejere af anden infrastruktur – har en anerkendt forventning om, at de kan få tilladelse til at fremføre deres infrastruktur i vejens areal, i det omfang det ikke kolliderer med vejformål.

Med den nye vejlov er der indført nye regler, der skal sikre, at vejarbejder og ledningsarbejder søges koordineret, hvor det er muligt, således at de perioder, hvor vejen er helt eller delvist afspærret for almindelig færdsel, reduceres af hensyn til en smidig afvikling af færdslen.

Hvilke hensyn

Udfordringen for vejmyndigheden består i, at en række hensyn, der dels spiller sammen dels arbejder imod hinanden, skal inddrages i administrationen af gravetilladelser.

Vejmyndigheden skal først og fremmest sørge for, at dens veje er i god og forsvarlig stand af hensyn til færdselsart og størrelse. Vejmyndigheden skal også beskytte de investeringer, der er lagt i vejene, altså beskytte vejkassen, belægning, andet vejudstyr osv.

Samtidig skal vejmyndigheden administrere sine veje på en sådan måde, at den udviser respekt for, at vejens naboer også har forventninger til, at de kan benytte vejen, først og fremmest som færdselsareal.

Ejerne af andre former for infrastruktur har ofte deres ledninger placeret i og over vejene, og de har en forventning om, at de kan etablere deres ledninger og tilse deres ledninger i vejene. I det tidligere omtalte bredbåndsdirektiv udtrykkes ligeledes en forventning om, at vejmyndighederne ved deres administration af vejene bidrager til en udbredelse af her specielt bredbånd med henblik på at fremme den økonomiske vækst og modernisering i Europa.

I bredbåndsdirektivet er der endvidere en forventning om, at sagsbehandlingen er effektiv og hurtig. Disse forventninger, der deles af ledningsejerne, skal kunne håndteres af vejmyndigheden samtidig med, at vejmyndigheden skal overholde reglerne om partshøring og i mange tilfælde gennemføre borgerhøringer/borgerorienteringer.

Disse hensyn understreger behovet for på et tidligt tidspunkt at gå i dialog med de mange medspillere på vejområdet, inden der træffes afgørelser om opgravning m.m. inden for vejens areal.

Partshøring

Forvaltningslovens almindelige partshøringsbestemmelser gælder for ansøgninger om gravetilladelser m.m.

Normalt vil vejens naboer ikke være parter i en graveansøgning.

Men efter omstændighederne kan gravearbejderne i vejens areal have et sådant omfang, at vejens naboer bliver parter i afgørelsen. Her tænkes specielt på den situation, hvor gravearbejderne afbryder naboens adgang til vejen. I et sådant tilfælde skal vejmyndigheden gennemføre en partshøring efter forvaltningslovens § 19, stk. 1.

I mange tilfælde gennemfører vejmyndigheden en borgerhøring eller borgerorientering, inden arbejderne i vejens areal beslutes. Herved får vejmyndigheden mulighed for at lave en forventningsafstemning med de berørte borgere, finjustere de vilkår, der skal fastsættes for gravetilladelse og giver borgerne mulighed for at indrette sig på en periode med lidt vanskeligere adgangsforhold til deres ejendomme eller virksomheder.

Vejmyndigheden bør derfor forsøge at tilrettelægge processen omkring en graveansøgning på en sådan måde, at partshøring af andre end ansøgeren kan gennemføres. Hvis kommunen ønsker en borgerhøring, bør der også være afsat tid hertil, inden gravetilladelsen skal foreligge.

Begrundelse

Afgørelser om gravetilladelser efter vejlovens § 73 er forvaltningsretlige afgørelser. Derfor gælder forvaltningslovens §§ 22 til 24 også for disse afgørelser.

Hvis ansøgeren ikke får fuldt ud medhold i sin ansøgning, f.eks. fordi der fastsættes vilkår ud over de helt sædvanlige og forventelige vilkår, skal vejmyndigheden begrunde sin afgørelse i overensstemmelse med forvaltningslovens § 24, det vil bl.a. sige, at særlige vilkår, f.eks. en bodsbestemmelse, skal begrundes.

Gæsteprincippet

Det almindelige – ulovfæstede – gæsteprincip er et gammelt princip. *Gæsteprincippet er betegnelsen for en udfyldende regel, der finder anvendelse i tilfælde, hvor der uden vederlag er givet tilladelse til at anbringe en ledning på en ejendom. Reglen indebærer, at ledningsejeren som "gæst" skal bekoste*

ledningsarbejder, der er nødvendiggjort af arealejerens ændrede benyttelse af det areal, hvor ledningen er anbragt. (Højesteret, den 22. september 2009 – UfR 2009.2978H).

Det almindelige gæsteprincip har siden 1972 været lovfæstet i vejlovgivningen, nu i vejlovens § 77, stk. 1 og 2, samt privatvejslovens § 70. Den samfundsmæssige og samfundsøkonomiske udvikling har betydet, at gæsteprincippet eller dets nærmere afgrænsning i de seneste årtier er blevet præciseret ved en række domme afsagt vedrørende dets anvendelse på vejområdet.

Hvor der for blot få årtier siden var relativt få og klart definerede infrastrukturejere, og landets kommuner ofte drev forsyningsvirksomhed som en del af det kommunale system, er ledninger med få undtagelser i dag ejet i privat regi, og der er langt flere udbydere og leverandører af infrastruktur, hvilket har bidraget til en større interesse for gæsteprincippet anvendelse.

En ledning er gæst i et vejareal, hvis ledningen ejes af en anden juridisk person end vejmyndigheden, og gæsteprincippet ikke er aftalt væk. Det er således uden betydning, hvilket forsyningshensyn ledningen skal varetage, f.eks. vejbelysning.

På vejlovgivningens område kan en ledning, der er gæst i vejarealet, kræves fjernet, flyttet eller forstærket af ledningsejeren og på denne bekostning, når det er nødvendigt for vejmyndigheden med henblik på at forfølge de formål, der kan varetages med vejlovgivningen.

Omvendt har gæsten krav på, at vejmyndigheden i sin administration af vejarealet forsøger at undgå, at ledningsejeren pålægges pligter til flytning af sin ledning. Denne hensyntagen til ledningsejeren er en grundlæggende anerkendelse af, at ledningsejeren også leverer samfundsnyttig infrastruktur og har store investeringer i vejens areal. Derfor fremgår det nu udtrykkeligt af vejlovens § 79, at vejmyndigheden skal tage hensyn til ledningerne ved så tidligt som muligt at drøfte et planlagt arbejde i vejens areal med ledningsejerne med henblik på at undersøge, hvordan arbejdet kan tilrettelægges på mest hensigtsmæssig måde for vejmyndigheden og ledningsejeren.

Arbejderne på ledninger, som vejmyndigheden kræver fjernet, omlagt eller forstærket efter § 77, stk. 1, udføres af ledningsejeren, medmindre andet er aftalt eller bestemt, jf. vejlovens § 78, stk. 1.

Vejmyndigheden kan i en række tilfælde bestemme, at den udfører vejarbejderne i forbindelse med ledningsarbejderne – altså frigravning af ledningen og retablering af vejarealet. Bestemmelsen i § 78, stk. 2, forudsætter, at der foreligger særligt kvalificerede grunde, hvis vejmyndigheden ønsker at stille dette krav..

Bestemmelsen i vejlovens § 78, stk. 2, viderefører den tidligere vejlovs § 106, stk. 3. Bestemmelsen i den tidligere vejlovs § 106, stk. 3, blev senest præciseret ved § 1, nr. 5, i lov nr. 352 af 9. juni 1993 om ændring af lov om offentlige veje og lov om private fællesveje. Her strammede Folketinget op på principperne om, hvornår vejmyndigheden kan kræve, at den udfører vejarbejderne. Det skyldtes en kritik af, at vejmyndighederne for hurtigt stillede dette vilkår, og at vejmyndighederne udførte arbejderne dyrere, end ledningsejerne selv gjorde. Der er med den nye vejlovs § 78, stk. 2, ikke tilsigtet ændringer i forhold til 1993.

Bestemmelsen i vejlovens § 78, stk. 3, er ny og gælder kun for statsvejene. Vejdirektoratet kan i særlige tilfælde lade ledningsarbejder udføre for ledningsejerens regning, når ledningsejeren trods indskærpelse af vilkårene for gravetilladelsen ikke overholder disse.

Bestemmelsen er kun tænkt at skulle anvendes rent undtagelsesvist, og kun hvor ledningsejerens forsinkelser medfører afledte forsinkelser for vejmyndigheden. Bestemmelsen skal først og fremmest motivere til, at der fastsættes realistiske tidsfrister, og at parterne på så tidligt et tidspunkt som muligt drøfter, hvordan forsinkelse kan undgås, eventuelt fristforlængelse, osv.

Det er forudsat, at de forsinkede ledningsarbejder udføres ved en anden entreprenør med faglig indsigt i det pågældende ledningsarbejde.

Praksis

Domme

- 2015-05-19 Højesteret (UfR 2015.2854H) – Vintapperrampesagen – forstærkningsarbejder for at undgå flytning af ledning og betydningen af en servitut om ledningens tilstedeværelse på ejendommen.
- 2014-01-14 Vestre Landsret – Flytning af ledning i forbindelse med udvidelse af bebyggelse på ejendommen
- 2009-11-27 Højesteret (UfR 2010.570H) – Toppevad Bro – Ledningsejer skulle betale for flytning af ledning pga. etablering af fisketrappe
- 2009-09-22 Højesteret (UfR 2009.2978H) – M3-sagen – ledninger, der er gæst i en privat ejendom, kan efter ekspropriation kræves flyttet af vejformål
- 2007-09-04 Højesteret (UfR2007. 3009H) – Flintholm - Blandet vej- og jernbaneformål (Sammensat arbejde)
- 2006-02-01 Højesteret (UfR 2006.1391H) – Etablering af støjskærme var et vejformål
- 2003-01-23 Højesteret (UfR 2003.841H) – privat ledning i vejarealet – vejmyndighed kunne ikke kræve engangsafgift for tilsyn eller løbende afgift for ledningens tilstedeværelse
- 2000-06-23 Vestre Landsret (UfR 2000.2098V) – ledningsejer skulle betale for omlægning af højspændingsledning i forbindelse med indførelse af elektrisk togdrift
- 2013-01-15 Overtaksationskommission for Hovedstadsområdet og Bornholm – flytning af transformestation.
- 2011-09-16 Taksationskommissionen for Nord- og Midtjylland – Ledning, der lå som ikke-gæst, skulle på en kort strækning omlægges. Også ikke-gæst efter omlægningen.
- 2004-05-06 Kommissarius for Statens ekspropriationer på Øerne – Østamagerbanen – hvem er gæst?

Transport- og bygningsministeriet/VD

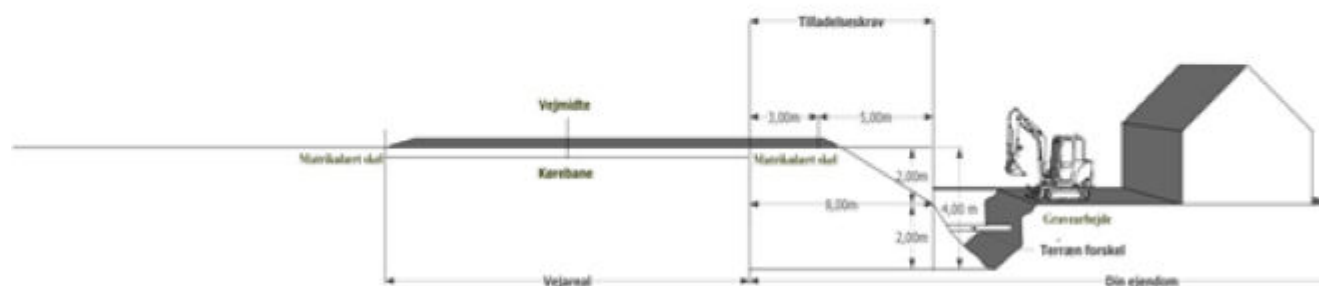
- 2012-03-09 Transportministeriet – Krav om omlægning af ledning i et areal, der skulle nedlægges som vejareal.

Henvisning til vejregler m.m.

- Standardvilkår for ledningsarbejder i og over veje
- DS 475 (Norm for etablering af ledningsanlæg i jord 2012-11-19)
- Udbudsforskriften ledningsgrave

Illustrationer

Bilag 1: Illustration af bestemmelsen i vejlovens § 73, stk. 3.

Råden over vejarealet

Introduktion

Vejlovens kap. 9 - §§ 73 til 93 – om råden over vejareal indeholder en række bestemmelser med et meget forskelligartet indhold og kun nogle af disse regulerer særlig råden over vejarealet.

Reglerne om særlig råden – ikke-trafikal udnyttelse – over vejarealet findes i bestemmelserne §§ 80-86 og 89.

Reglerne om opgravning og ledninger – vejlovens §§ 73 til 79 – behandles også i et selvstændigt afsnit, opgravning og ledninger. Disse regler indeholder også bestemmelser om ikke-trafikal udnyttelse af vejen i forbindelse med gravearbejder, ligesom der er bestemmelser, hvor vejmyndigheden kan regulere grundejeren gravning og opfyldning samt byggeri på egen ejendom.

Reglerne i vejlovens §§ 87 til 93 om betaling for parkering og forskellige situationer, hvor vejmyndigheden kan regulere forhold på naboejendommene er beskrevet i et selvstændigt afsnit, beplantning, tankanlæg, betaling for parkering, vejskilte og hegn.

I det følgende behandles bestemmelser i §§ 80-86 og 89.

- §§ 80-81 Genstande m.v. på vejarealet
- § 82 Spildevand
- § 83 Digital ansøgningsprocedure
- §§ 84-85 Valgplakater
- § 86 Faste genstande over vejarealet
- § 89 Forhandling med politiet

Retsgrundlaget

Vejlovens regler for råden over vejarealet

Genstande m.v. på vejarealet

§ 80. Det offentlige vejareal kan med vejmyndighedens tilladelse anvendes til

1. varig eller midlertidig anbringelse af affald, containere, materiel, materialer, løsøregenstande, skure, skurvogne, boder, automater, skilte, reklamer, hegn el.lign.,
2. anbringelse af køretøjer med henblik på salg eller udlejning eller
3. anbringelse af køretøjer i forbindelse med reparation, påfyldning af drivmidler, rengøring el.lign., når dette sker som led i erhvervsmæssig virksomhed.

Stk. 2. Vejmyndigheden kan opkræve betaling for brug af vejarealet, når udnyttelse sker i et forretningsmæssigt øjemed.

Stk. 3. Transportministeren kan undtage visse former for råden over vejarealet fra kravet om tilladelse efter stk. 1 og kan bemyndige vejmyndigheden til at fastsætte nærmere regler for disse former for råden over vejarealet. Vejmyndigheden skal forhandle med politiet om de nærmere regler og derefter offentliggøre dem.

§ 81. Vejmyndigheden kan udstede påbud om fjernelse af genstande m.v., hvis disse er anbragt på vejarealet uden tilladelse efter § 80 og der ikke efterfølgende kan meddeles tilladelse.

Stk. 2. Vejmyndigheden kan fjerne genstande m.v. for den pågældendes regning, såfremt et påbud efter stk. 1 ikke efterkommes.

Stk. 3. Vejmyndigheden og politiet kan straks og uden forudgående påbud fjerne genstande m.v. for den pågældendes regning, når genstandene m.v. er til ulempe eller til fare for færdslen.

Spildevand m.v.

§ 82. Tilledning af spildevand, overfladevand m.v. til offentlige veje eller disse vejes grøfter eller ledninger må kun ske med vejmyndighedens tilladelse.

Digital ansøgningsprocedure

§ 83. Ansøgning efter § 73, stk. 1-4, § 80, stk. 1, og § 82 skal indgives til vejmyndigheden ved anvendelse af den digitale løsning, som vejmyndigheden stiller til rådighed (digital selvbetjening). Ansøgninger, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af vejmyndigheden, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal, hvis den finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at ansøgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, tilbyde, at ansøgningen kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening efter stk. 1. Vejmyndigheden bestemmer, hvordan en ansøgning omfattet af 1. pkt. skal indgives, herunder om den skal indgives mundtligt eller skriftligt.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan helt ekstraordinært ud over i de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, undlade at afvise en ansøgning, der ikke er indgivet ved digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for vejmyndigheden ved at modtage ansøgningen på anden måde end digitalt.

Stk. 4. En digital ansøgning anses efter denne lov for at være kommet frem, når den er tilgængelig for vejmyndigheden.

Valgplakater

§ 84. I perioden fra den fjerde lørdag før valgdagen til 8 dage efter valgdagen må der i forbindelse med folketingsvalg, kommunale og regionale valg, valg til Europa-Parlamentet, folkeafstemninger og andre valg, der afholdes på offentligretligt grundlag, ophænges valgplakater på offentlige veje. Ophængning

af valgplakater må ske fra døgnets begyndelse. Nedtagning af valgplakater og midler til fastgørelse af valgplakater skal være tilendebragt ved døgnets afslutning.

Stk. 2. Valgplakater må ophænges på master til vejbelysningen, vejtræer, hegn, master til brug for elforsyning samt indretninger fæstnet i jorden, der har til formål at fremvise valgplakater.

Stk. 3. Valgplakater skal ophænges forsvarligt og på en sådan måde, at de ikke dækker for autoriseret afmærkning, herunder færdselstavler, vejvisningstavler eller lignende udstyr, forhindrer hensigtsmæssige oversigtsforhold eller i øvrigt udgør en fare for trafiksikkerheden.

Stk. 4. Valgplakater må ikke ophænges

1. på eller over motorveje, motortrafikveje og disse vejes rampeanlæg,
2. i midterrabatter, rundkørsler, midterøer og lign. på strækninger, hvor den tilladte hastighed er over 60 km/t.,
3. i midterrabatter, rundkørsler, midterøer og lign. på strækninger, hvor den tilladte hastighed midlertidigt er nedsat til 60 km/t. eller derunder,
4. på samme indretning som autoriseret afmærkning, herunder færdselstavler, vejvisningstavler eller lignende vejudstyr,
5. på højspændingsmaster, transformerstationer, kabelskabe og lign.,
6. nærmere end 0,5 m fra kørebanekant eller 0,3 m fra cykelstikant målt fra nærmeste kant af valgplakaten,
7. lavere end 2,3 m direkte over fortov eller cykelsti målt fra nederste kant af valgplakaten,
8. højere end 1,5 m under laveste strømførende ledning målt fra øverste kant af valgplakaten eller
9. på en sådan måde, at valgplakaten kan medføre skader på eller ændringer af vejtræer eller master til vejbelysning, hegn og indretninger til forsyningsvirksomhed.

§ 85. En ophængt valgplakat skal være forsynet med navn, adresse og telefonnummer på den fysiske eller juridiske person, der har iværksat valgplakatoophængningen. Oplysninger om juridiske personer skal suppleres med navn, adresse og telefonnummer på en fysisk person, der repræsenterer den juridiske person. Oplysningerne skal anføres på en sådan måde, at de er læselige i hele ophængningsperioden.

Stk. 2. Valgplakater, der er ophængt i strid med § 84, stk. 2-4, skal nedtages, inden for 24 timer efter at vejmyndigheden har meddelt et påbud herom til den fysiske eller juridiske person, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt., eller den fysiske person nævnt i stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan nedtage valgplakater, som ikke er nedtaget inden for den i stk. 2 nævnte frist eller er ophængt uden for det i § 84, stk. 1, nævnte tidsrum. Vejmyndigheden kan endvidere nedtage valgplakater, som er ophængt i strid med § 84, stk. 2-4, og som ikke indeholder de i stk. 1 krævede oplysninger.

Stk. 4. Vejmyndigheden eller politiet kan straks nedtage valgplakater, der udgør en umiddelbar og konkret fare for trafiksikkerheden.

Stk. 5. Vejmyndigheden skal umiddelbart efter nedtagningen rette henvendelse til den fysiske eller juridiske person, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt., eller den fysiske person nævnt i stk. 1, 2. pkt., med anmodning om, at valgplakaterne afhentes. Valgplakater, der ikke er afhentet senest 6 måneder efter valgdatoen, kan destrueres.

Stk. 6. Vejmyndighedens og politiets udgifter efter stk. 3-5 samt udgifter til udbedring af skader på vejtræer og indretninger betales af ophængeren. Hvis det ikke er muligt at pålægge ophængeren de nævnte udgifter, kan den fysiske eller juridiske person, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt., pålægges at afholde disse udgifter, medmindre den pågældende kan sandsynliggøre, at ophængningen ikke er sket på den pågældendes foranledning. Hvis valgplakaten ikke indeholder de oplysninger, der er nævnt i stk. 1, kan den fysiske eller juridiske person, der agiteres for på valgplakaten, pålægges at afholde disse udgifter,

medmindre den pågældende kan sandsynliggøre, at ophængningen ikke er sket på den pågældendes foranledning.

Stk. 7. Afgørelser efter stk. 2 og 6 og dispositioner efter stk. 3-5 kan ikke påklages til højere administrativ myndighed.

Faste genstande over vejarealet

§ 86. Det kræver vejmyndighedens tilladelse at anbringe faste genstande, skilte el.lign., hvis de rager ind over en offentlig vejs areal, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Der kan uden vejmyndighedens tilladelse anbringes:

1. Karnapper, åbne altaner, udbuede vinduer og lignende bygningsdele, der er hævet 2,8 m over fortov, dog kun indtil 1,5 m fra kørebane kant eller cykelsti.
2. Porte, døre, skodder og vinduer, der er indrettet til at åbne udad, når deres underkant holdes i en højde af mindst 2,3 m over fortov.

Forhandling med politiet

§ 89. Inden der gives tilladelse efter §§ 73, 80, 82, 86 og 88, skal vejmyndigheden forhandle med politiet.

Forarbejder

Forarbejderne til bestemmelserne §§ 80-86, og § 89 findes dels i lovforslaget til i L20 af 8. oktober 2014 og de særlige bemærkninger til §§ 80 til 86, og § 89.

Forarbejderne til bestemmelserne i § 83 findes i lov nr. 552 af 2. juni 2014 om ændring af forskellige lovbestemmelser om ansøgninger, meddelelser, anmodninger og erklæringer til offentlige myndigheder – finansministerens lovforslag L158 af 18. marts 2014, de almene bemærkninger, navnlig pkt. 4.4.6., og de særlige bemærkninger til lovforslagets §§ 13 og 14.

Bekendtgørelser

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 645 af 12/10/1989, som ændret ved bekendtgørelse nr. 828 af 25. november 1998, om valgagitation.⁵⁾

Transport- og bygningsministeren har i bekendtgørelse nr. 1475 af 10. december 2015 om særlig råden over vejareal fastsat nærmere regler om de former for råden, som vejmyndigheden efter forhandling med politiet kan undtage fra kravet om at søge tilladelse.

I Transport- og Bygningsministeriets bekendtgørelse nr. 1412 af 27. november 2015 om udgiftsfordeling i kryds, vejbidrag, adgangsforhold til tankanlæg langs offentlige veje og konkurrenceudsættelse, kapitel 2, er fastsat nærmere regler om betaling for vejmyndighedens foranstaltninger på den offentlige vej i forbindelse med etablering af adgang til tankanlæg.

Til dig som borger

Reglerne om råden handler om, hvornår man som borger må bruge et offentligt vejareal til andet end et trafikalt formål, hvilke betingelserne der kan være for det, og hvornår vejmyndigheden kan stille krav til brugen af vejarealet.

Som hovedregel er trafikal benyttelse af en offentlig vej eller offentlig sti tilladt uden forudgående tilladelse, medmindre der er afmærket noget andet. Ved trafikal benyttelse forstås ud over gang og cykling også kørsel med og parkering af indregistrerede køretøjer, herunder indregistrerede trailere, campingvogne, sættevogne m.v.

Alt anden form for råden over vejens areal kræver som udgangspunkt tilladelse. Det skyldes bl.a., at vejmyndigheden skal kunne sikre, at vejen kan benyttes til sit formål, det vil sige som areal for trafikanterne. Det betyder, at man skal have en tilladelse, hvis man ønsker at benytte vejarealet til andre formål. Det kan f.eks. være opstilling af containere, boder i forbindelse med loppemarkeder m.v.

Når der er et krav om, at du skal søge tilladelse, skyldes det, at du ønsker at råde over vejmyndighedens vejareal til et ikke trafikalt formål. Derfor skal vejmyndigheden have mulighed for at tage vurdere, om dine ønsker kan forenes med hensynet til færdslen på vejen og vejtekniske hensyn, ligesom vejmyndigheden også skal tage hensyn til vejens øvrige naboer og brugere.

Krav til ansøgningen

I § 83 er der krav om, at ansøgning om placering af genstande på vej og ansøgning om tilladelse til at udlede vand til vejens areal skal sendes digitalt.

De fleste vejmyndigheder har på deres hjemmeside oplyst nærmere om, hvordan du søger. Som eksempel henvises her til Vejdirektoratets hjemmeside, hvorfra du klikker dig over til www.virk.dk

[http://www.vejdirektoratet.dk/DA/vejsektor/vejregler-og-tilladelser/tilladelser/Sider/Gra-veans%
c3%b8gning.aspx](http://www.vejdirektoratet.dk/DA/vejsektor/vejregler-og-tilladelser/tilladelser/Sider/Gra-veans%c3%b8gning.aspx)

Hvor der ikke er krav om digital ansøgning, kan det være en god ide at rette henvendelse til vejmyndigheden for at få oplyst, om der stilles særlige krav til en ansøgning, f.eks. en teknisk tegning eller lignende, inden ansøgningen fremsendes.

Oplysning om klageadgang

Man kan ikke klage over, at politiet ikke vil give samtykke eller har udtalt sig imod en ansøgning. Man kan klage over kommunalbestyrelsens afgørelse til Vejdirektoratet, jf. vejlovens § 132, stk. 1.

Der henvises til Klage til Vejdirektoratet.

Klager over Vejdirektoratets afgørelser som vejmyndighed for statsvejene sendes til transport- og bygningsministeren.

Til dig som sagsbehandler

Genstande m.v. på vejarealet, §§ 80-81

Bestemmelsen i § 80, stk. 1, viderefører den tidligere vejlovs § 102, stk. 1. Der kræves således tilladelse til enhver form for ikke-trafikal råden over vejarealet, medmindre denne særlige form for råden er undtaget i vejmyndighedens regulativ udarbejdet på grundlag af bekendtgørelse nr. 1475 af 3. december 2015 om særlig råden over vejareal.

Opremsningen i § 80, stk. 1, af foranstaltninger, som kræver tilladelse, er ikke udtømmende.

Det er fast antaget, at bestemmelsen også omfatter mobile udsalgssteder. Med hensyn til dette begreb henvises til næringslovens §§ 4-5.

Skilte er en særlig foranstaltning, der kan give anledning til misforståelser. Ved skilte i § 80, stk. 1, forstås skilte, der ikke er færdselsregulerende eller vejledende for trafikanterne. Skilte, der har til formål at regulere færdslen eller vejlede trafikanterne, skal være autoriseret afmærkning, dvs. den afmærkning, som transport- og bygningsministeren har fastsat nærmere regler om med hjemmel i færdselslovens § 95. Skiltene i § 80, stk. 1, kan f.eks. være valgplakater, der ikke opfylder definitionen i vejlovens § 3, nr. 10, reklameskilte, cirkus- og koncertplakater, færdselspropaganda og andre ikke trafikale meddelelser.

Selvom disse skilte ikke regulerer eller vejleder trafikanter, henvender de sig som hovedregel henvender sig til trafikanterne med deres budskab. Vejmyndighedens opgave er at søge at forene trafiksikkerhedsmæssige hensyn med en almindeligt forekommende, lovlig kommunikationsform i vores samfund.

Bestemmelsen i § 80, stk. 1, er udtryk for, at vejens areal tilhører vejmyndigheden, og at vejmyndigheden som ejer af arealet har ret til at bestemme, hvad det i øvrigt bruges til og hvordan. Vejarealer skal først og fremmest tjene til trafikale og andre alment anerkendte formål.

Dette er bl.a. kommet til udtryk i Østre Landsrets dom af 2. december 2013, hvor landsretten fastslog, at påmaling af fodspor med kridt ikke var omfattet af bestemmelsen i den daværende vejlovs § 102, stk. 1, idet retten ikke mente, at denne foranstaltning begrænsede de trafikale udnyttelsesmuligheder af vejarealet. Retten udtalte sig ikke om, hvorvidt vejmyndigheden som ejer af arealet kunne modsætte sig, at de omhandlede fodspor blev påmalet.

Som nævnt skal vejarealer også tjene andre alment anerkendt formål. Et eksempel på sådant alment anerkendte formål er, at de offentlige vejes arealer i og med, at de er offentlig ejede, forventes at give plads for det parlamentariske demokrati og den grundlovssikrede forsamlingsfrihed, medmindre trafikale eller andre tungtvejende almene hensyn taler imod. Vejarealerne er således også en skueplads for vores levende demokrati.

Et andet vigtigt hensyn, der skal varetages i forbindelse med behandling af tilladelser til råden over vejarealet, er, at det sker på en sådan måde, at ejere af anden infrastruktur i vejarealet har mulighed for at tilse og udbedre deres ledninger.

Anbringelse af køretøjer (indregistrerede køretøjer) med henblik på salg eller udlejning eller med henblik på reparation, påfyldning med drivmidler, rengøring eller lignende i erhvervsmæssigt øjemed kræver tilladelse, jf. § 80, stk. 1, nr. 3 og 4. Denne bestemmelse er udtryk for, at en sådan brug af vejarealet ikke er en almindelig trafikal udnyttelse af vejen. Der er snarere tale om, at forretningslokalet så og sige udvides til en del af vejarealet. Derfor skal der indhentes tilladelse til disse former for råden.

I vejlovens § 80, stk. 2, er indført en udtrykkelig hjemmel til at opkræve betaling for brug af vejarealet, når det sker i et forretningsmæssigt øjemed. Vejmyndigheden skal tilstræbe, at betalingen svarer til direkte og indirekte udgifter i forbindelse med den forretningsmæssige, ikke-trafikale, råden over vejarealet. Det betyder bl.a., at der ikke kan opkræves betaling for brug af vejarealet til placering af containere eller stilladser i forbindelse med bygningsvedligeholdelse og renovering, da dette ikke sker i et forretningsmæssigt øjemed.

Vejmyndighedens administrative udgifter til behandling af sagen er omfattet af reglerne i vejlovens § 134, stk. 2, om gebyr, og vil dermed eventuelt blive nærmere reguleret i en bekendtgørelse udstedt af transport- og bygningsministeren.

Hverken bestemmelsen i vejlovens § 80, stk. 2, eller gebyrbestemmelsen i vejlovens § 134 giver vejmyndigheden ret til at opkræve betaling eller gebyr i forbindelse med behandling af graveansøgning, eller at infrastrukturejeren skal betale for at råde over en del af vejarealet til brug for sine kontrolskabe o. lign.

Med hjemmel i vejlovens § 80, stk. 3, har transport- og bygningsministeren fastsat nærmere regler om, at vejmyndighederne kan undtage visse nærmere angivne former for råden fra kravet om, at der skal indhentes forudgående tilladelse efter § 80, stk. 1. Disse regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 1475 af 10. december 2015 om særlig råden over vejareal.

Den enkelte vejmyndigheds konkrete udmøntning af disse bestemmelser skal ske efter forhandling med politiet og skal derefter offentliggøres.

Spildevand, § 82

Som led i at kunne skabe rammerne for et mere proaktivt klimaberedskab er bestemmelsen i den tidligere vejlovs § 102, stk. 4, nu ændret til, at vejmyndigheden også kan give tilladelse til udledning af spildevand til vejarealerne.

Hermed skulle det være muligt at planlægge på et mere åbent og samfundsøkonomisk fornuftigt grundlag, rent for voldsomme og uforudsigelige klimabegivenheder.

Digital ansøgningsprocedure, § 83

Ansøgning om råden over vejareal og ansøgning om tilladelse til at udlede spildevand og andet overfladevand skal som udgangspunkt sendes digitalt, jf. vejlovens § 83, stk. 1. Se ovenfor om Til dig som borger.

Valgplakater, §§ 84-85

Reglerne om valgplakater findes i §§ 84 og 85, og de valgplakater, der er omfattet af §§ 84 og 85, er defineret i § 3, nr. 10.

En valgplakat er således en valgagitorisk meddelelse på en vejrbestandig plade, der ikke er større end 0,8 m².

Bestemmelserne om valgplakater adskiller sig fra de øvrige bestemmelser om råden over vejarealet ved, at ophængning i overensstemmelse med reglerne i § 84 ikke kræver forudgående tilladelse fra vejmyndigheden. Endvidere kan der ikke klages over kommunens afgørelser efter § 85 til højere administrativ klageinstans.

Bestemmelserne i vejlovs § 85 handler kun om valgplakater på vejens areal.

Der har været flere drøftelser af, hvornår en plakat er en valgplakat i lovens forstand. Transport- og Bygningsministeriet har præciseret, at valgplakater kun omfatter valgagitoriske meddelelser, som ønskes opsat af partier og kandidater i forbindelse med folketingsvalg, kommunale og regionale valg, valg til Europa-Parlamentet, folkeafstemninger og andre valg, der afholdes på offentligretligt grundlag.

Det kræver derfor tilladelse efter de almindelige regler om råden over vejareal, dvs. § 80, stk. 1, hvis andre end partier og kandidater ønsker at opsætte meddelelser m.v.⁶⁾

I forbindelse med folkeafstemninger skal begrebet »valgagitorisk materiale« forstås udvidende, dvs. at der skal være tale om valgplakater med budskaber, der har relation til den pågældende folkeafstemning. I hvilket omfang, en konkret valgplakat har en sådan tilknytning til afstemningen, må bero på en konkret vurdering. Valgplakaterne skal i alle tilfælde leve op til lovens øvrige krav, jf. vejlovens §§ 84 og 85.⁷⁾

Faste genstande over vejarealet § 86

Der må ikke uden vejmyndighedens tilladelse etableres faste genstande ud over vejarealet på en sådan måde, at de indskrænker den trafikale udnyttelse af vejarealet.

Bestemmelsen indebærer således, at døre og vinduer ikke må kunne åbnes ud over vejarealet uden vejmyndighedens tilladelse, hvis underkanten af døren eller vinduet er mindre end 2,3 meter over fortov. Altaner, karnapper, udbuede vinduer og andre faste eller midlertidige bygningsdele skal være hævet mindst 2,8 meter over fortov, dog kun indtil 1,5 meter fra kørebanekant eller cykelsti.

Bestemmelsen primære sigte er således at beskytte trafikanterne på vejen samt at sikre, at vejbelysning m.m. kan oplyse de ønskede områder af vejarealet.

Forhandling med politiet, § 89

Vejmyndigheden skal forhandle med politiet, inden den meddeler placering af genstande m.m. på vejarealet (vejlovens § 80), tilladelse til udledning af spildevand og overfladevand til vejens areal (vejlovens § 82) eller tilladelse til at faste genstande etableres over vejens areal under de i § 86 afstande. Det fremgår af vejlovens § 89.

Bestemmelsen i § 89 skal navnlig sikre, at også politiet inddrages i disse sager med henblik på at vurdere sagens trafikikkerhedsmæssige og trafikafviklingsmæssige konsekvenser, bl.a. med henblik på at

optimere de vilkår, der måtte fastsættes i forbindelse med meddelelse af tilladelsen. Politiet vil ofte også inddrage beredskabsmæssige hensyn i sin vurdering af, om det ansøgte bør tillades.

Hvilke hensyn skal varetages?

Ved at have fokus på den almindelige vejledningspligt, se forvaltningslovens § 7, stk. 1, kan forvaltningen i den første kontakt med borgeren bidrage til en forventningsafstemning, før ansøgningen fra borgeren indsendes. En sådan forventningsafstemning kan f.eks. bestå i, at vejmyndigheden oplyser om de hovedhensyn, der skal varetages i forbindelse med en række af de mest almindeligt forekomne typer råden.

Vejmyndighedens behandling af ansøgninger om råden over vejarealet skal i lighed med andre ansøgninger vedrørende vejens areal behandles på baggrund af en konkret afvejning af først og fremmest trafiksikkerhedsmæssige og trafikafviklingsmæssige hensyn og vejtekniske hensyn. Disse hensyn holdes op imod de grunde, ansøgeren fremfører til støtte for sin ansøgning. I den forbindelse skal vejmyndigheden være opmærksom på, at ejeren af en naboejendom kan have berettigede forventninger om at kunne udnytte naboskabet til vejen. Dette er bl.a. kommet til udtryk i Vestre Landsrets dom af 26. februar 2008 om en kommunes tilladelse til at placere en bytavle (reklametavle) ud for en nabos forretningsvindue.

I den trafiksikkerhedsmæssige vurdering vil den tilladte hastighed på vejen ofte indgå som en vigtig faktor. Af andre faktorer kan nævnes en vurdering af, om den pågældende foranstaltning udgør en uacceptabel konkret fare, idet den afleder opmærksomheden fra det, der foregår i trafikken.

Hvilke hensyn kan varetages?

I og med at vejmyndigheden er en offentlig myndighed er der grænser for, hvilke andre hensyn der kan indgå i vejmyndighedens afgørelse.

Retten til at bestemme over, hvordan der i øvrigt rådes over vejarealet, kan ikke administreres på en sådan måde, at den er i strid med grundlæggende borgerrettigheder, herunder til ugunst for bestemte befolkningsgrupper eller politiske grupper eller i strid med den grundlovssikrede ret til at ytre sig under ansvar. Der kan i den forbindelse henvises til redegørelsen af 9. maj 1978 fra Folketingets Ombudsmand om plancheudstilling på vejareal og til Transportministeriets afgørelse af 6. januar 2012 af klage over afslag på opsætning om lejlighedsskilte om provokerede aborter.

Som ejer af vejens areal kan vejmyndigheden inden for snævre rammer tillige varetage æstetiske hensyn. Men hvis en afgørelse hovedsageligt begrundes i æstetiske hensyn, skal der være tale om tungtvejende æstetiske hensyn, hensyn til stedet helt særegne arkitektoniske udtryk m.v. Vejmyndigheden bør i den forbindelse overveje, om ønsket om at varetage de æstetiske hensyn, udgør et uforholdsmæssigt indgreb/byrde for borgeren.

Partshøring

Vejlovens kap. 9 indeholder ikke særlige bestemmelser om høring i forbindelse med ansøgninger om tilladelse til at råde over vejarealet eller beslutninger om at udstede påbud efter loven vedrørende de forhold, der er behandlet i disse regler.

Derfor skal de almindelige forvaltningsretlige bestemmelser følges, navnlig forvaltningslovens §§ 19 og 21 om partshøring og retten til at komme med udtalelse, inden afgørelsen træffes.

Begrundelse

De almindelige forvaltningsretlige regler gælder for disse afgørelser. Afgørelser, der ikke giver parten fuldt ud medhold, skal således begrundes i overensstemmelse med forvaltningslovens § 24.

Praksis

Domme

2013-12-02 Østre Landsret – UfR 2014.1013Ø – påmaling af fodspor med kridt på vejarealet ikke omfattet af vejlovens § 102, stk. 1.

2008-02-26 Vestre Landsret – UfR 2008.1359V – placering af reklametavle på vejareal ud for bolighus ulovlig.

Ombudsmanden

1978-05-09 Redegørelse fra Folketingets Ombudsmand om plancheudstilling på vejareal.

Transport- og bygningsministeriet/VD

2012-01-06 Transportministeriets afgørelse af 6. januar 2012 af klage over afslag på opsætning om lejlighedsskilte om provokerede aborter

Beplantning-tankanlægbetaling for parkering-vejskilte-hegn mod vej

Introduktion

Om emnet

Vejlovens kap. 9 – Råden over vejareal – består af en række regler, hvoraf kun nogle af dem strengt taget handler om råden over vejarealet.

- I dette afsnit behandles reglerne i vejlovens §§ 87 til 93. Disse regler kan opdeles i to undergrupper;
- de særlige regler om betaling for parkering på offentlig vej (betaling for en trafikal råden over vejen), og
 - regler, der giver vejmyndigheden mulighed for at træffe bestemmelser om, hvordan en naboejendom kan udnyttes eller pålægge ejeren vedrørende sin ejendom af hensyn til vejen.

Reglerne om råden – ikke-trafikal udnyttelse – over vejarealet behandles i det selvstændige afsnit om råden over vejarealet. Det drejer sig om bestemmelserne §§ 80-86 og 89.

Reglerne om opgravning og ledninger – vejlovens §§ 73 til 79 – behandles også i et selvstændigt afsnit. Disse regler indeholder også bestemmelser om ikke-trafikal udnyttelse af vejen i forbindelse med gravearbejder, ligesom der er bestemmelser, hvor vejmyndigheden kan regulere grundejeren gravning og opfyldning samt byggeri på egen ejendom.

Retsgrundlaget

Vejlovens regler for beplantning, tankanlæg, betaling for parkering, vejskilte og hegn mod vej

Beplantning

§ 87. Vejmyndigheden kan, når vejens vedligeholdelse eller hensynet til færdslen gør det nødvendigt, kræve træer og anden beplantning på, over, ved og i vejareal fjernet, nedskåret, opstammet eller studset.

Stk. 2. Vejmyndigheden kan lade arbejdet udføre for ejerens regning, hvis vejmyndighedens krav efter stk. 1 ikke efterkommes inden for en fastsat frist.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 gælder for hegn, jf. lov om hegn. Hvis der er enighed om, at hegnet er et fælleshegn, eller fastslås dette ved et hegnssyn, afholder vejmyndigheden udgifterne til de pålagte arbejder.

Tankanlæg

§ 88. Det kræver vejmyndighedens tilladelse at etablere eller udvide tankanlæg ved offentlig vej. Tilladelsen kan tidsbegrænses. Tilladelsen bortfalder, hvis indehaveren af tilladelsen opgiver virksomheden. Det samme gælder, hvis tankanlægget ikke er etableret og virksomheden ikke er taget i brug, inden 2 år efter at tilladelsen er meddelt. Fristen kan i særlige tilfælde forlænges. Overdragelse af tankanlæg må ikke ske uden vejmyndighedens godkendelse.

Stk. 2. Etablering eller udvidelse af tankanlæg på eller ved kommuneveje i mindre afstand end 100 m, dog 50 m i byer og bymæssige områder, fra en statsvej kræver ud over tilladelse efter stk. 1 også tilladelse fra Vejdirektoratet.

Stk. 3. Tilladelser efter stk. 1 og 2 kan indeholde vilkår om placering, udformning, indretning og anvendelse m.v.

Stk. 4. Tilladelser efter stk. 1 og 2 kan også indeholde vilkår om, at der foretages foranstaltninger ved den offentlige vej, som nødvendiggøres af tankanlægget, og om, at udgifterne herved helt eller delvis afholdes af tankanlæggets indehaver. Vejmyndigheden kan kræve selv at udføre de foranstaltninger, der er nævnt i 1. pkt., for tilladelsesindehavers regning.

Stk. 5. Stk. 1-4 og 6 finder tilsvarende anvendelse på elladestationer og lignende indretninger, der leverer andre former for fremdrivningsmidler til køretøjer.

Stk. 6. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om etablering og drift af tankanlæg ved offentlig vej.

Forhandling med politiet

§ 89. Inden der gives tilladelse efter §§ 73, 80, 82, 86 og 88, skal vejmyndigheden forhandle med politiet.

Betaling for parkering

§ 90. Vejmyndigheden kan kræve betaling for benyttelse af særligt indrettede offentlige parkeringspladser og -anlæg for motorkøretøjer til dækning af udgifterne ved indretningen og driften af sådanne pladser og anlæg samt til tilsyn med de parkerede motorkøretøjer.

Stk. 2. Vejmyndigheden kan med politiets samtykke bestemme, at der på parkeringspladser, parkeringsanlæg eller andre arealer på offentlige veje, hvor der ønskes en begrænsning af adgangen til at parkere motorkøretøjer, opkræves en betaling for parkering, der kan sættes i forhold til det tidsrum, motorkøretøjerne holder parkeret.

Stk. 3. Vejmyndighedens beslutninger om betalingen for parkering skal offentliggøres.

Stk. 4. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om, at vejmyndighederne kan differentiere betalingen efter stk. 1 og 2 i forhold til formålet med parkeringen og varetagelse af miljøhensyn og andre hensyn, der kan varetages efter denne lov.

Stk. 5. Transportministeren fastsætter efter forhandling med justitsministeren regler om dokumentation for betalt parkering.

§ 91. Ansøgning om særlige parkeringstilladelser, hvor adgangen til parkering er begrænset med hjemmel i § 90, stk. 2, skal indgives til vejmyndigheden ved anvendelse af den digitale løsning, som vejmyndigheden stiller til rådighed (digital selvbetjening). Ansøgninger, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af vejmyndigheden, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal, hvis den finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at ansøgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, tilbyde, at ansøgningen kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening efter stk. 1. Vejmyndigheden bestemmer, hvordan en ansøgning omfattet af 1. pkt. skal indgives, herunder om den skal indgives mundtligt eller skriftligt.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan helt ekstraordinært ud over i de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, undlade at afvise en ansøgning, der ikke er indgivet ved digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for vejmyndigheden ved at modtage ansøgningen på anden måde end digitalt.

Stk. 4. En digital ansøgning anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for vejmyndigheden.

Vejskilte, færdselstavler m.v.

§ 92. På ejendomme langs med offentlige veje kan vejmyndigheden anbringe og vedligeholde

1. skilte med angivelse af vejnavne,
2. skilte, der angiver retningen til en eller flere adresser,
3. vejafmærkning, jf. færdselslovens § 95, stk. 1, og nødvendigt tilbehør hertil,
4. foranstaltninger til belysning af vejafmærkning og vejnavneskilte m.v.,
5. master, barduner og bæretråde til brug for offentlige samfærdselsmidler og forsyningsanlæg og
6. mærker for nivellement og afmærkning i forbindelse med forarbejder til anbringelse af vejafmærkning og vejnavneskilte m.v.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal, mindst 2 uger inden der foretages de foranstaltninger, der er nævnt i stk. 1, skriftligt orientere ejere og brugere af ejendommen.

Stk. 3. Vejmyndigheden erstatter enhver skade eller ulempe, som forvoldes ved anbringelse, tilstedeværelse eller vedligeholdelse af de skilte m.v., der er nævnt i stk. 1. I tilfælde af uenighed om erstatningens størrelse indbringer vejmyndigheden spørgsmålet for de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Stk. 4. For så vidt angår statsvejene, indbringer Vejdirektoratet uenighed om erstatningen for de taksationsmyndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom, medmindre transportministeren bestemmer, at spørgsmålet behandles af de myndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Hegn mod vej

§ 93. Vejmyndigheden kan, når det er nødvendigt af trafiksikkerhedsmæssige eller vejtekniske grunde, bestemme, at der på ejendomme, der grænser til en offentlig vej, skal etableres og vedligeholdes hegn mod vejen for grundejerens regning. Vejmyndigheden kan træffe nærmere bestemmelse om hegnets udformning og placering.

Stk. 2. Vejmyndigheden etablerer og vedligeholder et eventuelt nødvendigt hegn for vejmyndighedens regning, når en adgangsbestemmelse efter § 51 indebærer, at der ikke lovligt kan etableres adgang fra en ejendom til den offentlige vej. Ved matrikulære ændringer af en ejendom, der grænser til en vejstrækning med adgangsbestemmelser, kan vejmyndigheden dog kræve, at ejeren af ejendommen for egen regning etablerer og vedligeholder nødvendigt hegn mod vejen.

Stk. 3. Hvis der på en ejendom ikke opsættes hegn mod offentlig vej og det areal af ejendommen, der ligger nærmest vejen, benyttes til almindelig færdsel, kan vejmyndigheden dog bestemme, at reglerne i §§ 13-24 og 44-55 om vedligeholdelse i lov om private fællesveje skal finde anvendelse på det pågældende areal.

Forarbejder

Forarbejderne til bestemmelserne §§ 87 til 93 findes dels i lovforslaget til i L20 af 8. oktober 2014, de særlige bemærkninger til §§ 87-93 og transportministerens svar til Transportudvalget på spørgsmål 2 og spørgsmål 7, der drejede om betaling for parkering.

Forarbejderne til bestemmelserne i § 91 findes i lov nr. 552 af 2. juni 2014 om ændring af forskellige lovbestemmelser om ansøgninger, meddelelser, anmodninger og erklæringer til offentlige myndigheder –

finansministerens lovforslag L158 af 18. marts 2014, de almene bemærkninger, navnlig pkt. 4.4.6., og de særlige bemærkninger til lovforslagets §§ 13 og 14.

Bekendtgørelse

I Transport- og Bygningsministeriets bekendtgørelse nr. 1231 af 4. november 2015 om parkering på offentlige veje er der fastsat nærmere regler om betaling for parkering på offentlige veje.

I Transport- og Bygningsministeriets bekendtgørelse nr. 1412 af 27. november 2015 om udgiftsfordeling i kryds, vejbidrag, adgangsforhold til tankanlæg langs offentlige veje og konkurrenceudsættelse, kapitel 2, er fastsat nærmere regler om betaling for vejmyndighedens foranstaltninger på den offentlige vej i forbindelse med etablering af adgang til tankanlæg.

Reglerne – kort

Beplantning på, i og over vejarealet, § 87

Denne bestemmelse regulerer ikke tilladelser til at etablere en beplantning på vejarealet. Hvis vejens naboer eller andre ønsker at forskønne vejen med beplantning og afholde udgifterne hertil, skal deres ansøgning behandles efter vejlovens § 80, stk. 1, som et eksempel på placering af genstande på vejarealet.

Bestemmelsen i vejlovens § 87 giver vejmyndigheden mulighed for at kræve, at træer og anden beplantning i, over og ved vejarealet klippes, beskæres, opstammes eller fjernes, når hensynet til færdslen på vejen gør det nødvendigt.

Med denne begrundelse ”hensynet til færdslen på vejen” kan vejmyndigheden også varetage f.eks. hensynet til en ledningsejer og dermed kræve en beplantning beskåret m.m., således at ledningsejeren kan tilse sine ledninger eller sine ledningsskabe på vejen.

Bestemmelsen giver ikke alene vejmyndigheden mulighed for at gribe ind over for beplantning, der vokser ud over færdselsarealet, men også mulighed for at kræve trærødder, der vokser ind i vejarealet og ødelægger fortov eller belægning, fjernet. Endelig kan bestemmelsen bruges til at pålægge grundejeren at beskære beplantning inde på sin ejendom, hvis denne beplantning udgør en fare eller lignende for færdslen ude på vejen. Det kunne f.eks. være døde grene eller træer, der kan falde ind over vejen ved næste store storm, eller blade eller frugter, der forårsager særlige glatte veje.

Bestemmelsen kan ikke anvendes af vejmyndigheden til at etablere oversigt på steder, hvor der ikke er fastsat sådanne bestemmelser med hjemmel i vejlovgivningen. Hvis der i en privatretlig deklaration eller på andet offentligt grundlag er fastsat bestemmelser om oversigt på ejendom, må den påtaleberettigede påberåbe sig dette grundlag.

Ejeren af en tilgrænsende ejendom har pligt til at efterkomme et lovligt påbud efter § 87, stk. 1. Det gælder uanset om beplantningen står på ejerens ejendom, eller på vejens areal, når beplantningen her udgør et hegn, hæk eller beplantningsbælte, der adskiller den forpligtigede grundejers ejendom fra vejarealet. Det er også uden betydning for grundejerens pligt til at efterkomme et lovligt påbud efter § 87, stk. 1, om det er grundejeren, herunder tidligere ejere, eller en anden, der har etableret beplantningen.

Når der er tale om et påbud til en grundejer vedrørende beplantningen ved vejarealet, er vejmyndigheden inde og regulerer forhold på grundejerens ejendom. Derfor er kravene til begrundelsen for vejmyndighedens påbud skærpet.

Tankanlæg, § 88

Bestemmelsen i vejlovens § 88, der viderefører den tidligere vejlovs § 104 om tankanlæg, giver vejmyndigheden ret til at træffe afgørelser om adgange til en ejendom langs med en offentlig vej, når denne ejendom ønskes udnyttet til tankanlæg og/eller til elladestation eller lignende indretning, der leverer andre former for fremdrivningsmidler til køretøjer.

Det, der kendetegner en sådan udnyttelse af en ejendom, er, at ejendommens adgange normalt udnyttes mere intensivt end adgangene til andre ejendomme langs med vejen. Der er tale om en type virksomhed, der retter sig direkte imod trafikanterne på vejen, hvorfor der vil forekomme mange situationer med pludselig fartnedsættelse eller acceleration ud for adgange. Tankanlæg og lignende er derfor en virksomhed, som giver anledning til særlige trafiksikkerhedsmæssige overvejelser. Samtidigt er det også i vejmyndighedens interesse, at trafikanterne ikke kører tør på vejene og dermed kan udløse trafikfarlige situationer, hvis de øvrige trafikanter er lidt uopmærksomme.

Vejmyndigheden kan ved hjælp af fastsættelse af særlige vilkår eventuelt afhjælpe en række af betænkelighederne af trafiksikkerhedsmæssig art. Et af vilkårene kan f.eks. være et vilkår om at den offentlige vej ud for adgang skal ombygges med midterrabat, kanaliseringsanlæg, lysregulering eller lignende i tilknytning til adgangen til tankanlægget, og i særlige tilfælde at indehaveren af tilladelsen til at drive tankanlægget skal afholde udgifter til ombygningen af vejen. Der henvises til vejlovens § 49, stk. 5 og 6.

Bestemmelsen i § 88 skal anvendes til at varetage hensynet til trafikken på vejen, ikke som erhvervsregulerende foranstaltning.

Grundejerens eller ansøgerens interesse i at kunne udnytte ejendommen til tankanlæg bør også indgå i vejmyndighedens overvejelser i forbindelse med behandlingen af ansøgninger efter § 88.

Der henvises i øvrig til de særlige bemærkninger til § 88.

Forhandling med politiet, § 89

Det fremgår af vejlovens § 89, at vejmyndigheden i en række nærmere angivne situationer, skal forhandle med politiet, inden vejmyndigheden meddeler tilladelse. En af disse situationer er udnyttelse af adgang til en offentlig vej for et tankanlæg.

Bestemmelsen i § 89 skal navnlig sikre, at også politiet inddrages i disse sager med henblik på at vurdere sagens trafiksikkerhedsmæssige og trafikafviklingsmæssige konsekvenser, bl.a. med henblik på at optimere de vilkår, der måtte fastsættes i forbindelse med meddelelse af tilladelsen. Politiet vil ofte også inddrage beredskabsmæssige hensyn i sin vurdering af, om det ansøgte bør tillades.

Tidligere var der også krav om, at politiet skulle inddrages ved påbud om beplantning (§ 87). Det er der ikke længere.

Betaling for parkering, §§ 90-91

Parkering – med indregistrerede køretøjer – er en trafikal udnyttelse af vejarealet, og arealer til parkering, herunder faciliteter til parkering, indgår i vejmyndighedens planlægning og forpligtelse til at sørge for, at de offentlige veje er i god og forsvarlig stand, jf. vejlovens § 8, stk. 1.

Det betyder ikke nødvendigvis, at der skal kunne parkeres på en offentlig vej, men vejmyndigheden ville kunne ekspropriere areal for at etablere det fornødne antal offentlige parkeringspladser, herunder pladser, hvor der skal opkræves betaling for parkering.

Parkeringsbegrænsninger på offentlige veje er reguleret i færdselsloven, navnlig lovens § 92, stk. 1, som giver vejmyndigheden ret til - med politiets samtykke - at træffe bestemmelser om parkering, herunder en tidsmæssig begrænsning af parkering.

Bestemmelser om betaling for parkering på offentlige veje, herunder betaling for at parkere i længere tid end den tilladte tidsbegrænsning, findes i vejloven.

Vejlovens § 90, stk. 1 og 2, viderefører den tidligere vejlovs § 107.

Betaling for parkering kan opkræves med to forskellige begrundelser.

Vejmyndigheden kan opkræve betaling for benyttelse af særligt indrettede parkeringspladser og –anlæg inden for vejarealet. Indtægten fra en sådan ordning skal benyttes til at dække udgifter til etablering og

drift af anlægget, herunder udgifter til tilsyn med de parkerede motorkøretøjer. Det fremgår af vejlovens § 90, stk. 1.

Disse særligt indrettede parkeringspladser og –anlæg indrettes typisk i forbindelse med større butikscentre, trafikknudepunkter, idrætsanlæg eller seværdigheder. Parkeringspladser ved kantsten er som udgangspunkt ikke omfattet af ”særligt indrettede parkeringspladser og –anlæg”. Formålet med etableringen af parkeringspladserne er at sikre et rimeligt antal parkeringspladser for trafikanter med ærinde til den pågældende særligt trafikskabende lokalitet. Betaling efter stk. 1 har ikke til formål at regulere trafikanternes adfærd.

Indtægter fra parkeringspladser og –anlæg, der opkræves efter vejlovens § 90, stk. 1, er momspligtige, jf. momslovens § 3, stk. 2, nr. 3.

Vejlovens § 90, stk. 1 og 2, er ikke til hinder for, at en vejmyndighed senere efter forhandling med politiet beslutter, at betaling for parkering på særligt indrettede parkeringspladser og –anlæg fremover skal opkræves efter stk. 2, fordi behovet for nu at kunne regulere trafikanternes trafikadfærd taler afgørende for det.

I de fleste tilfælde, hvor vejmyndigheden opkræver betaling for parkering på offentlige veje, sker det med hjemmel i vejlovens § 90, stk. 2. Efter denne bestemmelse kan vejmyndigheden med politiets samtykke indføre en betaling for parkering med henblik på at regulere trafikanternes trafikadfærd – typisk med henblik på at sikre en god fremkommelighed på vejnettet i bytætte områder.

Betalingen kan sættes i forhold til den periode, motorkøretøjet holder parkeret, og/eller i forhold til tidspunktet på døgnet. Vejmyndigheden kan fastsætte forskellige takster for forskellige grupper af køretøjer eller trafikanter ud fra saglige hensyn.

Principielt kan vejmyndigheden fastsætte betalingen efter stk. 2 til det beløb, som efter vejmyndighedens vurdering er nødvendigt for at opnå den ønskede virkning på færdselsadfærden. En forøgelse af de kommunale indtægter fra betaling for parkering kan dog få betydning for statens tilskud til den pågældende kommune.⁸⁾

Bestemmelsen i § 92, stk. 4, er ny. Med denne bestemmelse kan transport- og bygningsministeren fastsætte regler om, at vejmyndighederne kan differentiere betalingen efter stk. 1 og 2, i forhold til formålet med parkeringen og varetagelse af miljøhensyn og andre hensyn, der kan varetages efter vejloven.

I bekendtgørelse nr. 1231 af 4. november 2015 har ministeren fastsat regler om parkering på offentlige veje, hvor der bl.a. er fastsat nærmere regler om parkeringslicenser.

Som det fremgår af vejlovens § 91, skal ansøgninger om særlige parkeringstilladelse - beboerlicens, erhvervslicens m.v. – sendes til vejmyndigheden digitalt.

Vejskilte, færdselstavler m.v., § 92

Som udgangspunkt placerer vejmyndigheden vejskilte, færdselstavler m.v. inden for den offentlige vejs areal. Men med bestemmelsen i vejlovens § 92 kan vejmyndigheden bestemme, at vejskilte, adresseskilte, vejafmærkninger, master, barduner og ledninger for vejudstyr m.v. kan placeres på ejendomme langs med vejen. Dette gælder ikke blot for de ejendomme, der grænser direkte op til vejens areal, men kan også omfatte bagvedliggende ejendomme, hvor de vejtekniske og trafikale hensyn, der skal varetages med denne foranstaltning, gør det nødvendigt.

Vejmyndigheden skal erstatte enhver skade eller ulempe, som forvoldes ved anbringelsen, tilstedeværelsen eller vedligeholdelsen af de omhandlede skilte, ledninger m.v. Men ejeren af den pågældende ejendom kan ikke kræve betaling for den brug, som vejmyndigheden gør af ejendommen.

I tilfælde af uenighed mellem vejmyndigheden og grundejeren om erstatningen indbringer vejmyndigheden spørgsmålet for taksationsmyndighederne, der er nævnt i vejlovens § § 105 og 106. Hvis der er tale om en uenighed mellem Vejdirektoratet som vejmyndighed for statsvejene og en grundejer, indbringer

Vejdirektoratet uenigheden om erstatning for de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriationer vedrørende fast ejendom, dvs. for Kommissarius for Statens ekspropriationer ved Øerne eller i Jylland.

Hegn mod vej, § 93

Bestemmelsen i vejlovens § 93 giver vejmyndigheden ret til at kræve, at grundejeren etablerer og vedligeholder hegn på sin ejendom langs med den offentlige vej, når det er nødvendigt af vejtekniske og trafiksikkerhedsmæssige grunde.

Bestemmelsen kan således benyttes til at sikre, at der ikke etableres eller fysisk opretholdes varige eller midlertidige ulovlige adgange ud til en vej. Vejmyndigheden kan efter omstændighederne også benytte denne hjemmel til at kræve etableret et tæt hegn, f.eks. for at undgå, at bilisternes opmærksomhed ledes væk fra vejen i et farligt vejsving. Det er vejmyndigheden, der bestemmer, hvordan hegnet skal etableres – højde, materiale, plantetype m.m. – med henblik på at opnå de formål, der ligger til grund for påbuddet om at etablere hegn.

Vejmyndigheden er også her underlagt den almindelige proportionalitetsgrundsætning, nemlig at en myndighed ikke må gribe til en mere indgribende foranstaltning, end det er nødvendigt for at opnå det formål, som foranstaltningen skal tjene til.

Udgifterne til det påbudte hegn, herunder til vedligeholdelsen, afholdes af grundejeren.

Ifølge vejlovens § 93, stk. 2, afholder vejmyndigheden dog udgifterne til etablering og vedligeholdelse i den situation, hvor vejmyndigheden kræver, at hegnet etableres på en ejendom, som ikke har lovlig adgang til vejen, når påbuddet sker med henblik på at sikre, at der ikke etableres ulovlige adgange fra ejendommen til en vejstrækning med adgangsbestemmelser, jf. vejlovens § 51. Hvis en sådan ejendom, der ikke har lovlig adgang til en vejstrækning med adgangsbestemmelser, matrikulært ændres, skal grundejeren dog afholde udgifterne til etablering og vedligeholdelse af påbudt hegn.

Til dig som borger

Krav til ansøgningen

Som det fremgår af vejlovens § 91 skal du som hovedregel ansøge digitalt om en særlig parkeringstilladelse – f.eks. beboerlicens eller erhvervslicens.

Der kan være forskel fra vejmyndighed til vejmyndighed mellem de krav, du skal opfylde for at kunne få en særlig parkeringstilladelse. Det er derfor en god ide at tjekke vejmyndighedens hjemmeside eller ringe til vejmyndigheden, inden du søger.

Der er ikke fastsat krav til, hvordan du søger om tilladelse til at udnytte en adgang til brug for tankanlæg eller lignende på en tilgrænsende ejendom. Også her kan det anbefales, at du kontakter vejmyndigheden for at høre nærmere.

Oplysning om klageadgang

Hvis en kommunal vejmyndighed træffer en afgørelse efter en af de ovennævnte bestemmelser – f.eks. meddeler dig påbud om at beskære hækken ind til skel, træffer afgørelse vedrørende adgange til et tankanlæg, giver afslag på en beboerlicens, placerer vejskilte m.m. inde på din ejendom, eller pålægger dig at etablere en hæk langs med vejen, kan du klage til Vejdirektoratet. Se nærmere Klage til Vejdirektoratet.

Du kan klage over Vejdirektoratets afgørelse vedrørende statsvejene til Transport- og Bygningsministeriets Departement, Vej- og Byggekontoret, Frederiksholms Kanal 27 F, 1220 København K – trm@trm.dk

Hvis du ønsker at klage over den erstatning, du er blevet tilbudt i forbindelse med etablering af skilte m.m. på din ejendom, kan du bede vejmyndigheden indbringe denne uenighed for taksationsmyndighederne.

Til dig som sagsbehandler

Partshøring

Vejlovens kap. 9 indeholder ikke særlige bestemmelser om høring i forbindelse med de forhold, der er behandlet i disse regler.

Derfor skal de almindelige forvaltningsretlige bestemmelser følges, navnlig forvaltningslovens §§ 19 og 21 om partshøring og retten til at komme med udtalelse, inden afgørelsen træffes.

For så vidt angår indførelse af betaling for parkering på offentlig vej er udgangspunktet, at de her er tale om en generel regulering af en større kreds af borgere rettigheder. Den enkelte borger/trafikanter vil derfor som udgangspunkt ikke være part i en sådan afgørelse.

Derimod vil borgeren/trafikanten være part i en konkret afgørelse truffet efter disse bestemmelser, f.eks. afslag på en beboerlicens.

Begrundelse

De almindelige forvaltningsretlige regler gælder for disse afgørelser. Afgørelser, der ikke giver parten fuldt ud medhold, skal således begrundes i overensstemmelse med forvaltningslovens § 24.

Som det er nævnt ovenfor bør vejmyndigheden være særlig opmærksom på begrundelsen, når der er tale om regulering af forhold på naboejendommene.

Ekspropriation og taksationsmyndighederne

Introduktion

Ved ekspropriation menes en situation, hvor staten tvinger borgerne til at afstå deres ejendom, fordi almenvellet kræver det. Det er naturligvis en voldsom indgriben i borgernes rettigheder, og er derfor beskyttet særskilt både i Grundloven og i de enkelte regler om ekspropriation.

Regelgrundlaget

Grundlovens regel om ekspropriation

§ 73. Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.

Vejlovens regler om ekspropriation

Kapitel 10

Ekspropriation og taksation

Ekspropriationsmyndigheder

§ 94. Ekspropriation til kommunale vejanlæg sker efter reglerne i dette kapitel.

Stk. 2. Transportministeren kan efter en vejmyndigheds begæring tillade, at ekspropriation til kommunale vejanlæg sker efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

§ 95. Ekspropriation til statslige vejanlæg sker efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 2. Transportministeren kan bestemme, at ekspropriation til statsveje skal ske ved kommunal foranstaltning efter reglerne i dette kapitel.

§ 96. Vejmyndigheden kan ekspropriere til offentlig vej eller sti, når det er nødvendigt af hensyn til almenvellet. Det samme gælder, når en ekspropriation til private veje og stier er nødvendig på grund af

1. anlægsarbejder m.v. på offentlig vej, jf. §§ 48 og 97,
2. beslutninger om oprettelse eller benyttelse af adgange til offentlige veje, jf. § 50, stk. 4, § 54, og § 56, stk. 1, eller
3. beslutninger om vejadgang på grund af nedlæggelse af offentlige veje.

§ 97. Der kan eksproprieres til nyanlæg, udvidelse og ændring af bestående anlæg, tilbehør og nødvendige supplerende foranstaltninger.

Stk. 2. Der kan endvidere eksproprieres af hensyn til udnyttelse, betjening, sikring, synlighed, beskyttelse og drift af vejen. Til statslige vejanlæg kan der desuden eksproprieres til supplerende anlæg, når beliggenheden i tilknytning til vejen er af særlig betydning for trafikanterne.

§ 98. Ved ekspropriation kan der

1. erhverves ejendomsret til arealer, bygninger og indretninger, der er fast knyttet til disse, samt tilbehør hertil,
2. endeligt eller midlertidigt pålægges indskrænkninger i ejerens rådighed,
3. erhverves ret til at udøve en særlig råden over den faste ejendom og
4. endeligt eller midlertidigt foretages begrænsninger i, erhverves eller ophæves brugsrettigheder, servitutrettigheder eller andre rettigheder over den faste ejendom.

Stk. 2. Ved ekspropriation til erhvervelse af ejendomsret bortfalder alle rettigheder til det eksproprierede, medmindre andet bestemmes i det enkelte tilfælde.

Stk. 3. Stiftes der ved ekspropriation rettigheder som nævnt i stk. 1, nr. 2, skal disse respekteres af andre rettighedshavere over ejendommen, medmindre andet bestemmes i det enkelte tilfælde.

Forberedelser og undersøgelser

§ 99. Vejmyndigheden har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til en privat ejendom med henblik på at foretage jordbundsundersøgelser, opmålinger, afmærkninger og andre undersøgelser af udendørsarealer med henblik på at foretage undersøgelser og projektering af nye vejanlæg eller ændring af eksisterende vejanlæg samt klimarelaterede afværgeforanstaltninger.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal mindst 14 dage før gennemførelsen af forberedende undersøgelser efter stk. 1 give skriftlig besked til de berørte grundejere eller brugere. Hvis dette ikke er muligt, skal oplysning om de forberedende undersøgelser offentliggøres i lokale medier el.lign.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan under samme betingelser, som er nævnt i stk. 1, lade foretage arkæologiske forundersøgelser.

Stk. 4. Vejmyndigheden skal mindst 28 dage før gennemførelsen af arkæologiske forundersøgelser efter stk. 3 give skriftlig besked til de berørte grundejere eller brugere. Hvis dette ikke er muligt, skal oplysning om de arkæologiske forundersøgelser offentliggøres i lokale medier el.lign.

Stk. 5. Erstatning for skader og ulempe, som påføres ved undersøgelser efter stk. 1 og 3, fastsættes efter § 103. I tilfælde af uenighed mellem skadelidte og vejmyndigheden indbringes erstatningsspørgsmålet for de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Stk. 6. Taksationsmæssige spørgsmål, der angår statsveje, herunder planlagte statsveje, behandles af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom, medmindre transportministeren bestemmer andet.

Ekspropriationens gennemførelse

§ 100. Vejmyndigheden skal afholde en åstedsforretning, inden ekspropriation besluttet.

Stk. 2. Inden åstedsforretningen skal vejmyndigheden udfærdige en arealfortegnelse og en ekspropriationsplan.

Stk. 3. Arealfortegnelsen og ekspropriationsplanen skal bl.a. indeholde oplysning om den omtrentlige størrelse af de berørte arealer og en kort angivelse af de ændringer i de bestående forhold, som ekspropriationen vil medføre for ejendommene.

Stk. 4. Arealfortegnelsen og ekspropriationsplanen skal i mindst 4 uger før åstedsforretningen være offentligt tilgængelige.

Stk. 5. Vejmyndigheden skal med mindst 4 ugers varsel offentliggøre tid og sted for åstedsforretningen. Vejmyndigheden skal med mindst 4 ugers varsel skriftligt indkalde de ejere og brugere, som fremgår af arealfortegnelsen, og andre, der må skønnes at have en retlig interesse på grund af den planlagte ekspropriation. Den del af arealfortegnelsen, der vedrører den pågældende ejers eller brugers ejendom, skal vedlægges indvarslingen.

§ 101. Ved åstedsforretningen skal mindst 1 medlem af den kommunalbestyrelse, der er vejmyndighed, deltage. Åstedsforretningen skal ledes af et medlem af kommunalbestyrelsen. Der skal føres protokol over åstedsforretningen.

Stk. 2. Ved åstedsforretningen skal der redegøres for den planlagte ekspropriation og dens omfang. Der skal over for hver enkelt fremmødt redegøres for, hvordan de planlagte foranstaltninger vil berøre vedkommendes ejendom eller rettigheder, herunder hvordan adgangsforhold og afskårne arealer skal reguleres.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan under åstedsforretningen fremsætte forslag til erstatningens fastsættelse. Hvis der under åstedsforretningen indgås aftale om erstatningens størrelse eller andre forhold i forbindelse med den planlagte ekspropriation, skal disse indføres i protokollen. Forslag til erstatningens fastsættelse fremsættes under forbehold for ekspropriationens gennemførelse og vejmyndighedens endelige godkendelse. Det samme gælder aftaler indgået under åstedsforretningen.

Stk. 4. Ejere, brugere eller andre, der direkte eller indirekte berøres af den planlagte ekspropriation, har ret til under åstedsforretningen, eller inden for en frist på 4 uger efter åstedsforretningen er afholdt, at fremkomme med bemærkninger til den planlagte ekspropriation, til at fremsætte forslag til ændringer og til at fremsætte de synspunkter, som de mener, bør have indflydelse på erstatningens fastsættelse.

Ekspropriationsbeslutning

§ 102. Vejmyndigheden kan træffe ekspropriationsbeslutning, når fristen efter § 101, stk. 4, er udløbet.

Stk. 2. Ekspropriationsbeslutning kan dog træffes inden udløbet af den i § 101, stk. 4, nævnte frist, hvis ekspropriationen må anses for ubetydelig i forhold til den berørte ejendoms størrelse og værdi og der under åstedsforretningen er opnået tilslutning fra samtlige berørte ejere, brugere og andre, der direkte eller indirekte berøres af den planlagte ekspropriation.

Stk. 3. Klage over vejmyndighedens ekspropriationsbeslutning afgøres af transportministeren, jf. § 132, stk. 2.

Stk. 4. Ekspropriationen og foranstaltninger til dens gennemførelse må ikke iværksættes før klagefristens udløb, jf. § 132, medmindre dette er accepteret af de berørte ejere og brugere.

Stk. 5. Vejmyndigheden kan, i forbindelse med at den meddeler ekspropriationsbeslutningen, fremsætte forslag til erstatning, hvis der ikke inden ekspropriationsbeslutningen er indgået aftale om erstatningens størrelse. Forslaget skal da indeholde oplysning om, at erstatningen vil blive fastsat af taksationsmyndighederne, hvis erstatningsforslaget ikke accepteres. Vejmyndigheden fastsætter en frist for accept af

erstatningsforslaget på mindst 4 uger. Vejmyndigheden skal oplyse om, at sagen indbringes for taksationsmyndighederne, hvis meddelelsen ikke indeholder erstatningsforslag.

Erstatningens fastsættelse

§ 103. Erstatning for ekspropriationen efter § 96 og de forberedende undersøgelser, der er nævnt i § 99, fastsættes efter de almindelige erstatningsregler.

Stk. 2. En eventuel værdiforøgelse, som den tilbageblivende ejendom skønnes at opnå på grund af ekspropriationen, skal fradrages erstatningen. Erstatningen kan helt bortfalde, hvis ejendommen skønnes at opnå en fordel, der er større end det tab, der påføres ejendommen på grund af ekspropriationen.

§ 104. Ejeren af en ejendom kan kræve, at hele ejendommen bliver eksproprieret, hvis ekspropriationen medfører, at restejendommen bliver så lille eller af en sådan beskaffenhed, at det ikke skønnes hensigtsmæssigt, at den bevares som en selvstændig ejendom, eller det skønnes, at den ikke kan udnyttes på en rimelig måde. Ejeren kan tilsvarende kræve en del af ejendommen eksproprieret, hvis denne afskæres ved en vejlinje.

Stk. 2. Vejmyndigheden kan kræve hele ejendommen afstået, hvis det skønnes, at en erstatning for en ejendoms værdiforringelse kommer til at stå i åbenbart misforhold til restejendommens værdi.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan kræve, at arealer, der er blevet afskåret ved vejlinjen, og som ikke kan byttes til andet areal, skal afstås, hvis erstatningen for deres værdiforringelse eller omkostninger ved at skaffe en ny adgang til arealerne står i et åbenbart misforhold til arealernes værdi.

Stk. 4. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse, når der foretages ekspropriation af de rettigheder, der er nævnt i § 98, stk. 1, nr. 2-4.

Stk. 5. Opnås der ikke aftale med vejmyndigheden om de forhold, der er nævnt i stk. 1-4, træffes afgørelsen af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Taksationsmyndigheder

§ 105. Til afgørelse af erstatningsspørgsmål nedsætter transportministeren taksationskommissioner og fastsætter deres forretningsområder.

Stk. 2. En taksationskommission består af 3 medlemmer. Transportministeren udnævner for en 6-årig periode 1 formand, der skal have juridisk kandidateksamen eller tilsvarende juridiske kvalifikationer af betydning for varetagelse af hvervet. Formanden vælger til den enkelte sag 2 medlemmer fra en kommunal liste, jf. stk. 3.

Stk. 3. I hver kommune udpeger kommunalbestyrelsen 2 personer, der for kommunalbestyrelsens funktionstid optages på en liste over medlemmer af den taksationskommission, som kommunen er omfattet af.

§ 106. Transportministeren nedsætter overtaksationskommissioner til at efterprøve taksationskommissionernes afgørelser og fastsætter deres forretningsområder.

Stk. 2. En overtaksationskommission består af 5 medlemmer. Transportministeren udnævner for en 6-årig periode 1 formand, der skal have juridisk kandidateksamen eller tilsvarende juridiske kvalifikationer af betydning for varetagelse af hvervet, og 2 faste medlemmer med suppleanter. Formanden udtager til den enkelte sag yderligere 2 medlemmer fra en kommunal liste, jf. stk. 3.

Stk. 3. I hver kommune udpeger kommunalbestyrelsen 1 person, der for kommunalbestyrelsens funktionstid optages på en liste over medlemmer af den overtaksationskommission, som kommunen er omfattet af.

Stk. 4. En overtaksationskommission er beslutningsdygtig, når formanden og mindst 2 andre medlemmer er til stede. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

§ 107. Taksationskommissionerne og overtaksationskommissionerne er uafhængige instanser, der ikke er undergivet instruktioner om den enkelte sags behandling og afgørelse.

§ 108. Medlemmer af taksations- og overtaksationskommissioner skal have indsigt i vurdering af ejen-domme.

§ 109. Til bistand for taksations- og overtaksationskommissionerne udpeger den enkelte vejmyndig-hed en landinspektør.

Stk. 2. Taksationskommissionen og overtaksationskommissionen kan under en sags behandling an-mode særligt sagkyndige om at afgive vejledende udtalelser. Vederlag til de sagkyndige fastsættes af kommissi-onen.

§ 110. Taksationskommissionen og overtaksationskommissionen kan pålægge vejmyndigheden at betale en passende godtgørelse, når en part har haft udgifter til sagkyndig bistand.

§ 111. Taksations- og overtaksationskommissioner kan med transportministerens godkendelse antage sekretærbistand.

Stk. 2. Udgift til vederlag til formænd og sekretærer afholdes af staten. Alle andre udgifter ved kommis-sionernes virksomhed afholdes af vedkommende vejmyndighed.

Stk. 3. Ministeren fastsætter regler for vederlag til formænd og sekretærer for kommissioner samt til kommissions-medlemmer.

Taksation

§ 112. Hvis der ikke er opnået aftale om erstatningens fastsættelse, skal vejmyndigheden indbringe erstatningsspørgsmålet for taksationskommissionen til afgørelse.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal indbringe erstatningsspørgsmålet for taksationskommissionen, senest 8 uger efter at ekspropriationsbeslutningen er meddelt, eller, hvis ekspropriationsbeslutningen er påklaget, senest 4 uger efter endelig afgørelse i klagesagen.

§ 113. Rejses der krav om erstatning i forbindelse med gennemførelse af en ekspropriation af nogen, der ikke er omfattet af ekspropriationen, og er andre erstatningsspørgsmål vedrørende ekspropriationen i forvejen indbragt for taksationsmyndighederne, skal vejmyndigheden efter anmodning fra den pågæl-dende forelægge spørgsmålet for taksationskommissionen. Taksationskommissionen kan optage sagen til påkendelse, hvis den finder sagen egnet til behandling. Hvis sagen optages til realitetsbehandling, finder bestemmelserne i §§ 114 og 115 anvendelse.

§ 114. Når sagen er indbragt for taksationskommissionen, indkaldes parterne skriftligt til møde med mindst 4 ugers varsel.

§ 115. Under mødet oplyser kommissionen de fremmødte om sagen. Parterne har herefter adgang til over for kommissionen at fremsætte deres synspunkter vedrørende erstatningens fastsættelse.

Stk. 2. Kommissionen kan tage stilling til ethvert spørgsmål om erstatning, uanset om det er fremsat af parterne. Parterne skal forinden have lejlighed til at udtale sig om disse spørgsmål.

Stk. 3. Kommissionens kendelse skal være begrundet og forholde sig til de anbringender og relevante indsigelser, som parterne er fremkommet med. I kendelsen angives det eksproprieredes værdi i handel og vandel. Ved rådighedsindskrænkninger angives den værdiforringelse, der påføres ejendommen. Hvis der ydes erstatning for andre ulemper, der påføres ejeren af ejendommen eller andre, skal denne erstatning angives med en særlig post.

Stk. 4. Erstatningsfastsættelsen kan ske med angivelse af vilkår, når ganske særlige omstændigheder tilsiger det.

Stk. 5. Erstatningsfastsættelsen kan udskydes, når ganske særlige omstændigheder tilsiger det, dog ikke længere end til anlæggets udførelse. Hvis ejeren af en ejendom anmoder om det, skal erstatning for arealafståelse altid fastsættes straks.

Stk. 6. Kendelsen skal sendes til parterne og indeholde oplysning om muligheden for at indbringe kendelsen for overtaksationskommissionen og fristen for indbringelse.

Overtaksation

§ 116. Taksationskommissionernes kendelser kan indbringes for overtaksationskommissionerne.

Stk. 2. Taksationskommissionens kendelse skal indbringes skriftligt til taksationskommissionens formand, senest 4 uger efter at kendelsen er meddelt parten. Overtaksationskommissionens formand kan efter at have indhentet udtalelse fra den anden part beslutte at behandle en indbringelse, der er modtaget efter fristens udløb. Hvis taksationskommissionens kendelse afsiges på et møde, hvor parterne er til stede, kan indbringelse ske ved erklæring til taksationskommissionens protokol.

§ 117. For overtaksationskommissionens arbejde gælder § 115.

Stk. 2. Hvis det alene er spørgsmålet om godtgørelse efter § 110, der er indbragt for overtaksationskommissionen, kan kommissionen afgøre sagen på grundlag af skriftlige udtalelser fra parterne. Formanden kan bestemme, at sagen kan afgøres ved skriftlig forelæggelse for medlemmerne, uden at der afholdes møde.

§ 118. Kendelsen skal sendes til enhver, som har en retlig interesse i sagen, og som har anmodet om det.

Udbetaling af erstatning

§ 119. Vejmyndigheden skal uden unødigt ophold udbetale erstatning efter denne lov til de berettigede.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal i tingbogen undersøge, om der er panthavere eller andre rettighedshavere på ejendommen.

Stk. 3. Panthavere og andre rettighedshavere, hvis ret er tinglyst, inden ekspropriationen er tinglyst, kan i prioritetsorden kræve erstatningen udbetalt. Vejmyndigheden skal oplyse eventuelle panthavere eller andre rettighedshavere om denne ret.

Stk. 4. Uanset bestemmelserne i stk. 2 og 3 kan vejmyndigheden udbetale erstatningen til ejeren af ejendommen uden samtykke fra panthavere eller andre rettighedshavere, når vejmyndigheden skønner, at ekspropriationen i forhold til ejendommens størrelse og værdi er ubetydelig og ikke indebærer nogen fare for pantesikkerheden.

§ 120. Erstatningsbeløbet forrentes fra datoen for ekspropriationsbeslutningen efter § 102. Når omstændighederne taler for det, kan et andet begyndelsestidspunkt fastsættes. Forrentningen sker med en årlig rente, der svarer til den diskonto, der er fastsat af Nationalbanken på tidspunktet for ekspropriationsbeslutningen.

Søgsmål m.v.

§ 121. Søgsmål om ekspropriation efter denne lov skal være anlagt, inden 6 måneder efter at taksationsmyndighedernes endelige afgørelse er meddelt.

Stk. 2. Afgørelser, der kan efterprøves efter §§ 116 og 132, kan ikke indbringes for domstolene, før denne klagemulighed er udnyttet.

§ 122. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler for ekspropriationssagers behandling og for taksations- og overtaksationskommissionernes forretningsgang.

Stk. 2. Miljøministeren og justitsministeren kan hver især inden for deres område fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved matrikulære, tinglysningsmæssige berigtigelser, der bliver nødvendige på grund af ekspropriationer, der er omfattet af denne lov.

Særlige regler for taksation efter andre love

§ 123. Erstatningssager, der indbringes for taksationsmyndighederne efter vandløbsloven og vandforsyningsloven, bortset fra sager omfattet af vandløbslovens § 72 eller vandforsyningslovens § 42, behandles efter bestemmelserne i stk. 2-6.

Stk. 2. Sagen indbringes for taksationskommissionen ved skriftlig anmodning til kommissionens formand. Anmodningen skal indeholde klagerens krav, en kort fremstilling af de faktiske omstændigheder, hvorpå kravet støttes, samt en angivelse af de dokumenter og andre beviser, som klageren påberåber sig. Klageren skal sammen med anmodningen fremsende kopi af de dokumenter, som klageren agter at påberåbe sig, når klageren er i besiddelse af disse.

Stk. 3. Ved sagens behandling gælder bestemmelserne i §§ 103, 107 og 108, § 109, stk. 2, og §§ 111, 113-118 og 122.

Stk. 4. Taksationsmyndighederne kan pålægge en part at betale sagsomkostninger til en anden part. Taksationsmyndighederne kan bestemme, at klageren skal stille sikkerhed for betaling af sagsomkostninger, som vedkommende måtte blive pålagt. Sagen afvises, hvis sikkerhed ikke stilles inden en af taksationsmyndighederne fastsat frist.

Stk. 5. Taksationsmyndighederne kan pålægge en part helt eller delvis at betale taksationsmyndighedernes udgifter ved sagens behandling bortset fra vederlag til formænd og sekretærer. Der er udpantningsret for beløbet.

Stk. 6. Fri proces kan meddeles efter bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 31.

Forarbejder

Forarbejderne til vejlovens kap. 10, §§ 94 til 123, om ekspropriation og taksation findes i i L20 af 8. oktober 2014, de almindelige bemærkninger 2.8 (arkæologiske forundersøgelser – lovens § 99, stk. 3-5), de almindelige bemærkninger 2.12.4 (ekspropriation til veje, der er optaget på en vejplan, den tidligere vejlovs § 32) og de særlige bemærkninger til §§ 94-123.

Bestemmelserne i den nye vejlovs kap. 10 viderefører i en sprogligt opdateret form hovedparten af bestemmelserne i den tidligere vejlovs kap. 5, hvis forarbejder skal findes i L70 af 14. december 1972 – forslag til ændring af lov om offentlige veje.

Bestemmelserne i vejlovens § 105, stk. 2, og § 106, stk. 2, om kvalifikationskravene til formanden for taksationskommissionen eller overtaksationskommissionen er ændret i december 2015. Der henvises til L21 af 7.oktober 2015.

Bekendtgørelse

I transport- og bygningsministerens bekendtgørelse nr. 1413 af 27. november 2015 om taksationskommissioner og overtaksationskommissioner er fastsat nærmere regler taksationskommissioner og overtaksationskommissioner, jf. lov om offentlige veje og lov om private fællesveje.

Ekspropriation

Vejmyndighederne har i vejlovens §§ 96 og 97 fået Folketingets accept (hjemmel) til at kunne ekspropriere under visse vilkår.

Vejmyndigheden kan ekspropriere til offentlig vej og sti, når det er nødvendigt af hensyn til almenvellet. Vejmyndigheden kan også ekspropriere til privat fællesvej, når det er nødvendigt, fordi et projekt

på en offentlig vej afskærer den hidtidige adgang fra private ejendomme eller private fællesveje til det offentlige vejnet. Det fremgår af vejlovens § 96.

I vejlovens § 97 og bemærkningerne hertil gives der eksempler på, hvad der skal forstås ved ”ekspropriere til vej”, altså hvilke formål der kan eksproprieres til. Vejmyndigheden kan således ekspropriere til ny-anlæg, udvidelse, ændring af bestående anlæg, tilbehør og nødvendige supplerende foranstaltninger. Vejmyndigheden kan endvidere ekspropriere med henblik på at forbedre driften, udnyttelsen, betjeningen, sikringen, beskyttelsen og synligheden af vejen.

Når der er tale om anlæg vedrørende statsveje, kan der også eksproprieres til supplerende anlæg, når beliggenheden i tilknytning til vejen er af særlig betydning for trafikanterne. Eksempler på sådanne supplerende anlæg kunne være en klimaafværgende foranstaltning, der skal sikre, at statsvejen er fremkommelig også under mere ekstreme klimatiske forhold, eller rastepladser.

Bestemmelsen i vejlovens § 97, stk. 2, erstatter den tidligere vejlovs § 43, stk. 2, hvor der var en endnu længere opremsning af eksempler. Hverken den nye vejlovs § 97, stk. 1, 1. pkt., eller den tidligere vejlovs § 43, stk. 2, var en udtømmende opremsning af de tilfælde, hvortil der kan eksproprieres. Vejmyndigheden kan kort og godt ekspropriere til opfyldelse af de formål, der er nævnt i vejlovens formålsbestemmelse § 1.

Betingelsen ”når det er nødvendigt af hensyn til almenvellet” betyder, at ekspropriationen skal tjene almene samfundshensyn, at der i forbindelse med ekspropriationen foretages en konkret afvejning mellem disse almene samfundshensyn og de private interesser, som indgrebet berører, og at ekspropriationen ikke må gå videre, end det er nødvendigt, for at vejmyndigheden kan opnå formålet med ekspropriationen. Det er endvidere en betingelse, at ekspropriationen skal ske til opfyldelse af et aktuelt formål, og at dette formål kan realiseres (økonomien skal være på plads). Betingelsen ”almenvellet kræver det” er ikke til hinder for, at der f.eks. eksproprieres til bedre vejforbindelse til et industrikvarter med private ejendomme og virksomheder, eller til fordel for en privatrevet kulturel institution, f.eks. sikre bedre vejforbindelser til en multihal.

Som det fremgår af vejlovens § 98 kan der eksproprieres enten til ejendom eller til rådighed.

Når der eksproprieres til ejendom, overtager vejmyndigheden ejendomsretten til de omhandlede areal eller genstand.

Der vil som udgangspunkt skulle eksproprieres til ejendom, når der er tale om nyanlæg eller udvidelse af veje. Men i særlige tilfælde, kan ekspropriationen til disse formål ske som ekspropriation til rådighed.⁹⁾

Når der eksproprieres til rådighed, ændres der ikke på de formelle ejerforhold. Derimod kan vejmyndigheden gå ind og fratage ejeren eller en anden person end ejeren retten til at foretage bestemte handlinger på det pågældende areal. Det kunne f.eks. være retten til at udnytte en vandforekomst på arealet, eller retten til at udnytte en tidligere meddelt adgangstilladelse. Vejmyndigheden kan også ekspropriere sig retten til at udnytte en tilgrænsende ejendom på en bestemt måde, f.eks. etablere et underjordisk afvandringsbassin, etablere en oversigt på ejendommen, således at træer og anden beplantning ikke må vokse over en vis højde, eller retten til at etablere en cykel- eller gangsti hen over en privat parkeringsplads eller bygning.

Ekspropriation til rådighed kan foreligge i forskellige former; begrænsninger i grundejerens råden over ejendommen, begrænsninger eller ændringer i tredjemands særlige råden over ejendommen, erhvervelse af ret for den eksproprierende myndighed og/eller tredjemand til at råde over ejendommen på en bestemt måde.

Processen

En grundig forberedelse og planlægning er helt central for, at ekspropriationsafgørelsen ikke bliver afvist (hjemvist) af klagemyndigheden eller ved domstolene.

De meget udførlige processuelle bestemmelser i §§ 100 og 101 er udtryk for, at der her er tale om en temmelig indgribende foranstaltning.

En korrekt gennemførelse af åstedsforretningen er derfor vigtig. Fristerne for varsel af indkaldelse og offentliggørelse til åstedsforretningen skal respekteres. Vejmyndigheden skal være omhyggelig med skriftligt at indkalde ejere og brugere, som fremgår af arealfortegnelsen, og andre, der skønnes at have en retlig interesse i den planlagte ekspropriation, til åstedsforretningen. Vejmyndigheden forventes at have undersøgt tingbogen for ejendommen, inden der indkaldes til åstedsforretningen.

Udover arealfortegnelsen og ekspropriationsplanen som ifølge vejlovens § 100, stk. 4, skal være offentligt tilgængelig og fremsendes til sagens parter mindst 4 uger før åstedsforretningen, er det vigtigt, at vejmyndigheden er opmærksom på den almindelige partshøringsforpligtelse i forvaltningslovens § 19, stk. 1.

Uanset om de berørte grundejere møder frem til åstedsforretningen, skal vejmyndigheden overholde pligten til at parthøre og give sagens parter mindst 4 ugers frist til at fremkomme med bemærkninger til vejmyndighedens forslag til ekspropriation, forslag til erstatning (hvis dette foreligger), samt andre oplysninger om sagens faktiske omstændigheder, som er egnet til at kunne få betydning for vejmyndighedens endelige ekspropriationsafgørelse, jf. vejlovens § 100, stk. 4, og forvaltningslovens § 19.

I vejlovens § 99 findes de særlige bestemmelser om, at vejmyndigheden kan foretage tekniske undersøgelser og forberedelser på en privat ejendom i forbindelse med en eventuel ekspropriation og projektering af nye vejanlæg, ændring af bestående vejanlæg og klimarelaterede afværgeforanstaltninger, jf. § 99, stk. 1.

Som noget nyt har vejmyndigheden med vejlovens § 99, stk. 3, fået hjemmel til at lade foretage arkæologiske forundersøgelser. Igen med henblik på at vurdere indgrebets omfang og betydning (proportionalitetsprincippet) og for at undgå forsinkelser i gennemførelse af projektet, idet de arkæologiske undersøgelser ellers først ville kunne iværksættes efter ekspropriationsafgørelsen er meddelt.

I vejlovens § 99, stk. 2, og § 99, stk. 4, findes særlige regler om minimumfristen for offentliggørelse og skriftlig meddelelse af de forestående tekniske, henholdsvis arkæologiske, undersøgelser på en privat ejendom. Grundejeren kan ikke modsætte sig, at vejmyndigheden gennemfører disse undersøgelser, men skal underrettes herom i så god tid, at der reelt er tid til at drøfte en anmodning fra grundejeren om at udsætte undersøgelserne af hensyn til driften m.m.

Vejmyndigheden skal erstatte enhver skade eller ulempe, som påføres ved disse undersøgelser. I tilfælde af uenighed om erstatningen skal kommunalbestyrelsen indbringe sagen for taksationsmyndighederne, der er nævnt i vejlovens §§ 105 og 106.

Hvis der er tale om tekniske eller arkæologiske undersøgelser i forbindelse med et statsvejsanlæg eller –projekt, indbringer Vejdirektoratet sagen for de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Samtlige godkendelser og tilladelser efter anden lovgivning være indhentet, inden der træffes endelig afgørelse om ekspropriationen, jf. vejlovens § 102, stk. 1. Når dette krav stilles, skyldes det dels, at ekspropriation er et alvorligt indgreb, dels at disse godkendelser og tilladelser vurderes centrale for at godtgøre, at det projekt, der eksproprieres til, kan gennemføres (aktualitetskravet). Formålet er således at undgå, at der eksproprieres areal eller rettigheder til et projekt, som efterfølgende ikke kan gennemføres på grund af f.eks. en manglende miljøgodkendelse.

Bindende forhåndsbeskeder anerkendes inden for visse områder af forvaltningsretten, herunder skatte- og byggelovgivningen, hvor bindende forhåndsbeskeder er særligt reguleret. Teoretisk findes der også bindende forhåndsbeskeder inden for andre retsområder, men især når det drejer sig om bindende forhåndsbeskeder på miljørettens område, ses der ikke at være enighed om, hvornår en meddelelse fra en myndighed har en sådan karakter af godkendelse og uigenkaldelighed, at den kan karakteriseres som

en bindende forhåndsbesked. Vejmyndigheden bør derfor være varsom med at bygge sin afgørelse på bindende forhåndsmeddelelser.

Erstatning

Dansk rets helt almindelige regler om opgørelse af erstatning gælder også ved ekspropriation efter vejlovens bestemmelser.

Det er formuegodets værdi i handel og vandel på ekspropriationstidspunktet, som erstattes. I denne erstatning afkortes for eventuelle fordele, som den berørte part opnår ved ekspropriationen.

Der er en righoldig, offentliggjort doms- og taksationspraksis om, hvordan erstatningen opgøres. Der kan bl.a. henvises til Ugeskrift for Retsvæsen (UfR), Miljøretlige afgørelser og domme (MAD) og Kendelser vedrørende fast ejendom (KFE).

Taksationsmyndighederne

Vejlovens §§ 105 og 106 viderefører den tidligere vejlovs §§ 57 og 58 og giver transport- og bygningsministeren ret til at nedsætte taksations- og overtaksationskommissioner, der skal tage stilling til erstatningsretlige spørgsmål.

Taksations- og overtaksationskommissionernes forretningsområder er nærmere fastsat i bekendtgørelse nr. 1413 af 27. november 2015 om taksationskommissioner og overtaksationskommissioner.

Taksations- og overtaksationskommissionerne tager på en mere fri og uformel måde end domstolene stilling til de erstatningskrav, som opstår i forbindelse med forskellige former for indgreb i ejendomsretten. Taksations- og overtaksationskommissionerne er dog som offentlige myndigheder bundet af de almindelige forvaltningsretlige regler, hvilket især får betydning for kravene til begrundelsen af kommissionernes kendelser.

Kommissionerne er i deres virke opmærksomme på, at der ofte er tale om en mindre ressourcestærk borger over for den ressourcestærke vejmyndighed. De kan i forbindelse med behandling af sagen bidrage til aftale mellem borgeren og myndigheden om den praktiske løsning eller afklaring på udestående spørgsmål, når dette ikke unødigt udsætter en afgørelse i taksationssagen.

I kommissionerne forenes juridiske kompetence med kendskab til at vurdere fast ejendom og lokalkendskab.

Spørgsmål om erstatning for ekspropriation m.m. kan ikke indbringes for domstolene, før klagemulighederne til taksations- og overtaksationskommissionerne har været udnyttet. Det betyder bl.a., at sagen ikke kan indbringes for domstolene, hvis den er blevet afvist som for sent indbragt for taksations- eller overtaksationskommissionen.

Til dig som borger

Ekspropriation er et indgreb, som vejmyndigheden først griber til, når det ikke er muligt ved aftale at gennemføre det projekt, som er nødvendigt at gennemføre på vejområdet af hensyn til almen, samfundsmæssige interesser.

Det kan f.eks. dreje sig om at sikre bedre og mere trafiksikre veje for trafikanterne i et område, eller sikre svage trafikanters adgang til skole eller institution.

Vejloven har ikke bestemmelser om, at forhandling skal være afprøvet først, eller hvor længe der skal forhandles. Men det ligger i "når almenvellet kræver det", at mulighederne for at løfte opgaven uden tvangsindgreb skal være undersøgt.

Selvom der skal eksproprieres, er det er i en række tilfælde muligt for grundejeren at påvirke udformningen af det konkrete projekt gennem en konstruktiv dialog med vejmyndigheden, og således varetage sine interesser bedst muligt.

Vejloven indeholder ikke bestemmelser om, at du som grundejer eller rettighedshaver kan få tilskud til særlig sagkyndig bistand i forbindelse med ekspropriationsafgørelsens forberedelse og eventuelle behandling hos klagemyndigheden, Vejdirektoratet. Derimod kan taksations- og overtaksationskommissionerne tilkende en part en særlig godtgørelse til dækning af udgifter til særlig sagkyndig bistand i forbindelse med taksationssagerne. Der henvises til vejlovens § 110.

Oplysning om klageadgang

Der kan klages til Vejdirektoratet over en kommunalbestyrelses endelige ekspropriationsbeslutning, jf. § 102, stk. 1.

Vejdirektoratet kan tage stilling til alle dele af afgørelsen, herunder kommunalbestyrelsens skøn. Det fremgår af vejlovens § 132, stk. 2. Der henvises i øvrigt til Klage til Vejdirektoratet.

Klagefristen er 4 uger, regnet fra det tidspunkt, hvor ekspropriationsbeslutningen er kommet frem til den pågældende part, jf. vejlovens § 132, stk. 3. I denne periode må vejmyndigheden ikke påbegynde arbejderne, medmindre dette accepteres af de berørte parter. Det fremgår af vejlovens § 102, stk. 4.

Vejdirektoratet kan ikke tage stilling til erstatningen, hverken de enkelte erstatningsudløsende handlinger eller den økonomiske opgørelse af dem. Disse spørgsmål behandles af taksations- og overtaksationskommissionen, jf. vejlovens § 104, stk. 5, og § 105, stk. 1.

Til dig som sagsbehandler

Uanset at der er klar hjemmel til at ekspropriere i den konkrete sag, og alle de øvrige betingelser er opfyldt, og uanset Grundlovens krav/løfte om fuld erstatning, vil en tidlig dialog med de berørte grundejere, hvor projektet og processen forklares, være en god investering for den eksproprierende vejmyndighed. En senere klagesagsbehandling, sager ved taksationsmyndighederne og ved domstolene kan være meget tids- og ressourcekrævende.

Ekspropriationer forberedes oftest gennem en længere proces, netop for at overveje, om disse indgreb i den private ejendomsret kan undgås, og hvis de ikke kan ske, så på en skånsom måde som muligt for grundejeren.

Vejmyndigheden skal derfor i sin forberedelse af sagen ikke alene varetage vejtekniske og trafikale hensyn – almenvellet - men også hensynet til de borgere, der kan blive berørt af vejmyndighedens planer. Det gælder ikke blot indgrebet og dets omfang men også tilrettelæggelse af processen efter afgørelsen er truffet.

Det er præcis disse hensyn og ønsket om at forankre disse afvejninger til de politisk ansvarlige – kommunalbestyrelsen eller et politisk sammensat underudvalg – der taler for, at der er vejmyndighedens egne ansatte, der forbereder og udfærdiger indstilling til afgørelsen i en så indgribende forvaltningsakt.

Hvilke hensyn skal varetages?

Først og fremmest skal der være en klar hjemmel til at ekspropriere til det formål, som vejmyndigheden ønsker at ekspropriere til.

Dernæst skal følgende hensyn indgå i afvejningen forud for afgørelsen.

- Almenvellet skal kræve det. Også kaldet nødvendighedskravet. Dette er et krav om, at det skal være nødvendigt med henblik på at opfylde almene, offentligretlige behov, at der skal eksproprieres til det pågældende vejformål.
- Proportionalitetsgrundsætningen. Indgrebet i den private ejendomsret må ikke være mere indgribende, end det er nødvendigt for at kunne realisere det formål, hvortil der eksproprieres.
- Aktualitetskravet. Dette krav indebærer, at en vejmyndighed ikke kan ekspropriere til formål, som først skal realiseres på et senere tidspunkt. Anvendelsen af det pågældende areal skal således være

forestående. Dette krav indebærer bl.a., at økonomien til det projekt, hvortil der eksproprieres, skal være afklaret og ligge rimeligt fast.

Partshøring

Som det fremgår ovenfor, er der særlige procedurekrav, der skal iagttages i forbindelse med en ekspropriation. Samtidig skal sagsbehandleren hele tiden være opmærksom på, om de almindelige forvaltningsretlige bestemmelser, herunder regler i forvaltningsloven, udvider den høring, som vejmyndigheden skal foretage.

Det er samtidig vigtigt at understrege, at partshøringen er et led i myndighedens sagsbehandling. Det er derfor myndigheden, der skal behandle og drage konklusionerne på modtagne indsigelser og ændringsforskel. Dette arbejde kan ikke overlades til eksterne konsulenter.

At det er en myndighedsafgørelse kommer også stærkt til udtryk i bestemmelsen i vejlovens § 101, stk. 1, hvoraf det fremgår, at åstedsforretningen skal ledes af et medlem af kommunalbestyrelsen. Afgørelser om ekspropriation skal således have en sikker forankring i kommunalbestyrelsen eller et underudvalg sammensat af medlemmer af kommunalbestyrelsen.

Begrundelse

Som hovedregel vil begrundelsen for ekspropriationen fremgå af det materiale, der fremlægges til brug for åstedsforretningen. Alligevel bør vejmyndigheden være opmærksom på bestemmelserne i forvaltningslovens §§ 22 og 24 om krav til begrundelsen af en forvaltningsretlig afgørelse.

Den skriftlige meddelelse af den endelige afgørelse om ekspropriation, herunder afgørelse om erstatningen, skal således indeholde en stillingtagen til partens relevante indsigelser og ændringsforslag og i øvrigt indeholde en forklaring på, hvorfor afgørelsen har fået det indhold, den har. Der skal endvidere henvises til det regelgrundlag, herunder paragraf og stykke m.v., hvorefter vejmyndigheden har truffet sin afgørelse.

Praksis

Domme

Afgørelser vedrørende taksationsmæssige spørgsmål offentliggøres hovedsageligt i Kendelser vedrørende fast ejendom (KFE)

2014-05-13 BR -VDs 09/13542 – til anlæg af offentlig vej
2013-05-22 Østre Landsret - VDs 09/06265 – Mirabellestien - nødvendig
2009-12-14 BR - VDs 06/01437 – Øhavsstien – ikke nødvendig

Transport- og bygningsministeriet/VD

Taksationskommissionernes adresser –

<http://www.trm.dk/da/ministeriet/adresser-paa-taksationskommissioner-mm>

2015-08-05 VDs 15/06869 – vejadgang til fugletårn – nødvendig
2015-01-30 VDs 14/10632 – hjemvist pga. mangelfuld indvarsling, manglende undersøgelse af andre tilladelser og godkendelser og ikke aktuel.
2013-09-03 VDs 12/14632 – cykelsti – hjemvist, ikke nødvendig
2012-11-05 VDs 12/07517 – cykelsti – hjemvist, ikke nødvendig
2012-08-12 VDs 12/04103 – cykelsti – eksproprieret til råden som offentlige cykelsti
2012-02-22 VDs 10/13054 – cykelsti – hjemvist pga. manglende VVM-screening

2010-04-28	VDs 09/12472 – ekspropriation til vejret
2010-04-09	VDs 09/07866 – hjemvist, ikke hjemmel til at forbinde to privat grunde med offentlig vej uden forbindelse til det offentlige vejnet i øvrigt.
2008-04-04	VDs 06/00315 – hjemvist pga. utilstrækkelig undersøgelse
2004-03-31	VDs 305-D0312-2 – Sidinge Fjord – ekspropriation til råden som kommunevej

Kommissarius for Statens Ekspropriationer

Kommissarius for Statens Ekspropriationer ved Øerne, henholdsvis Kommissarius for Statens Ekspropriationer i Jylland har på deres hjemmeside oplyst nærmere om processen m.m.

<http://www.komoe.dk/>

<http://www.kommissarius-jyl.dk/>

Nedlæggelse og nedklassificering af kommuneveje

Introduktion

Kommunalbestyrelsen bestemmer, hvilke nye kommuneveje, der skal anlægges, og hvilke bestående kommuneveje, der skal flyttes, nedklassificeres eller nedlægges, samt hvilke private fællesveje der skal optages som kommuneveje. Det fremgår af vejlovens § 15.

Kommunalbestyrelsen træffer sin beslutning på baggrund af en samlet trafikal vurdering. Derudover er der hverken i loven eller i forarbejderne mere om, hvilke hensyn kommunalbestyrelsen ellers skal varetage, når den planlægger og anlægger nye kommuneveje eller optager private fællesveje som kommuneveje. Formålsbestemmelsen i vejlovens § 1 og de tilhørende bemærkninger vil være vejledende og kan give en ramme for kommunalbestyrelsens beslutninger.

Hvis der er tale om en nedklassificering af kommuneveje til private fællesveje, bør kommunalbestyrelsen være opmærksom på bestemmelsen i privatvejslovens § 58 og forarbejderne hertil. Af disse fremgår, at private fællesveje efter Folketingets vurdering først og fremmest skal anvendes til færdsel, der har ærinde til eller betjener ejendomme ved den pågældende vej eller er lokaltrafik til et afgrænset net af private fællesveje i området.

Hvis der er tale om nedklassificering eller nedlæggelse af en kommunevej, fremgår reglerne af §§ 124-128 i vejloven.

Reglerne har til formål at sikre, at de berørte borgere bliver fuldt ud informerede om vejens stand før en nedklassificering, inden den overdrages til de berørte grundejeres vedligeholdelse, og at kommuneveje ikke nedklassificeres med et aktuelt, omfattende vedligeholdelsesbehov.

Der skal sondres imellem, om en kommunevej ønskes nedklassificeret til privat vej for en enkelt ejendom eller til privat fællesvej, eller om en kommunevej skal nedlægges. Procedurereglerne i vejlovens §§ 124 og 125 finder i begrænset omfang anvendelse ved nedlæggelse af kommuneveje.

Ved en nedklassificering forstås den proces, hvorefter en kommunevej ændrer status fra kommunevej til privat fællesvej eller rent privat vej, jf. vejlovens § 3, nr. 11.

Ved en nedlæggelse forstås den proces, hvorefter en kommunevej fremover helt skal udgå som færdselsareal, fordi der efter kommunalbestyrelsens vurdering ikke længere er grundlag for at opretholde vejarealet til trafikale formål.

Retsgrundlaget

Vejlovens regler om nedklassificering og nedlæggelse af kommuneveje

§ 15. Kommunalbestyrelsen bestemmer, hvilke nye kommuneveje der skal anlægges, hvilke bestående kommuneveje der skal flyttes, nedklassificeres eller nedlægges, jf. § 124, og hvilke private fællesveje, der skal optages som kommuneveje. Beslutninger herom skal træffes på baggrund af en samlet trafikale vurdering og må ikke kun være begrundet i økonomiske forhold.

Kapitel 11

Nedlæggelse af kommuneveje

§ 124. Kommunalbestyrelsen skal tage stilling til arealets fremtidige status, når den efter § 15 har bestemt, at en kommunevej skal nedlægges.

Stk. 2. Vejen skal opretholdes helt eller delvis som vej, hvis den efter matrikelkort er eneste adgangsvej til en ejendom eller nogen af ejendommens lodder, og der ikke samtidig etableres anden vejadgang. Vejen skal endvidere helt eller delvis opretholdes som vej, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at vejen er vigtig for en ejendom.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan tidligst træffe endelig beslutning om, hvorvidt en vej skal overgå til privat fællesvej eller privat vej i forbindelse med vejens nedlæggelse som kommunevej, 4 år efter at kommunalbestyrelsen har offentliggjort sin plan herom. Beslutningen skal træffes senest 6 år efter offentliggørelsen.

Stk. 4. Opretholdes vejen som privat vej for en enkelt ejendom, pålægger kommunalbestyrelsen ejeren af ejendommen at overtage vejarealet.

Stk. 5. Opretholdes vejen som privat fællesvej, skal kommunalbestyrelsen træffe beslutning om, hvem der fremover skal være ejer af vejarealet, og hvilke ejendomme der skal have vejret til vejen. Kommunalbestyrelsen skal sørge for tinglysning af bestemmelser om vejret og adkomst til vejarealet.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsens planlagte beslutninger efter stk. 1 og 5 skal offentliggøres. Ejere af ejendomme, der forventes at blive berørt af beslutningen, skal samtidig høres herom. Meddelelsen og offentliggørelsen skal indeholde oplysning om indholdet af bestemmelserne i stk. 2 og 7.

Stk. 7. Planlægges vejen, eller dele af denne, ikke opretholdt som privat fællesvej eller privat vej for en enkelt ejendom, skal der gives en frist på mindst 8 uger til over for kommunalbestyrelsen at fremsætte krav om, at vejen opretholdes i medfør af stk. 2. Afviser kommunalbestyrelsen kravet, kan grundejeren kræve, at vejmyndigheden indbringer afgørelsen for de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106, inden 4 uger efter at afgørelsen er meddelt den pågældende.

§ 125. Før en endelig beslutning om, at en kommunevej skal nedlægges og overgå til privat fællesvej eller privat vej, kan træffes, skal kommunalbestyrelsen ved udfærdigelse af en tilstandsrapport dokumentere, at vejen med udstyr er i god og forsvarlig stand i forhold til den fremtidige trafik på vejen, jf. dog § 126.

Stk. 2. I forbindelse med høringen efter § 124, stk. 6, 2. pkt., sender kommunalbestyrelsen sin tilstandsrapport, jf. stk. 1, til de ejere af ejendomme, der bliver berørt af beslutningen, med en frist på mindst 8 uger til at fremkomme med indsigelser m.v. mod rapporten. Kommunalbestyrelsen offentliggør samtidig tilstandsrapporten med en tilsvarende frist.

Stk. 3. Fastholder kommunalbestyrelsen efter behandling af de indkomne bemærkninger og ændringsforslag, jf. § 124, at vejen skal nedlægges som kommunevej og overgå til privat fællesvej eller privat vej, udfærdiger den en endelig tilstandsrapport. Kommunalbestyrelsen meddeler sin afgørelse og den endelige

tilstandsrapport til parterne i sagen. Kommunalbestyrelsen offentliggør sin afgørelse og den endelige tilstandsrapport.

Stk. 4. Transportministeren fastsætter nærmere regler om tilstandsrapporters udformning og indhold m.v.

§ 126. § 124, stk. 3, og § 125, stk. 1, kan fraviges ved aftale, når kommunalbestyrelsen og samtlige berørte grundejere er enige herom.

§ 127. Kommunalbestyrelsen råder frit over det nedlagte areal, hvis vejen ikke skal opretholdes som privat fællesvej eller privat vej.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for matrikulær berigtigelse af de ændrede ejendomsretlige forhold, i forbindelse med at vejen nedlægges som offentlig vej.

Stk. 3. Ledningsejere kan ved nedlæggelse af vejarealer kræve, at kommunalbestyrelsen lader en ledningsdeklaration tinglyse på arealet. Ledningsejeren afholder udgifterne forbundet hermed.

§ 128. Foretages der ekspropriation til en vejflytning eller vejomlægning, kan vejmyndigheden i forbindelse med ekspropriationen bestemme, hvad der skal ske med nedlagte vejarealer.

Forarbejder

Forarbejderne til bestemmelserne i vejlovens kap. 11 findes dels i lovforslaget til L48 af 5. november 2010, de almindelige bemærkninger 2.8 og de særlige bemærkninger til § 105, samt i L20 af 8. oktober 2014, de almindelige bemærkninger 2.7 og de særlige bemærkninger til §§ 124 til 128.

Bekendtgørelse

Ved bekendtgørelse nr. 1411 af 27. november 2015 om tilstandsrapporters udformning og indhold m.v. har transportministeren fastsat nærmere regler om tilstandsrapporternes udformning og indhold, jf. vejlovens § 124, stk. 4.

Med henblik på at sikre, at tilstandsrapporterne giver et retvisende billede af kommunevejens tilstand, er det i bekendtgørelsen bl.a. bestemt, at tilstandsrapporten højst må være 1 år gammel på tidspunktet for den offentlige vejs overgang til privat vej eller privat fællesvej.

Fremgangsmåden - kort

Når kommunalbestyrelsen beslutter at overveje, om en række af kommunens mindre trafikerede eller mindre betydningsfulde veje burde nedklassificeres eller nedlægges, skal den oplyse de berørte borgere herom mindst 4 år, før kommunalbestyrelsen agter at træffe afgørelse om, at vejen skal skifte status. Kommunalbestyrelsens endelige afgørelse skal være truffet senest 6 år efter offentliggørelsen.

Formålet med denne fristbestemmelse i vejlovens § 124, stk. 3, er, at grundejerne skal kunne nå at indrette sig på at overtage forpligtelsen til at vedligeholde de nedklassificerede veje, f.eks. ved at organisere sig i grundejerforeninger el.lign. Endvidere medfører en 4-årig periode, at spørgsmålet om at nedklassificere offentlige veje til private fællesveje kan indgå på en naturlig og hensigtsmæssig måde i den kommunale planlægning og dermed i arbejdet med revision af kommuneplanerne (krav om revision hvert 4. år jf. planlovens § 22).¹⁰⁾

Herefter påbegynder den kommunale forvaltning sagens videre forberedelse. Kommunen undersøger nærmere, om de trafikale forudsætninger for en nedklassificering holder, afholder møder med berørte grundejere, redegør for kommunens vejplaner og den konkrete vejs placering i disse planer.

Omkring år 3 efter offentliggørelsen begynder den egentlige sagsbehandling. De kommuneveje eller strækninger heraf, som kommunen fortsat ønsker at nedklassificere, er nu klart udpeget. Kommunen tager foreløbig stilling til, hvem der fremover skal eje vejarealet (det kan være kommunen) og hvilke grundejere, der skal have vejret til vejen.

Kommunen bør endvidere have afklaret, hvilken færdsel, herunder færdselssammensætning, vejen fremover som privat fællesvej eller privat vej skal betjene. Disse forventninger til vejens fremtidige funktion vil få afgørende betydning for udarbejdelsen af den foreløbige tilstandsrapport, der skal udarbejdes til brug for partshøringen over kommunens påtænkte beslutning.

Formålet med tilstandsrapporten er, at den skal dokumentere, at vejen med udstyr vil være i god og forsvarlig stand som privat fællesvej på overdragelsestidspunktet. I almindelighed skal vejens elementer – slidlag, belægning, vejkasse, vejafvandingsystem, vejbelysning, afmærkning m.m. – have en forventet restlevetid på en fjerdedel af anlægselementets tekniske levetid, og vejafvandingsystemet skal kunne håndtere normale nedbørsmængder. Det er dog ikke muligt for alle typer vejelementer at tale om en forventet restlevetid. Her er der i vejledningen til udformningen af tilstandsrapporter angivet andre måder at sikre borgerne imod, at de straks efter overdragelsen pålægges at udbedre det pågældende vejelement.

Som nævnt sendes den foreløbige tilstandsrapport sammen med de øvrige oplysninger, som kommunalbestyrelsen skal partshøre over, i høring med en frist på ikke under 8 uger til at fremkomme med bemærkninger og indsigelser. Når høringsfristen er udløbet, indarbejder kommunalbestyrelsen relevante indsigelser og ændringsforslag i tilstandsrapporten og besvarer relevante indsigelser i meddelelsen af den endelige afgørelse til den pågældende part, hvis kommunen efter høringen fortsat ønsker at nedlægge eller nedklassificere vejen.

Hvis vejen nedlægges, dvs. helt skal udgå som færdselsareal, råder kommunalbestyrelsen frit over det nedlagte vejareal. De tilgrænsende grundejere har således ikke et krav på at få tilbudt at overtage det nedlagte vejareal helt eller delvist. Der henvises til vejlovens § 127, stk. 1.

Til dig som borger

Indledende bemærkninger

Som nabo til en kommunevej eller som borger og daglig bruger af en kommunevej kan du ikke forvente, at vejen altid vil have den samme standard som nu, eller at du altid kan benytte den til enhver form for færdsel med et lovligt køretøj.

Kommunalbestyrelsen har pligt til at sørge for, at der er et velfungerende kommunalt vejnet, jf. vejlovens § 8, stk. 1, men ikke at opretholde bestemte veje som kommuneveje.

Du har som ejer af en ejendom, der grænser til en kommunevej, der nedklassificeres til privat vej eller privat fællesvej, ikke krav på erstatning fra kommunen, blot fordi du fremover skal vedligeholde vejen som privat vej eller som privat fællesvej.

Du kan ikke pålægge kommunalbestyrelsen at overtage din ejendom med den begrundelse, at vejen ikke længere er en kommunevej.

Som nabo til en kommunevej, som du har adgang til, har du derimod krav på, at du også efter kommunevejens nedklassificering har adgang fra din ejendom til en offentlig vej, eventuelt ad en privat fællesvej. Det er blandt andet dette hensyn, som vejmyndigheden skal varetage med bestemmelsen i vejlovens § 124, stk. 2.

Efter denne bestemmelse skal kommunalbestyrelsen opretholde vejen helt eller delvist som vej (enten som kommunevej, privat fællesvej, eller rent privat vej), hvis vejen efter matrikelkortet er eneste adgangsvej til en ejendom eller til nogen af ejendommens lodder, og kommunalbestyrelsen ikke samtidig etablere en anden adgangsvej for ejendommen. Kommunalbestyrelsen skal også opretholde vejen helt eller delvist som vej, hvis den mener, at vejen er af vigtighed for en ejendom. Bestemmelsen skal således sikre, at du fortsat har adgang fra din ejendom til en offentlig vej, eventuelt ad en privat fællesvej.

Hvis du og kommunen er uenige om vurderingen efter vejlovens § 124, stk. 2, kan du kræve denne uenighed indbragt for taksationsmyndighederne, der er nævnt i vejlovens §§ 105 og 106. Du skal senest

4 uger efter, at du har modtaget kommunalbestyrelsens afgørelse om nedklassificering eller nedlæggelse, anmode kommunalbestyrelsen om at indbringe sagen for taksationsmyndighederne. Taksationsmyndighederne kan kun tage stilling til, om vejen skal opretholdes af de grunde, der er nævnt i vejlovens § 124, stk. 2.

Reglerne i vejlovens §§ 124 og 125 skal først og fremmest sikre, at du og de øvrige berørte grundejere får god tid til at indrette jer på, at I skal vedligeholde vejen og dens udstyr. Dette er begrundelsen for reglen om, at kommunen mindst 4 år før, den agter at træffe afgørelse om en nedklassificering, skal oplyse, at den overvejer og undersøger, om vejen kan nedklassificeres, jf. vejlovens § 124, stk. 3.

Et andet vigtigt formål med ændringerne i 2010 er at sikre dig og andre berørte grundejere imod, at I skal overtage en kommunevej med et aktuelt vedligeholdelsesbehov, selvom vejen fremover skal være privat fællesvej. Det er dette hensyn, som varetages med bestemmelserne om tilstandsrapporten og dens udformning og indhold.

Krav til ansøgningen

Vejlovens §§ 124 og 125 indeholder ikke særlige regler om, hvordan interesserede grundejere ansøger kommunen om at nedklassificere en kommunevej til privat fællesvej eller rent privat vej.

En henvendelse til kommunens tekniske forvaltning med henblik på at få afklaret eventuelle krav eller forventninger til en ansøgning kan derfor anbefales.

Som det fremgår af bestemmelsen i § 126 kan reglerne i § 124, stk. 3, (om 4 og 6 års fristerne) og reglen i § 125, stk. 1, (udfærdigelse af tilstandsrapport) fraviges ved aftale mellem kommunalbestyrelsen og de berørte grundejere.

Transport- og Bygningsministeriet har dog i en udtalelse af 25. februar 2011 udtalt, at kommunalbestyrelsen bør indgå aftalen skriftligt og i aftalen beskrive vejens tilstand på overdragelsestidspunktet.¹¹⁾

Med hensyn til klage over kommunens afgørelse henvises til klage til Vejdirektoratet.

Til dig som sagsbehandler

Hvilke hensyn skal varetages?

Som det fremgår af vejlovens § 15, 2.pkt., skal en beslutning om at nedlægge eller nedklassificere en kommunevej træffes på baggrund af en trafikal vurdering af vejen eller vejstrækningens betydning eller funktion i det samlede kommunale vejnet.

Hvilke hensyn kan varetages?

Vejlovgivningen forudsætter ikke, at en vej skal være en offentlig vej, fordi den tjener som adgangsvej til en offentlig ejet ejendom eller en ejendom, hvor der drives en virksomhed, der retter sig til en bredere offentlighed.

Dette er dog ikke til hinder for, at den enkelte kommunalbestyrelse kan bestemme, at veje der f.eks. fører til kirkegårde, børnehaver, skoler eller kommunale genbrugspladser, som hovedregel administreres som kommuneveje.

Afgørende for kommunalbestyrelsens praksis er, at den er gennemskuelig og hviler på prioritering mellem saglige hensyn, samt gør det muligt at tage konkret stilling i hver enkelt sag.

I forbindelse med vurderingen, om vejen kan nedklassificeres, skal vejmyndigheden dog være opmærksom på bestemmelsen i privatvejslovens § 58 og forarbejderne hertil, hvor Folketinget har tilkendegivet, hvilken færdsel en privat fællesvej primært må antages at skulle betjene. En beslutning om at nedklassificere en kommunevej til privat fællesvej kan efter omstændighederne indebære, at der samtidigt med politiets samtykke skal træffes afgørelser efter privatvejslovens § 57, stk. 2, om regulering af færdslen på

vejen, således at den motoriserede gennemkørende færdsels andel af den samlede motoriserede færdsel på vejen kommer under 50 %.

Partshøring

Partshøringsbestemmelsen i forvaltningslovens § 19, stk. 1, vil i almindelighed være iagttaget i forbindelse med proceduren, som er beskrevet i vejlovens § 124, stk. 6, og § 125, stk. 2.

I tilfældet nedklassificering pålægger de nævnte bestemmelser i vejloven kommunalbestyrelsen at høre sagens parter over kommunens påtænkte beslutninger om vejret, hvem der skal være ejer af vejarealet, samt over den foreløbige tilstandsrapport. I det omfang forvaltningslovens § 19, stk. 1, ikke selvstændigt skal medføre en partshøringsforpligtigelse, skal kommunalbestyrelsens høring ligeledes redegøre for de faktiske omstændigheder (typisk trafiktal og trafiksammensætning), som er indgået i kommunens vurdering af vejens funktion i den samlede kommunale vejnet, ligesom kommunen bør redegøre for, hvorfor den ikke mener, at de i § 124, stk. 2, nævnte forhold er til hinder for en ændring af det offentlige vejareals status.

I tilfælde af nedlæggelse skal kommunalbestyrelsens fremlægge de faktiske oplysninger, der er indgået i sagen (kommunens vurdering, at vejen ikke er nødvendig i trafikal henseende), ligesom kommunalbestyrelsen skal redegøre for sin vurdering af, at forholdene beskrevet i § 124, stk. 2, ikke er til hinder for en nedlæggelse.

Begrundelse

Vejlovens §§ 124 og 125 indeholder ikke nærmere regler om, hvordan kommunalbestyrelsen skal begrunde sin afgørelse. Det er derfor de almindelige forvaltningsretlige regler, der gælder, her navnlig forvaltningslovens § 24.

Kommunalbestyrelsen skal således i meddelelsen af sin endelige afgørelse forholde sig til de relevante indsigelser og ændringsforslag, der er fremkommet under høringen, således at afgørelsen indeholder en forklaring på, hvorfor afgørelsen blev, som den blev. Endvidere skal de øvrige krav til indholdet af en afgørelse, der er til ugunst for modtageren, være opfyldt, det vil sige, at der skal henvises præcist til de relevante retsregler, eller redegøres for de anvendte retsprincipper.

I forbindelse med begrundelsen for afgørelsen om nedlæggelse eller nedklassificering skal kommunalbestyrelsen være opmærksomheden på, at afgørelsen ikke alene kan være begrundet i økonomiske forhold, jf. vejlovens § 15, 2.pkt.

Praksis

Transport- og bygningsministeriet/Vejdirektoratet

2015-02-12 – VDs 15/0119 – Efter hvilke regler (ny eller gl. vejlov) skal nedklassificeringen gennemføres?

2011-02-25 – TRM j.nr. 2010-3526 – om fravigelse efter aftale af 4-6 års kravet og tilstandsrapporter

Som nævnt ovenfor blev reglerne om nedklassificering ændret på væsentlige punkter i 2010. I perioden 5. november 2010 til ultimo 2014 har det ikke været muligt at nedklassificere kommuneveje, medmindre der var enighed herom mellem kommunen og de berørte parter.

Af disse grunde findes der i øjeblikket meget lidt praksis fra Vejdirektoratets side omkring de nye regler.

Henvisninger til vejregler

På Vejdirektoratets hjemmeside – www.vejregler.lovportaler.dk – finder du en nærmere redegørelse for, hvordan tilstandsrapportens udarbejdes, herunder hvordan typiske vejelementer vurderes.

Klage til Vejdirektoratet

Du kan klage over kommunalbestyrelsens endelige afgørelser truffet efter vejlovens bestemmelser til transport- og bygningsministeren, der kan tage stilling til, om kommunalbestyrelsens afgørelse er lovlig. Det fremgår af vejlovens § 132, stk. 1.

Hvis du klager over kommunalbestyrelsens endelige afgørelse om ekspropriation, kan transport- og bygningsministeren tage fuldt ud stilling til kommunalbestyrelsens afgørelse, og dermed også til kommunalbestyrelsens vurderinger/skøn. Det fremgår af vejlovens § 132, stk. 2.

I praksis udøves ministerens kompetence som klagemyndighed over kommunalbestyrelsernes afgørelser af Vejdirektoratet.¹²⁾

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen med oplysning om klagefristen er meddelt den pågældende, og klagen skal være modtaget af Vejdirektoratet inden klagefristens udløb. Det fremgår af vejlovens § 132, stk. 2.

Klager til Vejdirektoratet har ikke opsættende virkning på den afgørelse, der klages over. Men Vejdirektoratet kan tillægge klagen opsættende virkning, jf. vejlovens § 132, stk. 4.

For at Vejdirektoratet skal tillægge klagen opsættende virkning imod kommunalbestyrelsens udtalelse, skal der som regel være tale om risiko for uoprettelige eller uerstættelige tab for klager, hvis Vejdirektoratet efterfølgende finder kommunens afgørelse ulovlig.

Det er en betingelse for at kunne indbringe kommunalbestyrelsens afgørelse eller Vejdirektoratets afgørelse som klagemyndighed for domstolene, at Vejdirektoratet har taget stilling til lovligheden af kommunens afgørelse. Sager, der ønskes prøvet ved domstolene, skal være indbragt senest 6 måneder efter, at Vejdirektoratets klageafgørelse er modtaget, jf. vejlovens § 132, stk. 5.

Hvis Vejdirektoratet afviser at tage stilling til klagen, se nedenfor, kan du ikke indbringe kommunens afgørelse for domstolene.

Spørgsmål, som Vejdirektoratet ikke kan tage stilling til

Vejloven indeholder en række bestemmelser om, at du som borger/grundejer kan gøre et erstatningskrav gældende over for kommunalbestyrelsen i anledning af en afgørelse, som kommunalbestyrelsen har truffet. Hvis der er uenighed mellem dig og kommunen om erstatningen, kan du kræve, at vejmyndigheden indbringer denne uenighed for taksationsmyndighederne, der er nævnt i vejlovens §§ 105-106.

Du skal være opmærksom på, at der også kan være tidsfrister her.

Vejdirektoratet kan derfor ikke tage stilling til klager over erstatning i disse spørgsmål, men henviser sagen til kommunalbestyrelsen med henblik på, at den indbringes for taksationsmyndighederne.

Vejdirektoratet kan heller ikke tage stilling til andre spørgsmål, som i henhold til vejloven kan prøves af taksationsmyndighederne, f.eks. om en vej, der skal nedklassificeres eller nedlægges, er eneste adgangsvej til en ejendom eller nogen af dens lodder, eller er af vigtighed for en ejendom.

Klager over de samme erstatningsmæssige forhold, når Vejdirektoratet træffer afgørelse som vejmyndighed, behandles af taksationsmyndighederne, der er omtalt i lov om fremgangsmåde ved ekspropriation af fast ejendom. Det vil sige, at de behandles af Kommissarius for Statens Ekspropriationer ved Øerne eller Kommissarius for Statens Ekspropriationer i Jylland.

Klager til taksationsmyndighederne har heller ikke opsættende virkning, men formanden for kommissionerne kan tillægge klagen opsættende virkning.

Hvad kan man klage over til Vejdirektoratet og hvordan klager man?

Transport- og Bygningsministeren har ved bekendtgørelse henlagt sin kompetence til at tage stilling til klager over kommunalbestyrelsernes afgørelser efter vejlovgivningen til Vejdirektoratet. Vejdirektoratets afgørelser som klagemyndighed kan ikke påklages til transport- og bygningsministeren.

Vejdirektoratet kan tage stilling til, om kommunalbestyrelsens afgørelse er lovlig efter vejlovens regler. Vejdirektoratet kan ikke tage stilling til, om kommunalbestyrelsens afgørelse er rimelig eller hensigtsmæssig.

I forbindelse med behandlingen af klagen tager Vejdirektoratet endvidere stilling til, om reglerne i den almindelige forvaltningsret, herunder forvaltningslovens regler er overholdt.

Der er ikke fastsat særlige regler om, hvordan klager skal være udformet.. Du kan sende din klage via brev eller e-mail.

Hvis du klager via e-mail, skal du skrive til vd@vd.dk

Vi skal opfordre dig til at vedhæfte den afgørelse, du klager over, og at begrunde nærmere, hvorfor du mener, at kommunalbestyrelsens afgørelse er ulovlig. Således kan vi hurtigere tage stilling til din klage.

Der er 3 betingelser, der skal være opfyldt for at Vejdirektoratet kan tage stilling til din klage.

1. Du kan kun klage over kommunalbestyrelsens endelige afgørelse truffet efter vejlovens eller privatvejslovens regler.
2. Du skal være klageberettiget.
3. Din klage skal være rettidigt modtaget i Vejdirektoratet.

Ad 1. Det er en forudsætning, at der er tale om en forvaltningsretlig afgørelse truffet efter vejlovgivningens bestemmelser. Det vil her sige en afgørelse, hvor kommunalbestyrelsen i forhold til en bestemt modtager af afgørelsen eller en afgrænset kreds af modtagere ensidigt fastsætter, hvad der er eller skal være ret i det konkrete tilfælde. Sagt på en anden måde; ved en afgørelse får en bestemt person eller kreds af personer ret til at gøre noget bestemt eller bliver pålagt at gøre noget bestemt.

En række meddelelser eller beslutninger fra kommunens side er ikke forvaltningsretlige afgørelser. Således er konstateringen af, at en vej har en bestemt retlig status – kommunevej, privat fællesvej eller rent privat vej – som udgangspunkt ikke en afgørelse. Den ændrer ikke på dine rettigheder og pligter, men fastslår blot, hvad der gælder og har været gældende for dig.

Kommunalbestyrelsen træffer mange beslutninger vedrørende kommunevejene, f.eks. hvornår og hvordan en kommunevej skal vedligeholdes, om der skal nattesænkning på vejbelysningen m.v. Karakteristisk for disse beslutninger er, at de ikke ændrer på gældende ret, at de ikke er forvaltningsretlige afgørelser. Beslutninger af denne karakter kaldes ”faktisk forvaltningsvirksomhed”. De kan ikke påklages til Vejdirektoratet.

Faktisk forvaltning kan bedst beskrives som udførelse af de praktiske opgaver, kommunen skal varetage. Et eksempel på en kommunes faktiske forvaltning er pasning og vedligeholdelse af kommunens veje med udstyr, herunder træer, skilte, lystmaster, vejbumper, chikaner m.m.

Ad. 2. En anden vigtig betingelse er, at du skal være klageberettiget eller repræsentere en klageberettiget.

Hvis du repræsenterer en klageberettiget, skal du normalt fremlægge en skriftlig fuldmagt på, at du varetager den andens interesser i den pågældende klagesag. Dette gælder dog ikke advokater og landinspektører.

Begrebet ”klageberettiget” er ikke defineret i vejlovgivningen, men er udviklet i den almindelige forvaltningsret.

Som udgangspunkt er modtageren (adressaten) for en afgørelse klageberettiget. Andre kan også være klageberettigede, hvis de har en væsentlig, individuel og direkte interesse i sagens afgørelse og udfald.

At interesse skal være væsentlig indebærer, at afgørelsen skal angå den pågældendes forhold med en vis intensitet og styrke.

At interessen skal være individuel indebærer, at den pågældende skal have en anderledes og mere speciel interesse i den pågældende afgørelse end grundejere eller trafikanter i nabo området i almindelighed.

At interessen skal være direkte indebærer, at den pågældende normalt skal have et vist direkte forhold til afgørelsens indhold. En afledet interesse er således ikke tilstrækkelig.

Hvis Vejdirektoratet er i tvivl om, hvorvidt du er klageberettiget, kan du blive anmodet om at uddybe, hvorfor du bør anerkendes som klageberettiget.

Ad 3. Vejdirektoratet kan tage stilling til klager over kommunalbestyrelsens endelig afgørelser efter vejlovens eller privatvejslovens bestemmelser. Vejdirektoratet kan kun tage stilling til retlige spørgsmål, dvs. om kommunens afgørelse er lovlig.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen med oplysning om klagefristen er meddelt den pågældende, jf. § 132, stk. 2.

Det er dit ansvar som klager, at klagen kommer rettidigt frem til Vejdirektoratet.

Hvis du klager for sent, må du forvente, at klagen bliver afvist. Vejdirektoratet kan i særlige tilfælde se bort fra en overskridelse af klagefristen. Så hvis du ved, at klagefristen er overskredet, er det en god ide allerede fra starten at oplyse om grundene til, at fristen er overskredet.

Du skal være opmærksom på klagefristen, også når du efter at have modtaget kommunalbestyrelsens afgørelse retter henvendelse eller går i yderligere dialog med kommunen. En henvendelse til kommunen borgerombud eller lignende betyder derfor ikke en udsættelse af klagefristen. Vi skal i stedet opfordre dig til, at du overholder klagefristen, men gør opmærksom på, at du ønsker vores behandling af din klage udsat i en kortere periode med henblik på, at kommunen besvarer dine fornyede spørgsmål.

Vejdirektoratet, den 13. januar 2016

- 1) VVM-bekendtgørelsen - <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=165403>.
VVM-vejledningen - <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=125635>.
- 2) 2005-09-23 - VDs A01-D0304-22 – partbegrebet ifm. beslutninger efter vintervedligeholdelses- og renholdelseslovens § 10.
- 3) 2014-02-18 - VDs 13-24070 – renholdelsesordning i Aabenraa midtby.
- 4) 2008-03-27 BR - renholdelsesordning i Odense - om usaglig forskel og manglende partshøring.
- 5) <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=57730>.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25>.
- 6) Transportministeriets udtalelse af 10. oktober 2013 til Vejdirektoratet – j.nr. 2010-3462.
- 7) Transport- og Bygningsministeriets e-mail af 23. september 2015 til Social- og Indenrigsministeriet.
- 8) Der henvises til Lov nr. 592 af 14. juni 2011 om nedsættelse af statstilskuddet til kommuner ved forhøjelser af kommunale parkeringsindtægter. Loven administreres af Social- og Indenrigsministeriet.
- 9) Der henvises til Vejdirektoratets afgørelse om ekspropriation ved Sidinge Fjord og Vejdirektoratets afgørelse om ekspropriation til cykelsti langs med Københavns Havn.
- 10) Der henvises til svar på spørgsmål 3 vedrørende Folketingets behandling af lovforslag nr. 48 af 5. november 2010 - <http://www.ft.dk/samling/20101/lovforslag/148/spm/3/svar/762565/928190.pdf>.
- 11) Transportministeriets brev af 25. februar 2011 til Solrød Kommune, Departementets j.nr. 2010-3526.
- 12) Transport- og Bygningsministeren har ved bekendtgørelse om Vejdirektoratets opgaver og beføjelser henlagt denne opgave til Vejdirektoratet.